

Ástandsmat áfangastaða innan friðlýstra svæða

Skýrsla 2021

Samkvæmt ákvæðum 79. gr. laga nr. 60/2013 skal Umhverfisstofnun gefa ráðherra árlega skýrslu um ástand náttúruverndarsvæða í umsjá stofnunarinnar. Í þessari skýrslu er að finna mikilvægar upplýsingar er varða ástand friðlýstra svæða en hér er þó einblínt á áfangastaði ferðamanna innan friðlýstu svæðanna. Umhverfisstofnun hefur frá árinu 2010 gefið út skýrslur um ástand friðlýstra svæða og frá sama tíma hefur verið gefinn út listi yfir svæði í hættu, svokallaður *Rauði listinn*, annað hvert ár.

Nú er í fimmta sinn unnið með verkfæri til að meta ástand áfangastaða innan friðlýstra svæða. Verkfærið var unnið af Umhverfisstofnun, en á vordögum 2016 gerðu Umhverfisstofnun og Stjórnstöð ferðamanna með sér samning um að fyrrgreindi aðilinn myndi hanna og þróa verkfæri sem nýta mætti til að leggja mat á svæði sem væru undir álagi vegna gestasóknar. Áhersla er lögð á að verkfærið leggi hlutlægt mat á verndarsvæði, sé samanburðarhæft milli svæða og gefi til kynna hvort ástand svæða fari batnandi eða versnandi milli ára. Þrjú meginþættir (skipulag, innviðir og verðmæti) eru metnir til að byrja með en bæta má við nýjum meginþáttum og fella þætti út eftir því hvernig verkfærið þróast. Verkfærið sem hér fylgir er því enn í þróun og verður það sennilega komandi ár.

Í þessari skýrslu er að finna ástandsmat 148 áfangastaða innan friðlýstra svæða. Annað árið í röð taka systurstofnanir Umhverfisstofnunar, Þjóðgarðurinn á Þingvöllum og Vatnajökulspjóðgarður, þátt í skýrslugerðinni og má því finna niðurstöður mats á svæðum innan þjóðgarðanna í þessari skýrslu.

Uppsetning skýrslunnar er þannig að fremst er matseinkunn allra metinna svæða. Þeim er raðað eftir stafrófsröð innan hvers landshluta. Í tilfelli Vatnajökulspjóðgarðs, sem spannar nokkur landsvæði, er garðinum skipt í starfssvæði og fylgir hvert starfssvæði landshlutanum sem það er í, þannig er því að finna fjóra kafla um Vatnajökulspjóðgarð í skýrslunni. Þar á eftir er kafli þar sem dregin eru fram annars vegar svæði í hættu en hins vegar svæði sem standa vel að vígi. Að lokum er hið eiginlega ástandsmat hvers svæðis með tillögum að úrbótum þar sem litið er til möguleika svæðis til að þjóna gestum og viðhalda verndargildi. Jafnframt er fjallað um breytingar milli ára þar sem við á.

Verkfærið

Ýmsar leiðir eru þekktar erlendis til að meta ástand og álag á fjölsóttum svæðum og gera úttekt á stjórnun þeirra. Við gerð þessa verkfæris voru ýmis erlend tól skoðuð og hugmyndafræði þeirra nýtt. Ber sérstaklega að nefna *Management Effectiveness Tracking Tool - WWF* sem er verkfæri hannað til að meta virkni stjórnunar á friðlýstum svæðum. Aðferðarfræði ástandsmatsins er byggð á svipuðum grunni, þ.e. settar eru fram fullyrðingar um vísu þætti sem skipta ástand svæða máli. Sú fullyrðing sem á best við gefur vísu einkunn.

Matið skiptist í þrjú meginhluta: skipulag, innviði og verðmæti. Alls er um 27 þætti eða viðföng að ræða og felur hver þáttur í sér fullyrðingar þar sem hverri fullyrðingu fylgir ákveðin einkunn. Eigi tiltekinn þáttur ekki við um tiltekið svæði hverfur hann úr matinu og vægi hans núllast út.

Kallaður var saman fundur margra hagsmunaaðila þar sem viðföng sem skipta máli er kemur að ástandsmati áfangastaða voru samin, rædd og metin. Í kjölfarið voru viðföngin fínþússuð og sett fram með einkunnum. Þá var sett fram reiknilíkan til að leggja lokamat á einkunnargjöf hvers metins svæðis.

Haustið 2018 unnu sérfræðingar í teymi náttúruverndar að uppfærslu matsverkfærisins. Í þeirri vinnu var reynt að afmá þá hnökra sem komið höfðu upp og bæta við viðföngum sem talið var að myndu hjálpa til

við að gefa skýrari mynd af ástandi hvers áfangastaðar fyrir sig. Verkfærið fór aftur í gegnum nokkrar breytingar vorið 2020 en engu að síður er talið að það sé samanburðarhæft milli ára.

Hafa skal í huga að verkfærið er hannað til að leggja mat á ástand svæða sem eru undir álagi vegna gestasóknar, þekktir áfangastaðir. Ekki er ástæða til að leggja mat á svæði sem fáir sækja og áhrif gesta eru óveruleg. Sama á við ef álag á svæði er vegna náttúrulegra þátta og/eða framkvæmda þriðja aðila s.s. virkjanir, vegaf framkvæmdir eða annað álag sem ekki er hægt að rekja beint til ferðamanna. Með verkfærinu er gestaálag metið og lagðar til leiðir til úrbóta. Þó eru stök viðföng sem heyra ekki beint undir álag gesta en geta haft áhrif á upplifun þeirra, t.d. landnýting, framandi ágengar lífverur o.s.frv.

Frekari upplýsingar um verkfærið ásamt leiðbeiningum um notkun má finna í viðauka 1.

Efnisyfirlit

Einkunnir áfangastaða	5
Ástandsmat áfangastaða ferðamanna – áfangastaðir í hættu.....	10
Áfangastaðir sem standa vel.....	12
Ástandsmat, ástand og úrbætur.....	14
Vesturland.....	14
Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull.....	19
Vestfirðir	25
Norðvesturland.....	34
Norðausturland.....	36
Austurland.....	47
Suðurland.....	52
Vatnajökulspjóðgarður	61
Þjóðgarðurinn á Þingvöllum	67
Miðhálandið.....	71
Friðland að Fjallabaki.....	71
Kerlingarfjöll.....	78
Vatnajökulspjóðgarður – Hálandi Skaftárhrepps	80
Vatnajökulspjóðgarður – hálandið norðan Vatnajökuls.....	83
Suðvesturland	88
Lokaorð	117
Viðauki 1	118

Einkunnir áfangastaða

Hér er að finna töflu með upplýsingum um ástand allra metinna áfangastaða. Þeir eru flokkaðir eftir landssvæðum og einkunn áfangastaða skipt niður í þrjá flokka; þ.e. skipulag, innviði, verðmæti og heildareinkunn áfangastaðar. Vert er að benda á að í þarnaesta kafla eru frekari upplýsingar um ástand hvers staðar fyrir sig og yfirlit yfir brýnar úrbætur.

Árið 2021 framkvæmdu starfsmenn Umhverfisstofnunar, Vatnajökulspjóðgarðs og Þjóðgarðsins á Þingvöllum, ástandsmat á 148 áfangastöðum ferðamanna innan friðlýstra svæða. Í tilfellum þar sem friðuðu svæðin eru stór hafa verið skilgreindir fleiri en einn áfangastaður innan hins friðlýsta svæðis og er því að finna upplýsingar um marga áfangastaði innan sumra friðaðra svæða. Má þar nefna svæði eins og Þjóðgarðinn Snæfellsjökul og Friðlandið að Fjallabaki. Hér skal tekið fram að sökum stærðar Vatnajökulspjóðgarðs, þá flokkast hann undir fjögur landssvæði; Norðausturland, Austurland, Suðurland og Miðhálandið.

Einkunnir sumra svæða tóku nokkrum breytingum sem tengja má við breytta ferðahegðun vegna Covid-19. Má þar fyrst nefna að fjölsóttustu ferðamannastaðirnir fengu aðeins brot af þeim gestum sem sækja svæðin heim í venjulegu ári þó svo að töluverð fjölgun hafi verið frá árinu 2020. Fækkun gesta gat skilað sér í því að innviðir voru nægjanlegir, ástand gróðurs við gönguleiðir batnaði o.s. frv. Á sama tíma varð mikil sprenging í útivistarhuga landans og þar með mikið álag á svæðum nálægt þéttbýli, sérstaklega á höfuðborgarsvæðinu. Hluti þessara svæða lækka í einkunn vegna þess hve illa þau voru í stakk búin fyrir þessar skjótu breytingar. Innviðir dugðu ekki þeim fjölda sem skyndilega var kominn á staðinn, göngustígar önnuðu ekki fjölda göngumanna o.s.frv.

Tafla 1. Einkunnir áfangastaða

Vesturland	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Arnarstapi	9,0	8,61	9,07	8,93
Búðahraun	7,96	8,47	9,73	9,02
Einkunnir	7,78	8,81	7,87	8,10
Eldborg	9,33	8,38	9,47	9,15
Grábrók	9,85	9,00	9,66	9,52
Hraunfossar	8,13	9,50	9,57	9,25
Húsafell	8,75	9,26	9,11	9,08
Ströndin Stapar-Hellnar	8,63	8,50	9,27	8,93
Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Djúpalón	9,27	7,52	9,67	9,00
Lóndrangar	8,96	8,57	8,53	8,63
Malarrif	9,57	9,19	9,30	9,33
Saxhóll	8,70	8,67	8,67	8,67
Skarðsvík	8,33	7,22	10,0	8,90
Skálasnagi	9,26	8,20	9,47	9,08
Svalþúfa	8,83	9,06	9,56	9,27
Öndverðarnes	8,19	5,83	9,87	8,20

Vestfirðir	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Dynjandi	8,67	6,94	8,67	8,20
Hornstrandir, Hesteyri	7,04	6,00	7,56	7,03
Hornstrandir, Horn	8,52	8,61	7,61	8,07
Hornstrandir, Höfn	9,63	9,33	8,00	8,70
Hornstrandir, Hornbjargsviti	8,70	7,00	9,33	8,57
Hornstrandir, Látrar	7,29	9,00	7,89	8,06
Látrabjarg	7,22	5,00	8,33	7,20
Surtabrandsgil	9,63	10,00	10,00	9,92
Vatnsfjörður, Flókalundur	7,04	7,78	7,67	7,56
Vatnsfjörður, Hörgsnes	7,41	9,79	9,11	8,94
Vatnsfjörður, Vatnsdalur	7,78	8,81	9,11	8,75
Vatnsfjörður, Þingmannaá	7,59	8,00	9,00	8,43
Norðvesturland	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Hrútey	8,89	9,33	9,06	9,10
Kattarauga	6,88	8,00	10,0	8,80
Spákonufellshöfði	7,59	6,00	7,56	7,14
Norðausturland	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Böggvistaðafjall	6,19	6,67	8,67	7,61
Dimmuborgir	9,33	9,05	7,33	8,22
Glerárdalur	8,33	6,67	7,78	7,59
Goðafoss	9,00	8,57	7,89	8,31
Hraun	7,14	7,33	9,67	8,51
Hverfjall	8,67	8,10	7,33	7,82
Klasar	7,67	7,62	8,67	8,17
Krossanesborgir	9,17	8,10	8,67	8,62
Seljahjallagil	6,25	7,50	10,00	8,54
Skútustaðir	9,00	8,57	7,89	8,31
Svarfaðardalur	6,33	9,63	8,00	8,09
Vatnajökulsþjóðgarður	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Botnstjörn í Ásbyrgi	9,33	8,10	8,00	8,31
Dettifoss að austanverðu	7,22	8,33	6,67	7,23
Dettifoss að vestanverðu	8,17	8,96	8,00	8,29
Hljóðaklettur	7,22	9,63	7,78	8,16
Austurland	Skiplag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Álfaborg	8,00	9,52	8,00	8,41
Blábjörg í Berufirði	7,04	7,14	8,22	7,68
Helgustaðanáma	7,00	7,62	6,11	6,70
Hólmanes	8,67	8,10	8,00	8,17
Neskaupsstaður fólkvangur	8,00	8,10	7,89	7,97
Stóruurð	4,07	7,04	8,67	7,26

Teigarhorn	9,33	7,62	8,00	8,18
Suðurland	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Álftaversgígar	7,67	7,50	6,67	7,10
Dverghamrar	9,83	9,58	7,72	8,67
Dyrhólaey, Háey	8,83	9,05	8,78	8,86
Dyrhólaey, Lágey	9,17	8,61	8,67	8,52
Geysir	8,00	7,67	4,00	5,83
Gullfoss	8,33	7,67	7,56	7,75
Ingólfshöfði	8,96	8,89	9,33	9,18
Kirkjugólf	8,83	9,17	9,33	9,18
Ósland	8,89	7,78	9,67	8,99
Skógafoss, Skógaheiði	7,33	7,38	8,67	8,04
Skógafoss, láglendi	7,83	7,14	8,33	7,91
Þjórsárdalur, Gjáin	5,93	4,17	7,33	6,18
Þjórsárdalur, Háifoss	5,93	6,30	8,33	7,28
Þjórsárdalur, Hjálparfoss	5,93	6,11	8,00	7,05
Vatnajökulsþjóðgarður	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Fjallsárlón	8,66	8,10	9,66	9,01
Háalda	5,83	8,33	7,00	7,12
Jökulsárlón	7,50	6,67	7,44	7,25
Námuvegur	5,50	3,33	5,00	4,66
Sel	8,89	8,93	9,03	8,89
Skaftafell tjaldsvæði	7,83	9,00	8,60	8,55
Skaftafell þjónustukjarni	8,17	9,14	8,93	8,83
Skaftafellsjökull	9,10	7,50	8,44	8,33
Svartifoss	9,50	9,25	8,33	8,83
Þröng	7,67	6,56	6,28	6,64
Þjóðgarðurinn Þingvellir	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Almannagjá	10,0	9,67	8,67	9,22
Hakið	10,0	10,0	8,61	9,28
Silfra	9,67	9,44	6,67	8,05
Öxarárfoss	9,67	9,44	8,33	8,91
Miðhálandið	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Fjallabak, Hnausapollur	6,67	5,33	8,67	7,35
Fjallabak, Hrafninnusker	5,93	7,08	7,00	6,80
Fjallabak, Landmannahellir	6,67	5,56	7,00	6,54
Fjallabak, Landmannalaugar	6,30	4,76	6,67	6,07
Fjallabak, Laugahringur	7,04	7,78	7,33	7,39
Fjallabak, Laugavegur	6,30	7,14	6,00	6,37
Fjallabak, Ljótípollur	6,67	5,42	7,33	6,68
Fjallabak, Rauðifoss	5,56	4,29	6,00	5,44

Fjallabak, Stútur	5,56	4,29	4,67	4,75
Fjallabak, Suðurnám	5,93	5,19	4,67	5,07
Fjallabak, Vondugiljaaur	5,93	4,67	6,00	5,62
Hveravellir	6,88	8,52	6,28	7,01
Kerlingarfjöll, Ásgarður	7,04	7,22	6,67	6,89
Kerlingarfjöll, Hveradalir	6,11	6,48	6,33	6,33
Kerlingarfjöll, Keis	6,48	6,25	8,33	7,38

Vatnajökulsþjóðgarður	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Askja	9,67	8,52	8,00	9,02
Drekagil	8,67	9,33	8,11	8,47
Eldgjá	9,81	9,07	8,67	9,02
Herðubreiðarlindir	7,67	7,67	6,67	7,15
Holuhraun	8,67	9,26	7,33	8,13
Hvannalindir	9,26	8,57	8,00	8,42
Laki	9,44	8,33	8,33	8,57
Langisjór	9,07	8,96	9,33	9,18
Snæfell gönguleið	9,26	9,52	10,0	9,72
Tjarnargígur	9,44	9,58	8,67	9,08

Höfuðborgarsvæði	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Álafoss	8,52	7,78	6,00	7,01
Ásfjall	5,42	7,33	5,67	6,06
Ástjörn	5,93	7,33	5,67	6,17
Bakkatjörn	6,25	8,89	6,67	7,18
Borgir	6,67	8,67	7,67	7,73
Bringur	5,42	5,56	6,11	5,82
Búrfell, Búrfellsgjá og Selgjá	7,50	6,25	6,67	6,73
Fjaran við Kasthúsatjörn	6,67	8,00	7,00	7,20
Fossvogsbakkar	7,50	7,33	6,00	6,68
Garðahraun og Vífilstaðahraun	7,14	9,52	6,33	7,36
Gálgahraun	7,22	9,17	7,33	7,81
Maríuhellar við Vífilstaðahraun	7,14	6,00	6,67	6,59
Grótta	6,67	8,67	7,56	7,67
Hamarinn	7,62	8,67	6,67	7,41
Háubakkar	8,10	7,50	6,33	7,02
Hleinar	6,19	6,11	5,33	5,72
Hlið	5,83	8,89	5,67	6,57
Hvaleyrlón	6,19	8,33	6,67	7,02
Kaldárhraun og Gjárnar	4,81	6,19	7,33	6,50
Kasthúsatjörn	7,50	7,22	7,00	7,17
Laugarás	8,10	7,33	7,00	7,32
Rauðhólar	4,58	5,42	6,00	5,55

Stekkjahraun	6,67	7,78	6,67	6,97
Tröllabörn	5,42	6,67	5,67	5,88
Tungufoss	7,50	8,00	5,00	6,34
Valhúsahæð	7,22	8,33	6,67	7,23
Varmárósar	6,67	9,33	8,67	8,43
Vífilsstaðavatn	8,52	7,08	6,67	7,17
Víghólar	6,19	9,17	6,89	7,36

Suðvesturland	Skipulag	Innviðir	Verðmæti	Heildareinkunn
Bláfjallafólkvangur, skíðasvæði	7,04	8,33	5,33	6,50
Bláfjallafólkvangur, Þríhnúkagígur	8,33	9,44	8,78	8,86
Eldborg í Bláfjöllum	5,24	8,33	8,67	7,86
Eldborg undir Geitahlíð	6,25	8,33	7,00	7,20
Herdísarvík	5,19	6,67	7,33	6,70
Litluborgir	6,11	10,00	6,67	7,45
Reykjanesfólkvangur, Helgafell	4,81	5,83	6,00	5,71
Reykjanesfólkvangur, Krísuvíkurbjarg	6,30	5,33	7,00	6,40
Reykjanesfólkvangur, Leiðarendi	7,92	7,50	5,67	6,63
Reykjanesfólkvangur, Seltún	7,67	9,05	7,00	7,69
Reykjanesfólkvangur, Sogin og nærumhverfi	3,33	5,83	6,33	5,57
Reykjanesfólkvangur, Stapar og fjaran við Kleifarvatn	3,75	6,00	6,33	5,70
Reykjanesfólkvangur, Vigdísarvellir og Vigdísarvallaleið	5,42	5,19	4,89	5,08

Ástandsmat áfangastaða ferðamanna – áfangastaðir í hættu

Verkfærið *ástandsmat áfangastaða* var þróað til að unnt væri að fá heildaryfirsýn um ástand áfangastaða á Íslandi. Verkfærið er miðað að einum af stærstu þáttunum sem hafa áhrif á ástand náttúru Íslands, sem er ferðamennska og nýting náttúru til útivistar. Með notkun verkfærisins er hægt að greina eftirsótt náttúrusvæði, sem eru í hættu vegna ferðamennsku og útivistar, á skilvirknan hátt. Nú birtum við nýja lista yfir svæði í hættu – rauða áfangastaði árlega, þar sem gerð er grein fyrir áhrifum ferðamanna á náttúru. Unnið er samkvæmt eftirfarandi flokkun þegar kemur að einkunnum sem áfangastaðir fá út úr matinu:

- Áfangastaður með heildareinkunn **lægri en 5 telst rauður** og er í verulegri hættu á að tapa verndargildi sínu. Þar er æskilegt að grípa til tafarlausra aðgerða. Það sama gildir ef einkunn fyrir þann hluta er fellur undir „verðmæti áfangastaðar“ er lægri en 5.
- Áfangastaður með heildareinkunn á **bilinu 5-6 flokkast sem appelsínugulur** áfangastaður, þ.e. hugsanleg hætta er á því að svæðið tapi verndargildi sínu og þörf er á aðgerðum til afstýringar. Það sama gildir ef einkunn fyrir þann hluta er fellur undir „verðmæti áfangastaðar“ er á milli 5 og 6.

Ástandsmat ferðamannastaða tekur ekki tillit til álags vegna annarra hagsmunaárekstra eins og kann að vera t.d. vegna orkunýtingar, landbúnaðarnotkunar, iðnaðar, áhrifa þéttbýlis (t.a.m. skólphreinsun, byggingar) og annarrar starfsemi sem telst ekki til ferðamennsku.

Tafla 3. Áfangastaðir í hættu

2020	2021
Áfangastaðir í hættu	Áfangastaðir í hættu
Innan Friðlands að Fjallabaki: <i>Stútur og Suðurnám</i> Innan Vatnajökulsþjóðgarðs: <i>Námuvegur</i>	Innan Friðlands að Fjallabaki: <i>Stútur og Suðurnám</i> Innan Vatnajökulsþjóðgarðs: <i>Námuvegur</i> Innan Reykjanesfólkvangs: <i>Vigdísarvellir og Vigdísarvallarleið</i>
Appelsínugulir áfangastaðir	Appelsínugulir áfangastaðir
Ásfjall Bringur Dettifoss (að austanverðu) Innan Friðlands að Fjallabaki: <i>Landmannalaugar, Rauðifoss og Vondugiljaaur</i> Hleinar Hlið Kerlingafjöll (Hveradalir) Rauðhólar Innan Bláfjallafólkvangs: <i>Skíðasvæði</i> Innan Reykjanesfólkvangs: <i>Helgafell, Seltún, Sogin, Stapar og fjaran við Kleifarvatn, Vigdísarvellir og Vigdísarvallaleið.</i> Tungufoss Innan Þjóðgarðsins á Þingvöllum: <i>Silfra og nærumhverfi</i>	Ásfjall Ástjörn Bringur Innan Friðlands að Fjallabaki: <i>Rauðifoss og Vondugiljaaur</i> Hleinar Hlið Rauðhólar Innan Bláfjallafólkvangs: <i>Skíðasvæði</i> Innan Reykjanesfólkvangs: <i>Helgafell, Leiðarendi, Sogin, Stapar og fjaran við Kleifarvatn</i> Tröllabörn Tungufoss

Einn nýr áfangastaður bætist við á listann áfangastaðir í hættu. Er þar áfangastaður innan Reykjanesfólkvangs, Vigdísarvellir og Víðísarvallaleið. Þar eru miklar skemmdir að hljóttast af utan vega akstri, ruslsöfnun og ýmiskonar óæskilegri hegðun á svæðinu. Aðrir áfangastaðir eru þeir sömu og voru á listanum í fyrra.

Svæðum á appelsínugula listanum hefur fækkað á milli ára úr 18 í 15. Nú er svo komið að allir áfangastaðirnir sem verma þennan lista eru annað hvort innan friðlandsins að Fjallabaki eða á suðvestur landi. Nýtt svæði á listanum er t.d. Tröllabörn, en þar hafa framkvæmdir á jaðri svæðisins farið inn á svæðið og einhverjar skemmdir hlotist af.

Þau svæði sem unnu sig út af listanum gerðu það annars vegar með innviðauppbýggingu eða að eldri uppbygging eða ferðamannafæð gaf svæðinu tækifæri til að jafna sig.

Áfangastaðir sem standa vel

Til að komast á græna listann þarf svæði að hafa náð a.m.k. 8 í heildareinkunn.

Mikil fjölgun var á meðal grænna áfangastaða árið 2020. Munaði þar óneitanlega um hversu mörg svæði voru að fá mun færri heimsóknir en í meðal ári. Ekki er líklegt að ágætiseinkunn haldist alls staðar eftir að gestakomur komast aftur í hefðbundinn farveg, nema til komi áframhaldandi innviðauppbygging. Þrátt fyrir að aukning hafi orðið í komu ferðamanna árið 2021 er fjöldi gesta miklu minni en í hefðbundnu ári.

Milli ára jókst fjöldi grænna áfangastaða um 4, úr 60 í 64 sem er rúmlega 43% allra metinna áfangastaða.

Tafla 4. Áfangastaðir sem standa vel

2020	2021
Grænir áfangastaðir	Grænir áfangastaðir
<p>Arnarstapi Álfaborg Innan Bláfjallafólkvangs: <i>Þríhnjúkagígar</i> Búðahraun Dimmuborgir Dynjandi Dyrhólaey (Háey) Dverghamrar Eldborg Grábrók Goðafoss</p> <p>Innan Hornstranda: <i>Horn, Höfn, Látrar og Veiðileysufjörður</i> Hrútey Hraun Hraunfossar Húsafell Ingólfshöfði Kattarauga Kirkjugólf Klasar Krossanesborgir Ósland Seljahjallagil Skógarfoss (láglandi) Skútustaðir Ströndin Stapar - Hellnar Surtarbrandsgil Teigarhorn</p> <p>Innan Vatnsfjarðar: <i>Hörgsnes, Vatnsdalur og Þingmannaá</i></p> <p>Innan Þjóðgarðsins Snæfellsjökull: <i>Djúpalón, Lóndrangar, Malarrif, Saxhóll, Skarðsvík, Skálasnagi, Svalþúfa og Öndverðarnes.</i> Varmárósar</p> <p>Innan Vatnajökulsþjóðgarðs: <i>Askja, Drekgil, Eldgjá, Fjallsárlón, Holuhraun, Hvannalindir, Laki, Langisjór, Sel, Skaftafell tjaldsvæði, Skaftafell þjónustumiðstöð, Snæfell gönguleið, Svartifoss, Tjarnargígur</i></p> <p>Innan Þjóðgarðsins á Þingvöllum: <i>Almannagjá, Hakið og Öxarárfoss</i></p>	<p>Arnarstapi Álfaborg Innan Bláfjallafólkvangs: <i>Þríhnjúkagígar</i> Búðahraun Dimmuborgir Dverghamrar Dynjandi Dyrhólaey Eldborg Goðafoss Grábrók</p> <p>Innan Hornstranda: <i>Horn, Höfn, Hornbjargsviti, Látrar.</i> Hólmanes Hraun Hraunfossar Hrútey Húsafell Ingólfshöfði Kattarauga Kirkjugólf Klasar Krossanesborgir Seljahjallagil Skútustaðir Ströndin Stapar - Hellnar Svarfaðardalur Surtarbrandsgil Teigarhorn</p> <p>Innan Vatnsfjarðar: <i>Hörgsnes, Vatnsdalur og Þingmannaá</i></p> <p>Innan Þjóðgarðsins Snæfellsjökull: <i>Djúpalón, Lóndrangar, Malarrif, Saxhóll, Skarðsvík, Skálasnagi, Svalþúfa og Öndverðanes.</i> Varmárósar</p> <p>Innan Vatnajökulsþjóðgarðs: <i>Askja, Botnstjörn í Ásbyrgi, Dettifoss að vestanverðu, Drekgil, Eldgjá, Fjallsárlón, Hljóðaklettur, Holuhraun, Hvannalindir, Laki, Langisjór, Sel, Skaftafell tjaldsvæði, Skaftafell, Þjónustumiðstöð, Skaftafellsjökull, Snæfell gönguleið, Svartifoss, Tjarnargígur.</i></p> <p>Innan Þjóðgarðsins á Þingvöllum: <i>Almannagjá, Hakið, Silfra og Öxará.</i></p>

Ástandsmat, ástand og úrbætur

Hér er að finna ástandsmat hvers áfangastaðar sem metinn hefur verið með verkfærinu. Áfangastöðunum er raðað upp eftir landshlutum og í stafrófsröð innan landshlutans. Þar sem fleiri en einn áfangastaður er metinn innan eins friðlýsts svæðis, er hann að finna undir nafni friðlýsta svæðisins.

Vesturland

Arnarstapi

<https://ust.is/nattura/nattuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/vesturland/strondin-vid-stapa-og-hellna/>

Arnarstapi er skammt austan Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls og undir umsjón starfsmanna hans. Ekki er fullljóst hve margir gestir koma árlega á Arnarstapa, en í Þjóðgarðinn komu tæplega 500.000 gestir í venjulegu ári og má áætla að flestir þeirra hafi einnig komið við á Arnarstapa. Árið 2021 komu 225.000 gestir í Þjóðgarðinn.

Arnarstapi – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,83	9,00
Innviðir áfangastaðar	9,28	8,61
Verðmæti áfangastaðar	9,23	9,07
Heildareinkunn áfangastaðar	9,16	8,93

Breyting á milli ára

Ástand Arnarstapa er keimlíkt milli ára. Þó er smá lækkun á einkunn og má rekja hluta þess til lækkandi þjónustu á svæðinu vegna covid (t.d. salerni meira og minna lokuð) og þá getur uppbygging innviða á hluta svæðisins aukið álag á aðra hluta (betra aðgengi og fleira fólk). Þannig hefur eystri hluti svæðisins frá Músagjá að höfninni látið meir á sjá en áður. Þá hafa framkvæmdir og umstang sem þeim fylgir í nágrenninu haft neikvæð sjónræn áhrif. Skiltamál eru í ferli.

Úrbætur

Mikilvægt er að vinna deiliskipulag fyrir svæðið og ljúka uppbyggingu á því (austursvæðið). Hægt er að fara í bráðabirgðaframkvæmdir á ókláraða svæðinu og bæta nokkuð. Salerni á svæðinu eru í eigu þjónustuaðila (einkarekin). Þau voru lokuð um nokkurn tíma 2021 vegna ástands heimsmála. Þá hefur einnig borið á að gestir þurfa að kaupa þjónustu samhliða notkun á salernum. Skoða þarf með sveitafélaginu hvort hægt sé að koma móts við rekstraraðila þannig að þjónustutími væri bættur og gestir geti nýtt salerni gegn hóflegu gjaldi. Auka má þjálfun landvarða með eftirlitsáætlun (hvað felst í eftirlitinu) og bættri þekkingu á verndaráætlun og reglum svæðisins (kynning í byrjun starfstíma). Loks er skynsamlegt að funda árlega með Náttúrustofu Vesturlands um lífríki svæðisins.

Búðahraun

<https://ust.is/budahraun>

Búðahraun er utanvert á sunnanverðu Snæfellsnesi. Svæðið er friðlýst vegna jarðmyndana og gróðurs og starfsfólk Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls fer með umsjón svæðisins. Á svæðinu er vinsælt hótél og kirkja. Ekki eru til tölur um hve margir sækja þjónustustaðina heim og hve margir nýta sér friðlandið til útivistar. Flestir gestir virðast þó aka beint að kirkjunni, skoða hana og nærumhverfi en fara lítið inn í friðlandið sjálft.

Búðahraun – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,22	7,96
Innviðir áfangastaðar	8,67	8,47
Verðmæti áfangastaðar	9,33	9,73
Heildareinkunn áfangastaðar	8,71	9,02

Breyting á milli ára

Unnið var við göngustíga frá efra bílastæði að Frambúðum 2020. Bílastæðið fær lægri einkunn 2021 en fyrra ár og kallar það á úrbætur

Úrbætur

Hanna þarf aðkomu að friðlandinu. Í dag eru tvö bílastæði, annað við hótelið og hitt við kirkjuna. Skoða þarf hvort gera þurfi annað bílastæðanna að aðalsvæði og flytja alla upplýsingagjöf að því. Talning gesta er mikilvæg. Fara þarf í úrbætur á girðingu, enda ástand hennar farið að lækka hluta einkunnar. Áfram verður unnið við göngustíga friðlandsins á komandi árum. Sótt hefur verið um fjármagn til endurbóta á efra bílastæði.

Einkunnir

<https://ust.is/einkunnir>

Einkunnir eru fólkvangur rétt við Borgarnes. Svæðið er töluvert nýtt af heimafólki til útivistar. Fallegar gönguleiðir í vel grónu umhverfi, en skógrækt er á svæðinu og hefur verið allt frá 1950. Ekki er ljóst hve mikil umferð er um svæðið. Svæðið er í umsjón Borgarbyggðar, en svæðislandvörður hefur eftirlit með því. Gott samstarf er á milli landvarðar og umsjónanefndar Einkunna.

Einkunnir – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,53	7,78
Innviðir áfangastaðar	8,52	8,81
Verðmæti áfangastaðar	7,87	7,87
Heildareinkunn áfangastaðar	7,76	8,10

Breytingar milli ára

Þekking á svæðinu hefur aukist svo og samstarf landvarðar og sveitarfélags um skipulag svæðisins. Unnið var í stígagerð og stíkur endurnýjaðar.

Úrbætur

Endurnýja þarf öll skilti á svæðinu og staðsetningu þeirra. Efla þarf samstarf við sveitarfélagið um málefni Einkunna. Gera þarf áætlun um uppbyggingu á svæðinu og forgangsraða verkefnum eftir þörfum. Skynsamlegt væri að kanna viðhorf heimamanna til svæðisins. Meta þarf allar gönguleiðir og koma á skýru gönguleiðakerfi. Fylgjast þarf með umferð reiðhjóla og meta áhrif þeirra. Bæta þarf aðgengi upp á klettaborgirnar til að koma í veg fyrir slys og rask á gróðri og jarðminjum. Skoða skrásetningu á menningarminum á svæðinu með minjaverði. Útbúa þarf vöktunaráætlun fyrir lífríkið.

Eldborg

<https://ust.is/nattura/naturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/vesturland/eldborg-i-hnappadal/>

Eldborg er áberandi gosgígur við mynni Hnappadals. Svæðið er ekki sérstaklega merkt og því hafa flestir leitað sér upplýsinga um svæðið áður en þeir koma. Teljari er á svæðinu, gott samstarf við landeigendur og heilsárslandvarsla tryggir reglulegt eftirlit. Gestir nýta aðstöðu ferðapjónustunnar á Snorrastöðum s.s. bílastæði og salerni. Áætlaður fjöldi gesta 2021 er 6.500 manns (gráða þarf teljarann og tryggja réttar niðurstöður).

Eldborg – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,33	9,33
Innviðir áfangastaðar	8,38	8,38
Verðmæti áfangastaðar	9,07	9,47
Heildareinkunn áfangastaðar	8,94	9,15

Breyting á milli ára

Talsvert hefur verið unnið í göngustígum að Eldborg undangengin ár og hefur það dregið úr álagi á landi þar sem villustígum hefur verið fækkað og góð leið á topp gígsins hefur dregið úr álagi á jarðminjar. Jafnframt hefur aðgengi og öryggi gesta á gönguleiðinni aukist svo og vernd svæðisins.

Úrbætur

Hanna þarf nýtt staðarskilti fyrir svæðið og er það í vinnslu. Skoða þarf fasta viðveru landvarðar í samræmi við talningu á gestum. Unnið er að hönnun nýs bílastæðis og göngubrúar yfir Kaldá. Vinna þarf að áætlun um stefnu og þróun á svæðinu næstu ár og halda áfram endurbótum á gönguleið. Samtal þarf að eiga sér stað við Vegagerðina og landeigendur um bættan veg frá Þjóðvegi. Laga þarf afmarkanir á toppi Eldborgar.

Grábrók

<https://ust.is/grabrok>

Grábrók er í alfaraleið við hringveg 1 um Norðurárdal í Borgarfirði. Gígarnir eru þrír; Litla Grábrók, Grábrók og Grábrókarfell. 2021 er áætlað út frá teljara að tæplega 40.000 gestir hafi gengið á Grábrók og er það fækkun um 35% frá fyrra ári. Fjöldi gesta er um 75.000 í venjulega ári.

Grábrók – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,81	9,85
Innviðir áfangastaðar	8,67	9,00
Verðmæti áfangastaðar	9,66	9,66
Heildareinkunn áfangastaðar	9,49	9,52

Breytingar á milli ára

Sumarið 2021 var haldið áfram að vinna við mosauppgræðslu og úrbætur meðfram stíg. Bílastæði var lagfært og lokað var fyrir aðgengi að skógarrjóðrum sem hafði ýtt undir slæma umgengni undanfarin ár.

Úrbætur

Staðarskilti og fræðsluskilti eru í ferli og verða sett upp á næsta ári. Setja þarf fram áætlun um áframhaldandi uppbyggingu og þróun svæðisins (heimsóknarhönnun). Lagfæring á gönguleið kringum Grábrók og Grábrókarfell með merkingum er mikilvæg. Koma þarf upplýsingum um næsta salerni á skilti. Halda áfram með uppgræðslu á mosa og fylgjast vel með aukinni umferð um Grábrókarfell.

Hraunfossar/Barnafoss

<https://ust.is/hraunfossar>

Hraunfossar/Barnafoss er einn af vinsælustu áfangastöðum á Vesturlandi. Ágætis göngustígar og útsýnisstaðir eru á svæðinu og aðgengi fyrir alla á hluta þess. Umferð um svæðið er allt árið um kring, en vetrarumferð hefur aukist jafnt og þétt síðustu árin. Áætlað er að 80.000 gestir hafi sótt staðinn heim árið 2021 og er það talsverð fækkun frá venjulegu árferði og í takt við fækkun ferðamanna á Vesturlandi.

Hraunfossar/ Barnafoss - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,50	8,13
Innviðir áfangastaðar	9,22	9,50
Verðmæti áfangastaðar	8,50	9,57
Heildareinkunn áfangastaðar	8,49	9,25

Breyting á milli ára

Landverðir koma nær daglega á svæðið og yfir sumartímann er föst viðvera a.m.k. einu sinni í viku á svæðinu. Átak var gert í viðhaldi, endurbætur á ræsum, göngustígum og gróðurköntum með lokun á villustígum/hættusvæðum.

Úrbætur

Ný skilti verða sett upp 2022 og er orðin þörf á þeim. Auka þarf viðveru landvarðar á svæðinu um háannatíma. Þá vantar aðstöðu til hálkuvagnar, s.s. geymslu fyrir sand og verkfæri. Áfram þarf að vinna að gróðurvernd með lokun á villustígum. Lúpína er í nálægð við svæðið og þarf að fylgjast með útbreiðslu hennar. Skynsamlegt væri að setja hlið á göngubrú yfir Hvítá og loka svæðinu norðan árinna yfir vetrartímann. Endurhönnun svæðisins er í ferli.

Húsafell

<https://ust.is/nattura/naturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/vesturland/husafellsskogur-borgarbyggd/>

Húsafell er vinsæll staður ofarlega í Borgarfirði sem fjölmargir heimsækja allt árið um kring. Óvissa er um heildarfjölda ferðamanna innan friðlandsins, en svæðið nýtur mikilla vinsælda sem útivistarsvæði fyrir gesti sem og heimamenn.

Húsafell - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,54	8,75
Innviðir áfangastaðar	9,07	9,26
Verðmæti áfangastaðar	9,11	9,11
Heildareinkunn áfangastaðar	8,98	9,08

Breyting á milli ára

Lagfæringar á stikum og trjáklipping hefur bætt ásýnd svæðisins og stýringu gesta.

Úrbætur

Meta þörf á nýjum skiltum með landeigendum. Jafnframt þarf að skoða úrbætur á girðingum með bændum og heimafólki. Auka vöktun á lífríki og ferðamennsku á svæðinu.

Ströndin Stapar-Hellnar (göngustígur um Hellnahraun)

<https://ust.is/nattura/naturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/vesturland/strondin-vid-stapa-og-hellna/>

Ein vinsælasta gönguleiðin á Snæfellsnesi liggur á milli Arnarstapa og Hellna. Óvíst er um fjölda göngufólks, en áætla má að gestir skipti þúsundum árlega.

Ströndin Stapar – Hellnar - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,33	8,63
Innviðir áfangastaðar	8,95	8,50
Verðmæti áfangastaðar	9,17	9,27
Heildareinkunn áfangastaðar	8,93	8,93

Breyting á milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun var gefin út á yfirstandandi ári (2021). Ekki er miklar breytingar milli ára, smá lækkun á innviðum sem kemur til vegna mikilla lokanna þjónustuaðila við svæðið (salerni t.d.) umliðið ár. Verðmæti hækka lítilega og telja þar endurbætur á göngustíg um Hellnahraun mest.

Úrbætur

Bæta má útsýnisstaði á gönguleiðinni. Fræðsluskilti verða sett niður 2022 svo og vegprestar. Þá verður leiðin stikuð þrátt fyrir góðan göngustíg, enda bætir það líðan gesta og umhverfis. Telja þarf og gráða fjölda gesta sem ganga stíginn og/eða setja upp gönguteljara. Þarft verk er að setja upp viðhaldsáætlun fyrir stíginn.

Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull

www.snaefellsjokull.is

Yst á Snæfellsnesi liggur Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull og umlykur garðurinn jökulinn. Stærð hans er tæpir 200 km². Þjóðgarðurinn varð 20 ára í júní á þessu ári. Fjöldi gesta sækir garðinn árlega og má áætla að fjórði hver erlendrar ferðamanna héraendis komi í garðinn. Gestum hefur þó fækkað um rúmlega helming og stefnir í 210.000 gesti árið 2021 (nær 500.000 í venjulegu árferði). Íslendingar voru duglegir að sækja garðinn yfir sumarmánuðina. Innan Þjóðgarðsins eru fjölmargir vinsælir áfangastaðir og er ástand þeirra metið árlega, þ.e. áfangastaðir þar sem gestasókn skiptir tugþúsundum árlega (frá 20.000 til 150.000 gestir). Þó gestum hafi fækkað er dvalartími gesta nú mun lengri en mörg fyrri ár og nýtingartími garðsins hefur ekki skerst, jafnvel lengst.

Djúpalón

www.snaefellsjokull.is

Djúpalón er í suðurhluta Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls. Fjöldi gesta sækir staðinn heim árlega. Djúpalón er einn þeirra staða héraendis sem hefur fengið mikla umfjöllun og hefur sterkt aðdráttarafl. Árið 2021 er áætlaður heildarfjöldi gesta 120.000 (eftir að sannreyna og gráða teljarann)

Djúpalón - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,67	9,27
Innviðir áfangastaðar	7,86	7,52
Verðmæti áfangastaðar	9,57	9,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,92	9,00

Breytingar á milli ára

Sett voru upp ný skilti á Djúpalóni 2021 og hækkaði það skipulagseinkunn. Þá var nær lokið við uppbyggingu Nautastígs og kantar með stígnum lagfærðir sem hafði jákvæð áhrif á gróðurþekju. Göngustígur milli Djúpalóns og Dritvíkur var lagfærður. Vegur, salerni og bílastæði láta sífellt undan og aðgerða er þörf. Ástand er farið að draga niður innviðaeinkunn.

Úrbætur

Endurnýja þarf salerni og bílastæði við Djúpalón. Samhliða þarf að endurhanna móttöku svæðisins. Þrýsta þarf á úrbætur á aðkomuleið að Djúpalóni.

Lóndrangar

www.snaefellsjokull.is

Lóndrangar eru áberandi kennileiti í Þjóðgarðinum Snæfellsjökli og draga þeir árlega tugi þúsunda gesta til sín. Ekki er akvegur að þeim en gengið er að dröngunum frá tveimur stöðum, Malarrífi og Svalþúfu.

Lóndrangar – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,33	8,96
Innviðir áfangastaðar	8,57	8,57
Verðmæti áfangastaðar	9	8,53
Heildareinkunn áfangastaðar	8,68	8,63

Breytingar á milli ára

Aðeins er farið að sjá á jarðminjum og menningarminjum við drangana. Hluta þess má rekja til ferðamanna sem þrifa í klettum og ganga óvarlega um minjar, en hluta til náttúrulegs rofs. Göngustígur var bættur frá Malarrífi 2020 og dró hann úr slóðamyndun og troðningum 2021.

Úrbætur

Bæta og fjölga vegþóstum, upplýsingar um gönguleið og vegalengdir. Setja má upp fræðslu- og öryggisskilti (varúðarmerkingar) við drangana og á gönguleiðinni. Bæta gönguleið frá Svalþúfu að Lónröngum og ljúka stígagerð við drangana sjálfa og bæta útsýnisstað. Setja upp leiðbeiningar um umgengni við menningarminjar á svæðinu.

Malarrif

www.snaefellsjokull.is

Á Malarrifi er gestastofa Þjóðgarðsins og salerni sem opin eru allan sólahringinn allt árið. Auk þess eru góðar gönguleiðir, leiktæki, viti og brimfjara. Áætla má að 50-60 þúsund gestir hafi komið á Malarrif 2021 og af þeim hafa tæplega 35.000 gestir komið á gestastofuna. Eru gestir nær 60% færri en í meðalári.

Malarrif – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,00	9,57
Innviðir áfangastaðar	9,29	9,19
Verðmæti áfangastaðar	9,30	9,30
Heildareinkunn áfangastaðar	9,27	9,33

Breytingar á milli ára

Miklar framkvæmdir hafa verið á umhverfi Malarrifs undangengin ár.

Úrbætur

Setja upp nýtt móttökuskilti við Malarrif með mikilvægustu upplýsingum um þjóðgarðinn. Bæta leiðarmerkingar (vegprestar). Setja upp umhirðuplan fyrir Malarrif og tryggja að svæðið líti ávallt vel út svo og viðhaldsáætlun. Ljúka þarf uppgræðslu og lóðaframkvæmdum, loka villuleiðum, klára stéttar o.fl. Bæta merkingar við útnesveg, vegamót og merkingar að útisalernum. Fjölga þarf útsýnisstöðum og merkja þá. Efla þarf náttúruvöktun og loka gömlum námum.

Saxhóll

www.snaefellsjokull.is

Saxhóll er einn af vinsælli áfangastöðum innan þjóðgarðsins og má áætla að 25% gesta þjóðgarðsins gangi á hólinn. Samkvæmt teljara fóru um 65.000 gestir á hólinn árið 2021. Miklar framkvæmdir voru á árinu, klæðning lögð á bílastæði og akveg ásamt því að smíðaður var úrsýnispallur á toppinn.

Saxhóll – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,89	8,70
Innviðir áfangastaðar	8,81	8,67
Verðmæti áfangastaðar	8,93	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,89	8,67

Breytingar á milli ára

Miklar framkvæmdir á yfirstandandi ári og aukið rask samhliða þeim hefur dregið svæðið aðeins niður, en um tímabundinn þátt er að ræða.

Úrbætur

Ljúka þarf innviðaupbyggingu og hreinsa til á svæðinu, fjarlægja efni sem tekið var úr bílastæði, afgang af smíðafni o.fl. Þá þarf að merkja (mála) veg og bílastæði. Skilti fara upp 2022.

Skarðsvík

www.snaefellsjokull.is

Skarðsvík er innan Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls. Nokkur óvissa er með fjölda gesta sem kemur í eða ekur fram hjá Skarðsvík. Fjórðungur gesta leggur leið sína á Öndverðarnes og dvelur stærsti hluti þeirra í Skarðsvík. Skarðsvík er ekki síst vinsæl meðal heimafólks og íslenskra gesta.

Skarðsvík – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,33	8,33
Innviðir áfangastaðar	7,33	7,22
Verðmæti áfangastaðar	10,00	10,0
Heildareinkunn áfangastaðar	8,93	8,90

Breytingar á milli ára

Mjög litlar breytingar eru milli ára í Skarðsvík. Víkin hefur þó verið í meiri notkun en oft áður vegna fleiri Íslendinga, en þjóðin er dugleg að nýta fallegar fjörur til útivistar. Álag á bílastæði hefur aukist og er meira lagt utan þess sem dregur aðeins niður innviðaeinkunn.

Úrbætur

Bílastæði er í ferli, þ.e. fjármagn fengið til verksins, deiliskipulag klárt og teikningar í vinnslu. Þá þarf að endurnýja skilti á svæðinu. Setja þarf upp viðhalds- og uppbyggingaráætlun fyrir Skarðsvík. Einnig þarf að meta hvort skynsamlegt væri að setja upp salerni við staðinn, enda myndi það gagnast öllum gestum sem legðu leið sína á Öndverðarnes.

Skálasnagi

www.snaefellsjokull.is

Skálasnagi er fuglabjarg og útsýnisstaður í vestanverðum þjóðgarðinum. Þar er viti og góð aðstaða fyrir gesti. Áætlað er að um 25.000 gestir hafi komið að Skálasnaga árið 2021

Skálasnagi – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,26	9,26
Innviðir áfangastaðar	8,13	8,20
Verðmæti áfangastaðar	9,80	9,47
Heildareinkunn áfangastaðar	9,24	9,08

Breytingar á milli ára

Það eru litlar breytingar, aðeins hefur aukist álag á gróðri og jarðminjum og óvissa er varðandi álag á bjargfugl.

Úrbætur

Bæta aðkomuskilti og leiðbeiningar. Girða af röskuð svæði og auka vöktun á bjargfugli í samráði við Náttúrustofuna.

Svalpúfa

www.snaefellsjokull.is

Svalpúfa er vinsæll áningarstaður rétt innan suðurmarka Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls. Fjöldi gesta sækir staðinn heim árlega. Áætlaður er að tæp 25% gesta sem koma í Þjóðgarðinn stoppi á Svalpúfu, eða nær 55.000 gestir 2021.

Svalpúfa – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,90	8,93
Innviðir áfangastaðar	9,38	9,06
Verðmæti áfangastaðar	9,13	9,56
Heildareinkunn áfangastaðar	9,09	9,27

Breytingar á milli ára

Bílastæði hefur látið á sjá og hluti gönguleiðar auk skilta sem hafa úrelst.

Úrbætur

Endurnýja þarf öll skilti við Svalpúfu, bæta talningu gesta, lyfta hluta af göngustíg upp (frostlyfting), loka rofsvæðum og bæta bílastæði.

Öndverðarnes

www.snaefellsjokull.is

Öndverðarnes er í raun minjaheildarsvæði í vestanverðum þjóðgarðinum. Mikið er af minjum á svæðinu sem tengjast útræði og búsetu. Þá er víðfeðmt útsýni á nesinu og talsvert fugla og hvalalíf utan stranda. Áætlað er að 10 - 15.000 manns hafi komið í Öndverðarnes 2021.

Öndverðarnes – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,89	8,19
Innviðir áfangastaðar	6,67	5,83
Verðmæti áfangastaðar	9,20	9,87
Heildareinkunn áfangastaðar	8,45	8,20

Breytingar á milli ára

Skipulag lækkar lítilega og er ekki síst broti á reglum um að kenna. Þá er mikil lækkun á innviðum og telur þar mest inn slæmt ástand akvegar að Öndverðarnesi og bílastæðis, enda mikið lagt út í kanta með tilheyrandi raski. Skortur er á salernisaðstöðu og finnur brunnurinn Fálki nokkuð fyrir því. Ástand verðmæta er gott og hækkar milli ára, m.a. vegna uppbygginga göngupalla á svæðinu og betri stýringar.

Úrbætur

Bæta þarf landvörslu á svæðinu og setja upp eftirlitsáætlun. Sótt hefur verið um fjármagn til lagfæringar bílastæðis og þrýsta þar á vegabætur. Ljúka þarf vinnu við uppbyggingu göngupalla.

Vestfirðir

Dynjandi

www.ust.is/dynjandi

Dynjandi er náttúruvætti í Arnarfirði, Ísafjarðarbæ og dregur svæðið nafn sitt af efsta fossinum í fossaröð sem fellur niður Dynjandisá til sjávar. Dynjandi er einn vinsælasti áfangastaður ferðafólks á Vestfjörðum og árlega sækja tæplega 75.000 manns svæðið heim yfir sumarmánuðina. Gestir eru af öllum þjóðernum en stærstur hluti þeirra er erlendur. Algengt er að farþegar skemmtiferðaskipa komi í dagsferðir í rútum frá Ísafirði en fleiri koma þó á svæðið í einkabílum og eitthvað er um göngu- og hjólræiðafólk. Á veturna hefur Dynjandi verið utan alfaraleiða en með opnun Dýrafjarðarganga og áætluðum samgöngubótum í nágrenninu verður breyting á og Dynjandi verður heilsársáfangastaður. Stærstur hluti gesta gengur eftir stígnum að efsta fossinum en sumir láta sér nægja útsýnið af láglandinu. Dynjandi er vinsæll ljósmyndastaður og hafa myndir af fossinum birst víða.

Dynjandi - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,33	8,67
Innviðir áfangastaðar	6,94	6,94
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,13	8,20

Breytingar á milli ára

Hönnun á þeim þrem útsýnispöllum sem út af standa er nær fullkláruð og hefur verkefninu verið úthlutað fjármagni af Landsáætlun um uppbyggingu innviða. Veturinn 2021-2022 eru vatnssalarni í fyrsta sinn starfrækt á svæðinu á ársgrundvelli. Rafhleðslustöð var tekin í gagnið og leiðbeinandi skilti um notkun mannbrodna sett upp. Til stendur að setja fram mótaðar reglur um drónaflug, mismunandi eftir árstíma, á heimasíðu Dynjanda og miðla vegna fjölda fyrirspurna.

Úrbætur

Þegar ferðalög færast í eðlilegt horf að loknum heimsfaraldri þarf að huga að því hvaða vetrarþjónusta þurfi að vera til staðar við Dynjanda. Hefja þarf framkvæmdir við þrjá útsýnispalla og endurbætur og tilfærslu á náttúrustíg sem tengir þá saman. Ef ekki verður af þjóðgarði á svæðinu þarf að endurskoða stjórnunar- og verndaráætlun og hið sama gildir um deiliskipulag. Kanna þarf áhrif umferðar um fjöru á fuglalíf, einkum m.t.t. landtöku léttabáta skemmtiferðaskipa.

Hornstrandir

www.ust.is/hornstrandir

Friðlandið Hornstrandir er um 600 km² svæði nyrst á Vestfjörðum. Sökum landfræðilegrar legu friðlandsins koma flestir gestir sjóleiðina og þá jafnframt langflestir yfir hásumarið. Þó er boðið upp á skíðaferðir og

náttúruskoðunarferðir yfir veturinn, en það er aldrei mjög fjölmennt. Flestir sem koma á Hornstrandir eru þangað mættir til að ganga um náttúru þeirra eða til að heimsækja áttthagana og búa þá gjarnan í sumarhúsum sínum.

Um 6000 gestir heimsækja Hornstrandir árlega, þar sem ríflega helmingur kemur eingöngu í dagsferð, um fjórðungur dvelur í sumarhúsunum á svæðinu og um fjórðungur ferðast um svæðið gangandi. Að meðaltali eru göngumenn 4,7 daga innan svæðis. Í ár breyttist aðeins hlutfallið, þar sem hlutfallslega fleiri voru á göngu innan svæðisins í marga daga eða allt að þriðjungur gesta.

Í ár hófst ferðamennska í friðlandinu seinna en undanfarin ár og voru mjög fáir á svæðinu þar til um mánaðarmótin júní/júlí. Hafði þar mest að segja hvað voraði seint og ófærð á helstu leiðum. Talið er að heildarfjöldi ferðamanna í ár hafi verið um 6000 manns. Mikil aukning varð frá því sem verið hefur bæði meðal göngumanna sem dvelja nokkra daga inn á svæðinu sem og meðal dagsferðamanna. Færri komu í ár en í hefðbundnu ári í stutt stopp á svæðinu, svokallaðar kaffiferðir og tengist það hversu fá skemmtiferðaskip komu á Ísafjörð í ár.

Hornstrandir – Hesteyri

Hesteyri er þorp í Jökulfjörðum, innan friðlandsins á Hornströndum. Mjög stór hluti þeirra sem heimsækja friðlandið koma við á Hesteyri. Á það bæði við um göngumenn sem hefja eða ljúka ferð sinni þar eða gista á tjaldsvæðinu og ganga út frá því í nokkra daga. Dagsferðamenn koma til að ganga dagsferðir yfir í næstu vík eða eingöngu til að ganga um þorpið. Undanfarin ár hefur mikið verið um komur dagsferðamanna, sem koma af skemmtiferðaskipum, með viðkomu á Ísafirði. Árið 2021 voru því töluvert færri dagsferðamenn en árin á undan. Undanfarin ár hafa gestir verið um 3500 en í ár er metið að fjöldi gesta sem heimsóttu Hesteyri hafi verið rúmlega 2000.

Hesteyri - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,52	7,04
Innviðir áfangastaðar	7,00	6,00
Verðmæti áfangastaðar	7,56	7,56
Heildareinkunn áfangastaðar	7,61	7,03

Breytingar á milli ára

Sett var upp bráðabrigðabréf yfir Hesteyrará, sem þjónaði tilgangi sínum en þó ekki öryggi gesta. Í lok sumars (miðjan september) skemmdist flotbryggjan og verður ekki unnt að laga hana .

Úrbætur

Bæta verður aðgengi gesta um svæðið bæði með bryggju og brú. Fjármagn er komið í framkvæmdirnar og er hönnun sem og samráð við landeigendur hafið.

Bæta verður aðgengi gesta að hreinlætisaðstöðu. Unnið er að rammahluta í endurskoðun aðalskipulags Ísafjarðarbæjar og er vonast til að þar með verði einfaldara að fara í slíkar framkvæmdir.

Halda þarf áfram vinnu við að halda ágengum tegundum í lágmarki sem og viðhalda gönguleiðum um þorpið.

Hornstrandir - Horn í Hornvík

Horn í Hornvík er hluti af gönguleið sem ríflega 75% göngumanna á Hornströndum heimsækja. Að auki er boðið upp á dagsferðir og gestir í vitanum í Látravík koma mjög gjarnan við. Gönguleiðin er frá bænum Horni, upp á Horn, yfir Miðfell og niður Miðdalinn.

Í meðalári er áætlað að 1200 – 1400 manns fari þessa leið. Sumarið 2021 Var mikil aukning í gestum í Hornvík og er því áætlað að tæplega 2000 manns hafi gengið á Horn.

Mjög lítið er um komur gesta í Hornvík utan sumarins.

Horn – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,89	8,52
Innviðir áfangastaðar	8,06	8,61
Verðmæti áfangastaðar	7,61	7,61
Heildareinkunn áfangastaðar	8,00	8,07

Breytingar á milli ára

Unnar voru lagfæringar á göngustígnum rétt innan við Hornbæinn. Nýr stígur gerður þar sem eldri stígur er að falla í sjó fram.

Úrbætur

Skilgreina þarf betur vinnuskipulag landvarða að vori þegar grenjatíminn er í gangi og refurinn viðkvæmur fyrir truflun. Leggja þarf aukna áherslu á að útrýma kerfli sem er í litlum fleka við Hornbæinn. Setja þarf upp vegprest til að létta á álagi á sumarhúsi landeigenda og eins loka villustígum á bjarginu. Laga þarf stutta kafla í Miðfelli og gera ráðstafanir við Svaðagjá.

Hornstrandir - Höfn

Innst í Hornvík er Höfn, þar er að finna stærsta og fjölmennasta tjaldsvæðið á Hornströndum. Talið er að 75% göngumanna sem fara um Hornstrandir gisti í Höfn og flestir þeirra í 2 nætur. Jafnframt er nokkuð um að ferðalangar hafi aðsetur sitt í Höfn og gangi út frá henni í nokkurra daga ferðum. Sumarið 2021 gistu rúmlega 1300 manns í Höfn að meðaltali í 2 nætur.

Höfn – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,44	9,63
Innviðir áfangastaðar	9,00	9,33
Verðmæti áfangastaðar	8,00	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,57	8,70

Breytingar á milli ára

Unnið var við lagfæringu göngustíga á svæðinu, en tveir sjálfboðaliðahópar komu og unnu í Hornvík sumarið 2021.

Úrbætur

Mikilvægt að fá Minjastofnun til að skoða hvaða minjar eru á svæðinu og hvernig sé best að varðveita þær.

Hornstrandir - Hornbjargsviti

Í Hornbjargsvita er rekin ferðapjónusta á vegum Ferðafélags Íslands 6 – 7 vikur á hverju sumri. Skv. Fí var fjöldi gistinátta á tímabilinu um 1000 sumarið 2021, þar af um þriðjungur gesta í ferðum á vegum Fí. Að auki fara margir gestir úr Hornvík í dagsferðir í vitann eða til að skoða umhverfi hans.

Hornbjargsviti - ástand	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,70
Innviðir áfangastaðar	7,00
Verðmæti áfangastaðar	9,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,57

Úrbætur

Laga þarf nokkra staði á gönguleiðinni upp frá vitanum áleiðis upp í Almenningskarð og laga göngupall yfir læk rétt áður en komið er að vitanum. Um er að ræða nokkuð stór dren og „step on stones“ sem þarf að setja í bakka nokkurra lækja sem nú eru að traðkast niður. Bæta þarf úr úrgangsmálum á svæðinu, en ekki er rotþró á svæðinu þrátt fyrir þennan mikla fjölda gesta.

Hornstrandir - Látrar

Látrar er lítið þorp norðan til í Aðalvík. Heimafólk dvelst þar í sumarhúsum sínum en jafnframt er nokkuð um að gestir friðlandsins fari um þorpið. Bæði er um að ræða dagsgesti sem ganga á milli Hesteyrar og Aðalvíkur og gesti í lengri ferðum, sem gista þá gjarnan á tjaldsvæðinu og fara á Straumnesfjall. Ekki er um formlegar talningar að ræða á Látrum, en talið er að um 300-400 gestir gangi um svæðið á ári hverju fyrir utan húsafólk.

Látrar - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,50	7,29
Innviðir áfangastaðar	8,67	9,00
Verðmæti áfangastaðar	8,00	7,89
Heildareinkunn áfangastaðar	8,08	8,06

Breytingar á milli ára

Sumarið 2021 kom upp í mál tengt akstri utan vega, sem þarf að ná almennilega utan um og koma í veg fyrir að endurtaki sig. Með auknum fjölda gesta eykst mikilvægi þess að setja upp betri hreinlætisaðstöðu fyrir gesti.

Úrbætur

Vinna með húseigendum að betri umgengi um svæðið þegar notuð eru farartæki á fjórum hjólum. Skoða möguleika á úrbótum í hreinlætisaðstöðu.

Látrabjarg

Látrabjarg er friðland í Vesturbyggð og þar má finna einar mikilvægustu varpstöðvar fjölmargra fuglategunda á Íslandi. Bjargtangar, þar sem bjargið er lægst, eru vestasti oddi Íslands en þar er endastöð Örylgshafnarvegur og þangað koma langflestir þeirra sem sækja bjargið heim. Látrabjarg er meðal fjölsóttustu áfangastaða ferðafólks á sunnanverðum Vestfjörðum og þangað koma rúmlega 63.000 gestir árlega, langflestir yfir sumarmánuðina í júní, júlí og ágúst. Gestir eru af öllum þjóðernum en stærstur hluti þeirra er erlendur. Farþegum skemmtiferðaskipa í höfn á Patreksfirði er gjarnan boðið upp á dagsferðir í rútu á Látrabjarg en mun fleiri koma á einkabílum. Örylgshafnavegur er ekki þjónustaður af Vegagerðinni yfir vetrarmánuðina og engin vetrarþjónusta er innan friðlandsins. Stærstur hluti gesta lætur sér nægja að ganga frá Bjargtangavita að Ritugjá og sumir upp Barðsbrekkur áður en snúið er til baka en á Látrabjargi og í nágrenni eru jafnframt nokkrar vinsælar gönguleiðir sem þeir sem lengur dvelja feta gjarnan.

Látrabjarg	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,22
Innviðir áfangastaðar	5,00
Verðmæti áfangastaðar	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,20

Úrbætur

Hönnuð hafa verið upplýsingaskilti um algengustu fuglategundirnar í Látrabjargi og þeim þarf að koma fyrir á bjargbrún vorið 2022. Það er brýnt að fjölga landvarðavikum, tryggja opnun salerna á Brunnum fram í miðjan september og huga að varanlegu húsnæði fyrir landvörð á svæðinu. Stækka þarf bílastæði og færa

fjær bjargbrún í samræmi við deiliskipulag. Ljúka þarf við endurbætur á stígum neðan Ritugjár þar sem ekki tókst að ljúka þeim þegar haustveður skullu á 2021. Huga þarf að stígagerð ofan Ritugjár þar sem gróðureyðing er á bjargbrún og traðk er viðvarandi ásamt því að skilgreina og hanna útsýnisstaði og beina gestum á þá með innviðum, t.d. pöllum eða hellulögn. Vinna við stjórnunar- og verndaráætlun er hafin og ráðgert að henni ljúki á árinu 2022 og þá þarf að setja upp upplýsandi skilti þar sem umgengnisreglur eru tíundaðar ásamt gönguleiðakorti.

Surtarbrandsgil

www.ust.is/surtarbrandsgil

Surtarbrandsgil er í landi Brjánslækjar á Barðaströnd og er friðlýst sem náttúruvætti. Þar má finna steingerðar leifar gróðurs sem klæddi landið á tertíer-tímabilinu. Sýning Umhverfisstofnunar um Surtarbrandsgil var opnuð haustið 2016 og er í gamla prestbústaðnum á Brjánslæk, utan hins friðlýsta svæðis. Sýningin er opin yfir sumartímann og þaðan leiðir landvörður göngur fimm sinnum í viku á sumrin en uppganga í gilið er óheimil nema í fylgd landvarðar. Árlega fara tæplega 200 ferðamenn í gilið en fleiri láta sér nægja að skoða steingervinga á sýningunni. Gestir eru af ýmsu þjóðerni og í flestum tilfellum er um að ræða ferðamenn á eigin vegum en einnig er farið með hópa í gilið ef þess er óskað sérstaklega. Hópum sem vilja skoða sýninguna utan opnunartíma (þ.e. á veturna) stendur það til boða.

Surtarbrandsgil – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,63	9,63
Innviðir áfangastaðar	10,00	10,00
Verðmæti áfangastaðar	10,00	10,00
Heildareinkunn áfangastaðar	9,92	9,92

Breytingar á milli ára

Engar breytingar á milli ára og er einkunn sú sama.

Úrbætur

Komið er að lítills háttar viðhaldi á upphafi gönguleiðarinnar í gilið, þann hluta er liggur frá prestbústaðnum sem hýsir sýningu um Surtarbrandsgil að Hundafossi í Lækjará. Ráðgert er að fá sjálfboðaliða Umhverfisstofnunar í verkið sumarið 2022.

Vatnsfjörður

www.ust.is/vatnsfjordur

Vatnsfjörður er vestastur þeirra fjarða sem ganga úr norðanverðum Breiðafirði og er friðlýstur sem friðland. Til eyja, hólma, skerja og fjara Vatnsfjarðar taka líka lög nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar. Vegagerðin telur umferð um Vestfjarðaveg í Vatnsfirði en aðrar talningar eru ekki fyrir hendi utan talninga landvarða á tjaldstæði við Flókalund. Um friðlandið liggur leið þeirra sem koma á sunnanverða Vestfirði af

Vesturlandi og því er gegnumstreymi mikið. Vetrarþjónusta innan friðlandsins er lítil sem engin og langflestir gesta dvelja þar yfir sumarmánuðina en þar er bæði hótél, orlofsbyggð, sundlaug og vinsæl náttúruleg í fjöru. Gestir sækja líka svæðið heim í dagsferðum en í Vatnsfirði er mikið af fallegum gönguleiðum, áhugavert landslag, saga, gróðursæld og fjölbreytt fuglalíf. Ferðamenn á eigin vegum eru algengari en ferðamenn í skipulögðum ferðum. Vatnsfjörður er innan marka áformaðs þjóðgarðs á Vestfjörðum og því liggur vinna við gerð stjórnunar- og verndaráætlunar fyrir Vatnsfjörð niðri. Innan friðlandsins eru fjórir staðir sem flokka má sem áfangastaði ferðamanna: Flókalundur og umhverfi, Höragsnes, Vatnsdalur og svæði við Þingmannaá.

Vatnsfjörður - Flókalundur

Flókalundur er þungamiðja ferðamanna í Vatnsfirði. Þar er veitingasala, verslun, eldsneytissala og tjaldstæði auk orlofsbyggðar, steyptrar sundlaugar og hlaðinnar náttúrulegar í nágrenninu. Nokkrar gönguleiðir liggja um svæðið og þar mætir Barðastrandarvegur nr. 62 Vestfjarðavegi nr. 60.

Flókalundur - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,67	7,04
Innviðir áfangastaðar	7,78	7,78
Verðmæti áfangastaðar	7,67	7,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,49	7,56

Breytingar á milli ára

Einkunn hækkar lítillega þar sem upplýsingaskilti eru tilbúin þó þau hafi ekki farið upp sumarið 2021. Áætlað er að koma þeim fyrir vorið 2022 og sótt hefur verið um fjármagn til þeirra verka.

Úrbætur

Ganga þarf frá uppsetningu upplýsingaskiltis við Flókalund vorið 2022. Gera ætti fornleifakönnun á svæðinu, huga að ferðalögum ríðandi manna og skilgreina staðsetningu beitarhólfa. Margt af því sem dregur einkunn svæðisins í nágrenni Flókalundar niður mun leysast þegar veglína Vegagerðarinnar um Vatnsfjörð verður fullhönnuð og framkvæmdum lýkur.

Vatnsfjörður - Höragsnes

Höragsnes er nes á Hjarðarnesi við eystri mörk friðlandsins í Vatnsfirði. Þar er áningarstaður Vegagerðarinnar og stikuð gönguleið sem liggur m.a. framhjá Gíslahelli og klettinum Hörgi. Engar talningar hafa verið gerðar á gestum og óvíst er hversu margir staldra við á Höragsnesi en af staðnum er fagurt útsýni yfir skerjagarða Vatnsfjarðar og Breiðafjörð.

Hörgsnes - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,78	7,78
Innviðir áfangastaðar	9,38	9,79
Verðmæti áfangastaðar	8,22	9,11
Heildareinkunn áfangastaðar	8,44	8,94

Breytingar á milli ára

Áningarborði var komið fyrir á Hörgsnesi sumarið 2021 og þá skapaðist þörf á vegmerkingu við þjóðveg sem vísar á áningu.

Úrbætur

Vegagerðin setji upp skilti við þjóðveg sem vísar á Hörgsnes sem áningarstað.

Vatnsfjörður - Vatnsdalur

Vatnsdalur gengur inn úr Vatnsfirði, akvegur í dalbotni er torfær og ekki þjónustaður af Vegagerðinni. Árlega loka landverðir honum í leysingum á vorin svo hann verði ekki fyrir skemmdum. Í Vatnsdal er lítið um innviði utan nokkurra áningarborða og stikaðra gönguleiða að Smalahellu og í kringum Vatnsdalsvatn sem lagfærðar eru árlega. Einnig eru tákmyndir til staðar. Veiði er í vatninu. Engar talningar eru í Vatnsdal.

Vatnsdalur - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,78	7,78
Innviðir áfangastaðar	9,05	8,81
Verðmæti áfangastaðar	8,78	9,11
Heildareinkunn áfangastaðar	8,64	8,75

Breytingar á milli ára

Bílvegurinn í Vatnsdal fer versnandi og einkunn lækkar því lítillaga fyrir innviðapáttinn. Nýtt mat lagt á landslag.

Úrbætur

Lagfæra þarf veginn um Vatnsdal og verður sótt um það í styrkvegasjóð Vegagerðarinnar.

Vatnsfjörður - Þingmannaá

Þingmannaá rennur til sjávar í Vatnsfirði austanverðum. Nálægt ósum hennar er upphaf gömlu akleiðarinnar yfir Þingmannaheiði en hún er aðeins fær velbúnum bílum. Landverðir loka henni í leysingum á vorin svo hún verði ekki fyrir skemmdum. Í Þingmannaá eru fallegir fossar og gljúfur og á svæðinu er

upphaf nokkurra stikaðra gönguleiða. Friðlýstar fornminjar, smiðju Gests Oddleifssonar, er að finna á svæðinu. Engar talningar eru til staðar.

Þingmannaá – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,22	7,59
Innviðir áfangastaðar	6,67	8,00
Verðmæti áfangastaðar	9,00	9,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,00	8,43

Breytingar á milli ára

Sumarið 2021 hófust framkvæmdir við umbætur á hringleið við Þingmannaá í samræmi við hönnun, vinna við bílastæði á svæðinu hófst og skiltamál voru kláruð. Tveimur áningarborðum var bætt við þau sem fyrir voru.

Úrbætur

Ljúka þarf framkvæmdum á hringleið og bílastæði. Setja þarf upp fjögur skilti sem eru tilbúin við áhugaverða staði. Sótt hefur verið um fjármagn til að koma fyrir vatnssalerni við bílastæðið en þörfin á því eykst með annarri uppbyggingu á svæðinu. Huga þarf að þörf á beitarhólfum og aðstöðu fyrir hestafólk á komandi árum.

Norðvesturland

Hrútey í Blöndu

www.ust.is/hrutey

Hrútey í Blöndu er fólkvangur innan sveitarfélagsins Blönduóss. Svæðið er vinsælt útivistarsvæði bæði hjá heimamönnum og öðrum gestum, engar talningar eru þó til um fjölda gesta ár hvert.

Hrútey – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,78	8,89
Innviðir áfangastaðar	9,00	9,33
Verðmæti áfangastaðar	7,67	9,06
Heildareinkunn áfangastaðar	8,05	9,10

Breytingar á milli ára

Mikil vinna hefur verið unnin í aðgengi að svæðinu. Sumarið 2021 var stórglæsileg brú sett yfir í eyna og búið er að tengja göngustíga frá henni við fyrra göngustígakerfi. Nú er aðgengi út í eyjuna orðið til fyrirmyndar.

Úrbætur

Gott væri að setja upp teljara nú þegar aðgengið er gert jafn gott og það nú er. En gera má ráð fyrir töluverðri aukningu gesta. Skv. Sveitarfélagi verður lokið við að endurnýja skilti við inngang að svæðinu sem og setja upp fræðsluskilti víðsvegar um eyjuna strax næsta vor. Þörf er á að vinna stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið og er sú vinna nú hafin.

Mikilvægt er að fara í aðgerðir vegna lúpínu, svo að lúpínan kæfi ekki allan annan gróður í eyinni.

Kattarauga

www.ust.is/kattarauga

Kattarauga er lítil tjörn með fljótandi hólum í, staðsett í Vatnsdalnum. Ekki er vitað hversu margir heimsækja náttúruvættið, en þó er vitað að ferðamenn staldra gjarnan við þar stutta stund.

Kattarauga - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,67	6,88
Innviðir áfangastaðar	8,00	8,00
Verðmæti áfangastaðar	10	10
Heildareinkunn áfangastaðar	8,76	8,80

Breytingar á milli ára

Engar breytingar á milli ára.

Úrbætur

Kattarauga er lítið náttúruvætti sem ekki ber mikla umferð og ekki frekari uppbyggingu þjónustu. Viðhalda þarf svæðinu eins og það er.

Spákonufellshöfði

www.ust.is/spakonufellshofdi

Spákonufellshöfði er fólkvangur við Skagaströnd. Fólkvangurinn er notaður sem útivistarsvæði bæði fyrir heimafólk og gesti svæðisins. Ekki eru til talningar á fjölda gesta. Svæðið er notað til göngutúra og almennrar útivistar flesta mánuði ársins eða þar til allt fer á kaf í snjó.

Spákonufellshöfði - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,15	7,59
Innviðir áfangastaðar	7,92	6,00
Verðmæti áfangastaðar	7,39	7,56
Heildareinkunn áfangastaðar	7,69	7,14

Breyting á milli ára

Svæðið hefur látið meira á sjá, þ.e. stígar orðið ógreinilegri, skilti máðari og lúpínan dreift sér enn frekar.

Úrbætur

Endurnýja þarf skilti á svæðinu, en þau eru öll orðin upplituð og ólæsileg. Göngustígar eru að hverfa á köflum og gera þarf þá aðgengilega á ný.

Lúpína er að hasla sér völl á svæðinu og hefur hún dreift sér um nánast allt svæðið. Sumarið 2021 vann sjálfboðaliðarhópur frá UST á svæðinu í tvo daga við að uppræta lúpínu en það er engan vegin nóg. Gera þarf áætlun um hvernig á að halda þessum vágesti í skefjum. Vinna þarf stjórnar- og verndaráætlun fyrir svæðið en vinna við hana er nú hafin.

Norðausturland

Böggvisstaðafjall

<https://ust.is/boggvistadafjall/>

Böggvisstaðafjall er fólkvangur við Dalvík sem nýtist bæjarbúum til útivistar. Á svæðinu er skíðasvæði, skógræktarreitur, göngustígar og hjólreiðabraut.

Böggvisstaðafjall - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,78	6,19
Innviðir áfangastaðar	7,78	6,67
Verðmæti áfangastaðar	7,22	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,49	7,61

Breytingar á milli ára

Helstu breytingar felast í að ekki er metið hvort fjármagn sé nægjanlegt í rekstur eða uppbyggingu þar sem sveitarfélög bera ábyrgð á rekstri fólkvanga. Svæðið kemur þó vel út m.t.t. verðmætis. Nokkur uppbygging hefur átt sér stað innan skíðasvæðisins auk þess sem unnið er að gerð hjólastígar í fjallinu. Að öðru leiti eru litlir innviðir.

Úrbætur

Setja þarf þunga í að takmarka útbreiðslu framandi, ágengra plöntutegunda á svæðinu og í jaðri þess. Ekki liggur fyrir stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið.

Dimmuborgir

<https://ust.is/dimmuborgir/>

Dimmuborgir eru austan Mývatns og friðlýstar sem náttúruvætti. Þangað leggja margir ferðamenn leið sína ár hvert, sumar jafnt sem vetur. Landgræðslan fer með umsjón Dimmuborga og hefur framkvæmt talsvert á svæðinu hin síðari ár. Verndaráætlun er í gildi fyrir svæðið og er samstarf Umhverfisstofnunar og Landgræðslunnar með miklum ágætum. Dimmuborgir þola vel þá umferð sem þar er og gengur skipulag verndaráætlunar vel upp.

Dimmuborgir - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,33	9,33
Innviðir áfangastaðar	9,05	9,05
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,22	8,22

Breytingar á milli ára

Litlar breytingar hafa verið á ástandi Dimmuborga milli ára. Gengið hefur vel að loka og græða upp gamla villustíga. Ástand vegpósta er farið að hafa örlítil neikvæð áhrif á upplifun og öryggi gesta þar sem merkingar hafa flest af. Líkt og fyrri ár er enn þörf á betri merkingum á bílastæði þar sem þar myndast oft mikið flækjustig á annatímum.

Úrbætur

Merkja skal bílastæði til að koma í veg fyrir örtröð á annatímum. Mikilvægt er að endurnýja merkingar á vegpóstum.

Glerárdalur

<https://ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/nordurland-eystra/folkvangur-i-glerardal/>

Fólkvangur skammt frá Akureyri sem er mikið nýttur til útivistar. Svæðið býður upp á margvíslega útivistarmöguleika s.s. fjallgöngur, vélsleðaferðir og skíðamennsku. Svæðið er víðfemt og ber mikla umferð fólks án þess að það komi niður á náttúruferi.

Glerárdalur - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,14	8,33
Innviðir áfangastaðar	6,67	6,67
Verðmæti áfangastaðar	7,56	7,78
Heildareinkunn áfangastaðar	7,23	7,59

Breytingar á milli ára

Helstu breytingar á milli ára felast í því að ekki er metið hvort fjármagn sé nægjanlegt til reksturs og uppbyggingar á svæðinu en umsjón fólkvanga er í höndum sveitarfélaga. Það sem helst dregur niður ástand svæðisins er aðkoman að því þar sem rask er töluvert og mikið um framandi, ágengar plöntutegundir.

Úrbætur

Mikilvægt er að halda áfram vinnu við að hefta útbreiðslu framandi, ágengra plöntutegunda ásamt því að vinna samkvæmt aðgerðaráætlun Akureyrarbæjar um uppbyggingu á svæðinu og í samræmi við stjórnunar- og verndaráætlun.

Goðafoss

<https://ust.is/godafoss>

Goðafoss í Þingeyjarsveit var friðlýstur sem náttúruvætti sumarið 2020. Goðafoss er vinsæll ferðamannastaður og þangað kemur fjöldi ferðamanna allan ársins hring. Undanfarin ár hefur farið fram mikil uppbygging á innviðum svæðisins á vegum sveitarfélagsins.

Goðafoss - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,00	9,00
Innviðir áfangastaðar	8,57	8,57
Verðmæti áfangastaðar	8,22	7,89
Heildareinkunn áfangastaðar	8,27	8,31

Breytingar á milli ára

Vinna við stjórnunar- og verndaráætlun fyrir Goðafoss er langt komin, áætlunin verður vonandi samþykkt snemma á nýju ári. Einnig uppgötvaðist lúpína á svæðinu árið 2021. Eins og staðan er núna ógnar lúpínan ekki verndargildi svæðisins en fylgst verður með framgangi hennar.

Úrbætur

Ljúka þarf vinnu við stjórnunar- og verndaráætlun. Hefja skal framkvæmdir við reiðleið og gerði fyrir hesta.

Hraun

<https://ust.is/nattura/nattuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/nordurland-eystra/hraun-i-oxnadal/>

Fólkvangurinn Hraun er í umsjá Hörgársveitar. Um er að ræða stórt landsvæði sem ekki er undir miklu álagi.

Hraun - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,67	7,14
Innviðir áfangastaðar	8,33	7,33
Verðmæti áfangastaðar	9,33	9,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,50	8,51

Breytingar á milli ára

Helstu breytingar milli ára felast í því að ekki er metið hvort fjármagn sé nægjanlegt til uppbyggingar eða rekstrar á svæðinu en rekstur fólkvanga er á hendi sveitarfélaga. Þá hefur dregið úr umsjón á svæðinu og viðhaldi stikaðra gönguleiða samhliða því.

Úrbætur

Auka eftirlit Umhverfisstofnunar, auka umsjón með innviðum og vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið.

Hverfjall

<https://ust.is/hverfjall/>

Náttúruvættið Hverfjall í Mývatnssveit er sívaxandi áfangastaður ferðamanna enda gígurinn einstök náttúrusmíð og aðgengilegur staður með útsýni yfir Mývatnssveit. Aðgengi að náttúruvættinu er mjög takmarkað á veturna og því koma langflestir gestir á tímabilinu apríl - október. Salernisaðstaða og upplýsingaskilti eru við bílastæði norðan við Hverfjall.

Hverfjall – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,67	8,67
Innviðir áfangastaðar	7,22	8,10
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,58	7,82

Breytingar á milli ára

Helstu breytingarnar sem urðu við Hverfjall árið 2021 er að salernisaðstaðan, sem var lokað allt árið 2020 eftir að borholan á svæðinu féll saman, var opin hluta af árinu yfir háönnina. Ný borhola var boruð haustið 2021 sem verður tengd við salernishúsið næsta ár og þá ætti stöðugt ástand að vera komið á salernismál við Hverfjall.

Úrbætur

Ljúka þarf við að tengja vatn úr nýju borholunni í salernishúsið til að koma aftur á tryggri salernisaðstöðu á svæðinu. Einnig þarf að ljúka vegagerð og tengingum við bílastæði til að tryggja betra aðgengi að svæðinu allt árið.

Klasar - Kálfaströnd

Klasar eru hraundrangar í og við bakka Mývatns milli Höfða og Kálfastrandar. Bílastæði er við heimreið að Kálfaströnd og þaðan er göngustígur meðfram vatninu að Klösum. Áfangastaðurinn er innan verndarsvæðis Mývatns og Laxár.

Klasar – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,67	7,67
Innviðir áfangastaðar	8,57	7,62
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,01	8,17

Breytingar á milli ára

Nýtt deiliskipulag fyrir svæðið var samþykkt í byrjun árs 2021.

Úrbætur

Æskilegt er að koma upp betri fræðsluskiltum og merkingum til að auka upplifun og ánægju gesta og stuðla þar með að vernd náttúru.

Krossanesborgir

<https://ust.is/krossanesborgir/>

Fólkvangur innan þéttbýlismarka á Akureyri. Mikil aðsókn er í fólkvanginn enda er um að ræða skemmtilegt útivistarsvæði.

Krossanesborgir – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,52	9,17
Innviðir áfangastaðar	7,78	8,10
Verðmæti áfangastaðar	8,33	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,43	8,62

Breytingar á milli ára

Fjölsótt svæði í byggð sem er vel við haldið. Í ástandsmati í ár er ekki metið hvor nægt fjármagn sé til rekstrar eða uppbyggingar á svæðinu en rekstur fólkvanga er á hendi sveitarfélaga. Ástand svæðisins ber þó umsjón gott merki. Innviðum er vel viðhaldið og ástand svæðisins gott.

Úrbætur

Æskilegt er að vinna stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið.

Seljahjallagil, Bláhvammur og Þrengslaborgir

<https://ust.is/seljahjallagil/>

Seljahjallagil er í hálendisbrún ofan Mývatnssveitar og langt utan alfaraleiðar. Þangað liggja torfærir vegir frá Hverfjalli og Grænavatni. Slæmt aðgengi verður þess valdandi að álag af völdum ferðamanna á svæðinu er takmarkað og er vernd þess því nokkuð örugg, sé horft til Seljahjallagils og Bláhvamms. Ekki er þó vitað hve umferð er mikil. Ekki er talin þörf á sérstökum aðgerðum að svo stöddu til þess að bæta ástand svæðisins. Svæðið gæti orðið vinsæll áfangastaður með bættu aðgengi.

Seljahjallagil og nágrenni - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,25	6,25
Innviðir áfangastaðar	7,50	7,5
Verðmæti áfangastaðar	10,00	10,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,54	8,54

Breytingar milli ára

Engar breytingar eru á ástandi Seljahjallagils frá fyrra ári. Á árinu var gerð fyrsta athugun á svæðinu vegna rannsóknar á álagi af völdum ferðamanna á vegum Náttúrustofu Norðausturlands.

Úrbætur

Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið. Æskilegt væri að gera einhverskonar athugun á fjölda gesta sem sækja svæðið heim.

Skútustaðagígar

<https://ust.is/skutustadagigar/>

Náttúruvættið Skútustaðagígar eru einn vinsælasti viðkomustaður ferðamanna við Mývatn. Líklegt er að staðurinn laði til sín svipaðan fjölda og Dimmuborgir. Staðurinn, sem er einstakur á heimsvísu, er mikið raskaður af manna völdum. Þá hefur uppbygging vegna ferðamennsku og almenns aðgengis haft áhrif á ásýnd staðarins. Náttúruvættið er innan verndarsvæðis Mývatns og Laxár og því nær stjórnunar- og verndaráætlun Mývatns og Laxár óbeint yfir svæðið. Á árunum 2014 – 2017 var mikið framkvæmt við Skútustaðagíga, stígar byggðir upp og útsýnisstaðir bættir. Staðurinn er því vel í stakk búinn að taka á móti gestum.

Skútustaðagígar - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,00	9,00
Innviðir áfangastaðar	8,10	8,57
Verðmæti áfangastaðar	7,89	7,89
Heildareinkunn áfangastaðar	8,18	8,31

Breytingar á milli ára

Lokið var frágang á útsýnispöllum og settur upp nýr vegvísir inni á svæðinu. Snemma árs 2021 flutti starfsstöð Umhverfisstofnunar í nýja starfsstöð við jaðar Skútustaðagíga. Gígarnir og starfsstöðin deila bílastæði. Gestastofan var opin í takmarkaðan tíma árið 2021 en stefnt er að því að framvegis verði gestastofan opin allt árið með salernum og annarri þjónustu sem nýtist gestum Skútustaðagíga.

Úrbætur

Merkja þyrfti bílastæði betur til að koma í veg fyrir flækjur á háannatíma.

Friðland í Svarfaðardal

<https://ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/nordurland-eystra/fridland-i-svarfadardal/>

Friðland Svarfdæla er votlendissvæði með miklu fuglalífi en oft er talað um fuglafriðland í daglegu tali. Svæðið, sem er í mynni Svarfaðardals skammt frá Dalvík, er sívaxandi útivistarsvæði heimafólks og viðkomustaður ferðafólks. Töluverð innviðaupbygging hefur verið á svæðinu undanfarin ár.

Friðland í Svarfaðardal - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,15	6,33
Innviðir áfangastaðar	7,92	9,63
Verðmæti áfangastaðar	7,22	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,60	8,09

Breytingar á milli ára

Landvarsla féll niður sumarið 2021 sem kom niður á liðnum um skipulag áfangastaðar. Stefnt er á endurnýjun skilta árið 2022 sem mun hafa jákvæð áhrif á merkingu og fræðslu á svæðinu. Uppbygging hefur átt sér stað innan svæðisins og eru verkefni á innviðaaáætlun sem munu skila bættum innviðum.

Úrbætur

Tryggja þarf sumarlandvörslu á svæðinu auk þess að fara í uppbyggingu skv. stjórnunar- og verndaráætlun.

Vatnajökulsþjóðgarður – Jökulsárgljúfur

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/jokulsargljufur>

Jökulsárgljúfur voru friðlýst sem þjóðgarður árið 1973 og hafa frá 2008 verið hluti af Vatnajökulsþjóðgarði. Svæðið er í Norðurþingi og nær frá Dettifossi í suðri að Ásbyrgi í norðri.

Svæðinu má skipta í fjóra megin áfangastaði. Flestir gestir koma að Dettifossi vestanverðum (200-300 þúsund árlega). Í Ásbyrgi koma á bilinu 100-125 þúsund manns ár hvert. Í Vesturdal/Hljóðakletta eru það um 30 þúsund manns en fjöldi gesta í Hólmatungum hefur ekki verið mældur.

Mikið er um dagsferðafólk sem er komið til að skoða náttúruminjar eða fara í styttri gönguferðir. Jafnframt er hátt hlutfall gesta sem nýtir sér tjaldsvæði til útilegu og lengri gönguferða. Hlutfall rútuferða er hæst við Dettifoss en ekki er að merkja sérstakt álag vegna skemmtiferðaskipa. Hlutfall Íslendinga meðal gesta er fremur hátt í samanburði við önnur svæði Vatnajökulsþjóðgarðs. Dettifoss hefur á síðustu árum sótt

mjög í sig veðrið sem heilsársáfangastaður og Ásbyrgi að einhverju leyti. Ásókn reiðhjólafólks er mjög vaxandi.

Vatnajökulsþjóðgarður – Botnstjörn í Ásbyrgi

Botnstjörn er helsti áfangastaður ferðamanna í Ásbyrgi. Tjörnin er í fornum fosshyl undir lóðréttum hamraveggjum innst í Ásbyrgi, en veggirnir mynda gott skjól fyrir bæði flóru og fínu. Auðugt fuglalíf er á tjörninni og í skóginum norðan hennar liggja göngustígar milli hávaxinna trjáa. Vatnssalerni og upplýsingaskilti eru við bílastæði og áningarborð á íþróttavelli norðan bílastæðis.

Um eitt hundrað þúsund manns heimsækja Botnstjörn á ári hverju. Íslendingar eru hátt hlutfall gesta í Ásbyrgi samanborið við önnur svæði þjóðgarðsins, en annars er engin ein tegund ferðafólks sem sker sig úr. Langflestir koma á einkabíl, en hlutfall rútuferðalanga fer minnkandi. Umferð á jaðartímanum fer vaxandi, en annars koma langflestir á sumrin og álag er mest um miðjan daginn.

Botnstjörn í Ásbyrgi - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,00	9,33
Innviðir áfangastaðar	7,14	8,10
Verðmæti áfangastaðar	7,33	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,42	8,31

Breytingar á milli ára

Að hluta til skýrist hærri einkunn í ár af villu í eldra mati (tölugildi vantaði fyrir einn þátt), en einnig af breyttu mati á einstaka álagsþáttum.

Úrbætur

Skilti á svæðinu eru mörg hver komin til ára sinna og þarfnast endurnýunnar. Jafnframt þarf að skipta út skyndiskiltum (heimatilbúnum skiltum) fyrir varanleg skilti. Auka þarf viðveru landvarða. Bæta þarf gönguleiðir að svæðinu enn frekar og hvetja fleiri til að fara þangað gangandi eða hjólandi, frekar en á einkabíl.

Dettifoss að austan

Dettifoss er í Jökulsá á Fjöllum, á mörkum Norðurþings og Skútustaðahrepps. Aðkoma að Dettifossi austanverðum er um Hólsfjallaveg, en það er um 60 km malarvegur milli Öxarfjarðar og Grímsstaða á Fjöllum. Vegurinn er seinfarinn og í góðu samræmi við hrátt umhverfið austan við Dettifoss. Gönguleiðir á svæðinu liggja um grýtt landslag og helst fyrir fótvíssa að fara þar um. Vatnssalerni, áningarborð og upplýsingaskilti eru við bílastæði.

Fjöldi gesta við Dettifoss austanverðan hefur stígvaxið undanfarin ár og náði hámarki 2019 þegar um 130 þúsund manns komu á svæðið. Dreigið hefur úr komum ferðamanna síðustu tvö ár, og þá kannski fyrst og fremst vegna heimsfaraldursins en einnig hefur markvisst verið unnið í því að beina ferðamönnum að

fossinum vestanverðum þar sem innviðir eru betri. Tæplega 35 þúsund heimsóttu svæðið 2020 og um 40 þúsund 2021. Nær allir koma á einka- eða húsbíl, en rútuumferð að austanverðu heyrir nánast sögunni til eftir vegabætur að vestanverðu. Umferð á jaðartímanum hefur farið vaxandi, en annars koma langflestir á sumrin og álag er mest um miðjan daginn.

Dettifoss að austanverðu - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,30	7,22
Innviðir áfangastaðar	5,71	8,33
Verðmæti áfangastaðar	5,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	5,81	7,23

Breytingar á milli ára

Heildareinkunn áfangastaðarins hækkar nokkuð milli ára. Breytingin skýrist að mestu leyti af því að gönguleiðin frá bílastæðinu að Dettifossi var afmörkuð sem og nýr útsýnisstaður nærri fossinum. Með þessu minnkaði umferð ferðafólks utan stíga verulega og þar með álag á jarðminjar og gróður. Vegagerðin vann jafnframt að endurbótum á aðkomuleiðinni (Hólsfjallavegi 864) og setti upp merkingar til að beina umferð frekar að fossinum vestanverðum.

Úrbætur

Endurskoða þarf heildarskipulag svæðisins í samráði við landeigendur og Umhverfisstofnun.

Vatnajökulsþjóðgarður – Dettifoss að vestanverðu

Aðkoma að Dettifossi vestanverðum er um Dettifossveg, sem er uppbyggður vegur með bundnu slitlagi og tengir Ásbyrgi við Mývatnsöræfi. Tæplega kílómetersläng ganga er frá bílastæði að Dettifossi. Nærumhverfi fossins vestan ár er öllu grösugra en austan ár. Vestan frá sést mun meira af fossinum en austan frá. Þurrsalerni, áningarborð og upplýsingaskilti eru við bílastæði.

Fjöldi gesta við Dettifoss vestanverðan hefur verið í kringum 250-300 þúsund undanfarin ár. Vegna heimsfaraldurs dró verulega úr gestakomum árið 2020 en þá var fjöldi gesta tæplega 75 þúsund. Hins vegar er tala gesta árið 2021 rúmlega 150 þúsund. Flestir koma á einkabíl, en jafnframt er talsvert um húsbíla og rútur. Rútuferðir eru oftast í hringferð um landið eða úr skemmtiferðaskipi í nálægri höfn. Umferð á jaðartímanum og ekki síst að vetrinum fer vaxandi, en annars koma langflestir á sumrin og álag er mest um miðjan daginn.

Dettifoss að vestanverðu - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,17	8,17
Innviðir áfangastaðar	8,75	8,96
Verðmæti áfangastaðar	7,33	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,89	8,29

Breytingar á milli ára

Heildareinkunn áfangastaðarins hækkar örlítið milli ára. Helstu breytingar eru þær að göngustígar umhverfis nýtt salernishús voru byggðir upp og tengdir við aðalgöngustíginn að Dettifossi, smíði göngupalls við Dettifoss hélt áfram og ákvæði um nýtt þjónustuvæði var sett inn í stjórnunar- og verndaráætlun. Jafnframt er búið er að afla styrks til endurbóta á skiltum.

Úrbætur

Koma þarf upp nýjum fræðslu- og upplýsingaskiltum við upphaf gönguleiðar og setja upp varanleg skilti í stað heimatilbúinna skilta á gönguleiðum. Opna þarf á samtal við landeigendur um lagfæringar á göngustígum. Auka þarf viðveru landvarða, bæði að sumarlagi og á jaðartíma.

Vatnajökulsþjóðgarður - Hljóðaklettur

Hljóðaklettur eru einstakar jarðminjar við Jökulsá á Fjöllum, milli Ásbyrgis og Dettifoss. Frá bílastæði í mynni Vesturdals er stutt gönguleið að Hljóðaklettum og þaðan er hægt að ganga áfram til norðurs og velja styttri eða lengri hringleið um svæðið. Á Langavatnshöfða er nýtt bílastæði og þaðan er stuttur gangur að nýjum útsýnisstað sem veitir frábært útsýni yfir Hljóðakletta og Jökulsárgljúfur. Salernisaðstaða fyrir svæðið er við tjaldsvæðið í Vesturdal og nýtt salerni á Langavatnshöfða er í undirbúningi.

Fjöldi gesta í Hljóðaklettum hefur verið í kringum 25-30 þúsund undanfarin ár. Flestir koma á einkabíl, en jafnframt er umtalsvert um smærri rútur og litla húsbíla. Eins er töluvert af göngufólki á svæðinu sem og gestum á tjaldsvæði. Fram til þessa hefur umferð á svæðinu verið mest bundin við sumrin og álag verið mest um miðjan daginn. Viðbúið er að bætt aðgengi muni hafa áhrif til breytinga og vinnur þjóðgarðurinn að áætlunum til að bregðast við því.

Hljóðaklettur - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,48	7,22
Innviðir áfangastaðar	7,22	9,63
Verðmæti áfangastaðar	6,89	7,78
Heildareinkunn áfangastaðar	6,89	8,16

Breytingar á milli ára

Heildareinkunn áfangastaðarins hækkar milli ára. Helstu breytingar eru þær að vegaframkvæmdum lauk (fyrir utan frágang í köntum) og ný bílastæði við Langavatnshöfða og í mynni Vesturdals voru malbikuð. Nýr göngustígur að útsýnisstað á Langavatnshöfða var útbúinn. Settar voru upp afmarkanir til að beina reiðhjólaumferð á rétta braut. Ákvæði um stýringu var sett inn í stjórnunar- og verndaráætlun. Aflað var styrks til afmörkunar gönguleiða.

Úrbætur

Koma þarf upp nýjum fræðslu- og upplýsingaskiltum við upphaf gönguleiðar og setja upp varanleg skilti í stað skyndiskilta á gönguleiðum. Auka þarf viðveru landvarða, bæði að sumarlagi og á jaðartíma. Afmarkanir og girðingar við gönguleiðir þarf að endurnýja og auka – búið er að fjármagna þá aðgerð. Endurskoða þarf uppsetningu teljara með tilliti til breytts aðgengis.

Austurland

Álfaborg

<https://ust.is/alfaborg>

Álfaborg er hamraborg fram við sjó við miðjan Borgarfjörð eystri og var friðlýst sem fólkvangur árið 1976. Öllu jafna er talið að um 60-70.000 gestir heimsæki svæðið á tímabilinu apríl til október. Flestir gestanna eru útivistar- og göngufólk sem einnig heimsækja náttúruperlurnar Víknaslóðir og Stórurð. Auk þess er mikið af fuglaáhugafólki sem heimsækir svæðið, sér í lagi Hafnarhólmann þar sem mikið af lunda hefur athvarf.

Álfaborg – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,67	8,00
Innviðir áfangastaðar	9,05	9,52
Verðmæti áfangastaðar	9,33	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,70	8,41

Breytingar á milli ára

Heildareinkunn lækkar nokkuð milli ára og ástæða breytingar er sú að ofan á borginni hefur gróður verið troðinn niður í drullusvað og þarf að bregðast við því hið fyrsta. Auk þess hefur eitthvað borið á ágengum tegundum eins og lúpínu í nágrenninu.

Úrbætur

Koma þarf í veg fyrir að drullusvað myndist uppi á borginn með því að leggja þar náttúrulegan útsýnispall og beina gestum þangað með efni úr nágrenninu eins og tröppurnar eru unnar úr. Eyða þarf lúpínu í nágrenninu strax þannig að hún dreifist ekki frekar á svæðinu.

Blábjörg í Berufirði

www.ust.is/blabjorg

Blábjörg á Berufjarðarströnd eru friðlýst náttúruvætti vegna sérstæðra jarðmyndana sem hafa hátt fræðslu- og vísindagildi. Ekki er vitað hve margir gestir heimsækja Blábjörg en vinsælt er að stoppa þar og ganga stutta leið niður að björgunum. Talið er að ferðamenn komi við á svæðinu allan ársins hring því gott er að stoppa þar enda bílastæðið rétt við hringveginn.

Blábjörg í Berufirði – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,19	7,04
Innviðir áfangastaðar	6,11	7,14
Verðmæti áfangastaðar	8,22	8,22
Heildareinkunn áfangastaðar	7,01	7,68

Breytingar á milli ára

Ástæða hærri heildareinkunnar árið 2021 er sú að lokið hefur verið við vinnu á fræðsluskilti fyrir Blábjörg. Verið er að vinna að nýjum tröppum niður að björgunum og stefnt að því að klára þá vinnu fyrir áramótin.

Úrbætur

Setja þarf upp handrið á tröppurnar, þannig verða þær aðgengilegri fyrir einstaklinga sem eiga erfiðara með að ganga.

Helgustaðanáma

www.ust.is/helgustadanama

Helgustaðanáma er gömul silfurbergsnáma í landi Helgustaða, rétt utan við Eskifjörð í norðanverðum Reyðarfirði. Náman var hún friðlýst sem náttúruvætti árið 1975. Talið er að um 10.000 gestir sækji Helgustaðanámu heim á ári hverju, nánast allir koma að sumarlagi. Flestir gesta eru almennt ferðafólk, en náman er sérlega vinsæll viðkomustaður jarðfræðinga. Auk þess hefur verið stöðug aukning á heimsóknnum af hendi heimamanna.

Helgustaðanáma – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,67	7,00
Innviðir áfangastaðar	7,78	7,62
Verðmæti áfangastaðar	6,11	6,11
Heildareinkunn áfangastaðar	6,89	6,70

Breytingar á milli ára

Heildareinkunn lækkar smá milli ára og skýrist af því að ekki var hægt að hafa opið salerni fyrir gesti meirihluta ársins vegna þurrka og því var ekkert vatn á salerninu. Einnig var stígurinn farinn að láta verulega á sjá en vinnu er lokið við að afmarka göngustíginn.

Úrbætur

Strax á vormánuðum 2022 verður bætt mól í stígin og hann afmarkaður enn betur. Að auki verður teljari settur upp og fleiri vegvísar, ásamt fræðsluskilti við gömlu námuna og námugöngin sem verið er að vinna í með Minjastofnun Íslands.

Hólmanes

www.ust.is/holmanes

Hólmanes er friðland og fólkvangur í Reyðarfirði. Svæðið er vinsælt útivistarsvæði ferðafólks sem og heimafólks. Árið 2021 í nóvember höfðu um 13.000 gestir heimsótt friðlýsta hluta Hólmaness. Almennt ferðafólk stoppa mikið á bílastæði í Hólmahálsinum þar sem gönguleiðir liggja niður í Hólmaborgirnar, fæstir ganga niður í borgirnar en margir ganga á nýskilgreindum stíg út á útsýnisstað fyrir ofan Urðarskarð. Taka verður fram að mikið af heimafólki gengur um uppbyggða göngustíginn fólkvangsmegin í Hólmanesi en þar er ekki teljari.

Hólmanes - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,67	8,67
Innviðir áfangastaðar	8,10	8,10
Verðmæti áfangastaðar	7,33	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,82	8,17

Breytingar á milli ára

Þær breytingar sem hafa átt sér stað á milli ára eru þær að lokið hefur verið við nýtt fræðsluskilti um Baulhús auk þess sem stígar hafa verið mótaðir betur og öðrum lokað þannig að stýring gesta er betri.

Úrbætur

Koma þarf upp salerni í fólkvanginum og er það á höndum sveitarfélagsins Fjarðabyggðar, en vatnsskortur skapar vandamál á svæðinu. Það er vel hægt að leysa en kostar mikla fjármuni.

Neskaupstaður fólkvangur

ust.is/nattura/naturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/austurland/folkvangur-neskaupsstadar/

Fólkvangurinn í Neskaupstað er notaður af heimafólki í útivist en auk þess koma þar mikið af ferðafólki ár hvert. Samkvæmt teljara sem staðsettur hefur verið þar síðustu árin þá er fjöldi gesta um það bil 17.000 ár hvert. Á vorin og haustin er mikið álag á göngustíga fólkvangsins vegna mikillar bleytu.

Neskaupsstaður fólkvangur - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,33	8,00
Innviðir áfangastaðar	6,67	8,10
Verðmæti áfangastaðar	7,89	7,89
Heildareinkunn áfangastaðar	7,65	7,97

Breytingar á milli ára

Ástæða á breytingum á heildareinkunn áfangastaðarins á milli ára er sú að Náttúrustofa Austurlands hefur lokið við gerð fræðsluskiltis fyrir svæðið og mun það verða sett upp fyrir áramótin eða strax á vormánuðum 2022. Fjarðabyggð hefur einnig komið upp salerni við upphaf gönguleiðar sem er til mikilla bóta.

Úrbætur

Fjarðabyggð hefur nánast lokið vinnu við aðkomu að áfangastaðnum en þó er salernishúsið sem sett var upp í dálitlu ósamræmi við aðra hönnun á svæðinu.

Stóruð

www.ust.is/storurð

Stóruð var friðlýst sem náttúruvætti 2. júlí 2021. Stóruð er gömul skriða sem féll ofan í Urðardal og einkennist af stórum björgum og stórgrýti. Innan um stórgrýtið eru litlar tjarnir og sléttir grasbalar. Stórgrýtið er úr móbergi sem á uppruna sinn í megineldstöðinni í Dyrfjöllum. Úr Stóruð er mikilfenglegt útsýni, meðal annars á dyrnar í Dyrfjöllum sem er stórbrotin sjón.

Stóruð og nágrenni er mikið útivistar- og göngusvæði með fjölbreyttum gönguleiðum og þangað koma þúsundir gesta, en ekki hafa verið settir upp teljarar.

Stóruð - ástand	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	4,07
Innviðir áfangastaðar	7,04
Verðmæti áfangastaðar	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,26

Úrbætur

Hanna þarf göngusvæðið, styrkja og afmarka þær gönguleiðir sem fyrir eru til að bæta stýringu um svæðið. Gönguleiðir geta verið mjög blautar á köflum og því nauðsynlegt að setja niður nokkrar göngubrýr. Einnig þarf að setja upp fræðsluskilti við upphaf gönguleiða og huga að salernismálum á svæðinu.

Teigarhorn náttúruvætti og fólkvangur

www.ust.is/teigarhorn

Teigarhorn er náttúruvætti og fólkvangur staðsett í sunnanverðum Berufirði, rétt innan við Djúpavog. Náttúruvættið er einn þekktasti fundarstaður geislasteina (zeolíta) í heimi. Fólkvangurinn er mikið útivistarsvæði. Ekki er vitað nákvæmlega hve margir gestir sækja Teigarhorn heim ár hvert en flestir eru ferðamenn og áhugafólk um steina.

Teigarhorn náttúruvætti - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,33	9,33
Innviðir áfangastaðar	8,10	7,62
Verðmæti áfangastaðar	8,00	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,31	8,18

Breyting milli ára:

Þær breytingar sem hafa orðið á heildareinkunn áfangastaðarins á milli ára er vegna innviða sem þarf að endurbæta og byggja upp sem allra fyrst vegna mikillar fjölgunar ferðamanna á svæðinu.

Úrbætur

Byggja þarf þjónustuhús og skipuleggja göngustíga á svæðinu sem allra fyrst. Hafin er vinna með sameinuðu sveitarfélagi Múlaþings í gerð stjórnunar- og verndaráætlunar fyrir svæðið. Vegna breytinga sem þurfa að verða á þjóðveginum við áfangastaðinn þá er það á höndum Vegagerðar ríkisins og þá verður hægt að ljúka við hönnun á svæðinu og hefja þá vinnu sem fjármagn hefur fengist til aðgerða.

Suðurland

Álftaversgígar

<https://ust.is/alftaversgigar/>

Álftaversgígar er þyrping gervígga innan Skaftárhrepps. Gígarnir eru taldir til einstakra jarðmyndana með hátt verndar og vísindagildi. Álftaversgígar mynduðust við eldsumbrot árið 934 er Eldgjárhraunið rann yfir votlendissvæði innan Álftavers. Engir teljarar eru við Álftaversgíga og því lítið vitað um fjölda gesta á ári. Svæðið er rétt fyrir utan alfaraleið og því margir sem hafa færi að stoppa og litast um. Reynsla landeigenda, sérfræðinga og landvarða er að bæði erlendir og innlendir gestir stoppa stutt við Álftaversgíga. Fólk heimsækir Álftaversgíga allt árið um kring en þó helst yfir sumartímann.

Álftaversgígar - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,19	7,67
Innviðir áfangastaðar	5,83	7,50
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,13	7,10

Breytingar á milli ára

Vorið 2021 var farið í lagfæringar á förum vegna utanvegaaksturs í mosa og mel sem markaði djúp för við aðkomusvæði Álftaversgíga. Aðkomusvæðið var afmarkað með staurum, böndum og steinum til að koma í veg fyrir frekari utanvegaakstur í framtíðinni. Unnið var að endurskoðun deiliskipulags fyrir aðkomusvæði við Álftaversgíga en þörf er á frekari vinnu við það.

Úrbætur

Ljúka við deiliskipulagsvinnu og samræma með nýju aðalskipulagi Skaftárhrepps. Taka þarf til í skiltamálum og aðkomusvæði.

Dverghamrar

<https://ust.is/dverghamrar/>

Dverghamrar er kyrrlát svæði með formfögru stuðlabergi og kubbabergi. Náttúruvættið er staðsett við þjóðveg 1 í Skaftárhreppi. Bílateljari er staðsettur við aðkomuveg og samkvæmt teljara heimsóttu um 22.000 manns Dverghamra árið 2020 og um 40.000 manns árið 2021. Svæðið er heimsótt af heimafólki og erlendu jafnt sem innlendu ferðafólki.

Dverghamrar – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,26	9,83
Innviðir áfangastaðar	7,78	9,58
Verðmæti áfangastaðar	7,89	7,72
Heildareinkunn áfangastaðar	8,15	8,67

Breytingar á milli ára

Ágengar, framandi tegundir hafa fundist á nokkuð stóru svæði innan marka náttúruvættisins, en þær valda ekki tjóni á lífríki né jarðminjum svæðisins enn sem komið er. Eitthvað er um gróðureyðingu vegna ágangs út fyrir stígakerfi náttúruvættisins. Verðmæti lækkar því aðeins á milli ára vegna sýnilegs ástands gróðurs í nærumhverfi náttúruminjanna og tilkomu ágengar, framandi tegundar á svæðinu. Stígagerð er að fullu lokið í Dverghömrum og bætast því innviðir svæðisins til muna.

Úrbætur:

Eins þarf að uppfæra skilti við Dverghamra og merkja bílastæði á skilmerkilegri hátt. Skoða vel möguleika á aðgengi fyrir hreyfihamlaða í vinnu við nýtt aðalskipulag Skaftárhrepps.

Dyrhólaey

<https://ust.is/dyrholaey/>

Dyrhólaey er höfði út við sjó á suðurströnd landsins. Dyrhólaey er nefnd eftir stórum gatkletti sem liggur suður af höfðanum út í sjó. Umhverfis Dyrhólaey eru sker og drangar sem einnig eru friðlýst. Árið 2019 heimsóttu 475.000 manns svæðið, 2020 voru 120.000 heimsóknir og 2021 er reiknað með um 250.000 heimsóknum. Sóttvarnareglur og tilmæli stjórnvalda vegna heimsfaraldurs hafa haft mikil áhrif á aðsókn svæðisins síðustu tvö ár. Engu að síður er Dyrhólaey einn vinsælasti viðkomustaður ferðamanna á Suðurlandi og skiptist að jafnaði upp í tvo áfangastaði, Háey og Lágey. Margir gestir stoppa stutt til að taka myndir á vinsælum myndatökustöðum en aðrir stoppa til lengri tíma, ganga um svæðið, fylgjast með fuglalífínu og sækjast eftir fræðslu.

Dyrhólaey - Háey

Dyrhólaey, Háey - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,67	8,83
Innviðir áfangastaðar	8,10	9,05
Verðmæti áfangastaðar	8,00	8,78
Heildareinkunn áfangastaðar	8,17	8,86

Breytingar á milli ára

Á árinu 2021 lauk stígagerð á milli Háey og Lágey að mestu leiti. Framkvæmdin bætir mjög aðgengi gesta á milli þessa tveggja svæða. Stígurinn er þægilegur yfirferðar og gestir svæðisins ganga frekar á honum en utan stígar. Samhliða því minnkar átroðningur á gróður og myndun villustíga. Vegagerðin bætti veginn upp á Háey og í kjölfarið var gert bílplan á aðkomusvæði Háeyjar að beiðni Umhverfisstofnunar. Þessar framkvæmdir bæta samgöngur á Háey til muna. Þessar aðgerðir hækka gildi skipulags og innviða á milli ára. Sem afleiðing af bættu skipulagi og innviðum ásamt umbótum á útsýnisstaði á Háey þá eykst verðmæti áfangastaðarins.

Úrbætur

Á stígnum milli Háeyjar og Lágeyjar er á einum stað mikill bratti sem er ákveðin hindrun á leiðinni og er til fjármagn til að lagfæra þessa hindrun. Bílplanið á Háey er hrátt og ómerkt svo stundum myndast hálfgerð öngþveiti vegna vöntunar á skipulagi bílplansins. Þörf er að bæta fræðsluskilti á Háey.

Þjóða þarf út þrepagerð í bratta milli Háey og Lágey. Þarft er að ljúka frágangi á bílplani á Háey þar sem merkja þarf bílastæði og rútustæði, ásamt því að hugsa fyrir athafnarsvæði, s.s. snúningsplan. Verið er að vinna í nýju fuglaskilti sem verður sett upp á Háey. Nauðsynlegt að skoða betur staðsetningu fræðsluskilta svo þau fjúki ekki í ofsavæðri. Einnig þarf að skoða að setja hlera á landvarðahús til að hlífa gleri í ofsavæðrum.

Dyrhólaey - Lágey

Dyrhólaey, Lágey - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,67	9,17
Innviðir áfangastaðar	9,05	8,61
Verðmæti áfangastaðar	7,33	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,08	8,52

Breytingar á milli ára

Á árinu 2021 lauk gerð bílplans á Lágey. Bílplanið tekur 44 bíla, er með sér aðstöðu fyrir rútur og hleðslustöð fyrir rafmagnsbíla. Einnig lauk endurbótum á stíg frá Lágey til Háey og nýrri leið var bætt við stígakerfi Lágeyjar, en sú leið var nú þegar villustígur og augljóst að fólk myndi frekar ganga þá leið en fylgja stígum. Unnið er að hönnun fyrir hringleið á Lágey sem er talin mikil bót fyrir gesti svæðisins. Sú leið tengir gesti enn betur við fuglalíf, minjar og útsýni yfir Mýrdalinn.

Úrbætur

Þörf er að fylgjast vel með fjölda bíla á bílplani Lágeyjar. Í sumar kom fyrir að örtröð myndaðist og fólk lagði víðsvegar í kringum bílplan eða á rútustæðum. Nauðsynlegt er að merkja bílplanið enn betur svo fólk leggi ekki í rútustæði. Óheppilegt er að stígakerfi Lágeyjar byggir á botlangaleiðum og væri mikil bót

að koma á laggirnar hringleið frá Brestnefi og samhliða því skoða möguleika á fuglaskoðunarhúsi í víkinni við Brestnef. Til að fá skýrari upplýsingar um fjölda fólks og þolmörk svæðisins væri gott að bæta við gönguteljara. Verið er að vinna í skiltum til að bæta fræðslu á Lágey.

Geysir

<http://ust.is/geysir>

Náttúruvættið Geysir í Haukadal Bláskógabyggð þarf vart að kynna en svæðið hefur verið einn vinsælasti og fjölsóttasti áfangastaður ferðamanna frá upphafi Íslandsferða. Hverasvæðið var loks friðlýst ásamt bænum Laug, Laugarfelli og Laugarheiði þann 17. júní 2020 og er nú friðlýst sem náttúruvættið Geysir. Geysir er einn vinsælasti áfangastaður ferðamanna á Íslandi og er nauðsynlegt að allir innviðir taki mið af því. Árin 2018 og 2019 voru rúmlega milljón gestir sem sóttu Geysi heim. Gestir voru um 200.000 árið 2020 og 550.000 árið 2021 því þarf svæðið að vera í stakk búið að taka við miklum fjölda árið um kring þannig að náttúra friðlandsins beri sem minnstan skaða af.

Geysir - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,78	8,00
Innviðir áfangastaðar	7,04	7,67
Verðmæti áfangastaðar	4,00	4,00
Heildareinkunn áfangastaðar	5,62	5,83

Breytingar á milli ára

Unnið var við að lagfæra stíga upp Laugarfell og hlaða grjóti í kanta. Göngustígar og útsýnispallar voru girtir betur af. Vatnsræsi voru fegrud með grjóti o.fl. Aðgengi er orðið mun betra og dreifing gesta meiri. Unnið hefur verið í gerð stjórnar og verndaráætlunar fyrir svæðið og klárast sú vinna á þessu ári. Unnið er í heildarskipulagningu á svæðinu og að hefja framkvæmdir við stígagerð og útsýni palla ásamt fræðslu og upplýsingaskiltum. Upplýsingaaðstöðu landvarða hefur verið komið upp í þjónustubyggingu við Geysi.

Úrbætur

Klára þarf að hanna svæðið frá grunni og hefja framkvæmdir þannig að svæðið geti tekið við þeim fjölda gesta sem sækir svæðið heim ár hvert. Betrumbæta þarf upplýsingaaðstöðu á svæðinu. Vinna þarf mikið átak í að hefta útbreiðslu á lúpínu og sjálfsáðri furu á svæðinu.

Gullfoss

<http://ust.is/gullfoss>

Gullfoss er í uppsveitum Árnessýslu í Bláskógabyggð og hefur verið friðlýstur síðan 1979 ásamt Hvítárgljúfri að Brattholti. Friðlandið Gullfoss er einn vinsælasti áfangastaður ferðamanna á Íslandi og er nauðsynlegt að allir innviðir taki mið af því. 2017, 2020 og 2019 voru um milljón gestir sem sóttu Gullfoss heim. Um

200.000 gestir árið 2020 og um 500.000 árið 2021. Því þarf svæðið að vera í stakk búið að taka við miklum fjölda ferðamanna árið um kring þannig að náttúra friðlandsins beri sem minnstan skaða af.

Gullfoss - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,00	8,33
Innviðir áfangastaðar	7,33	7,67
Verðmæti áfangastaðar	7,56	7,56
Heildareinkunn áfangastaðar	7,59	7,75

Breytingar á milli ára

Nýr göngustígur og útsýnispallur voru tekin í notkun seint árið 2020. Lokið var við að tyrfa meðfram köntum og að koma upp skiltum. Stígarnir voru girtir af í sumar. Unnið var í gerð náttúrustígs meðfram Hvítárgljúfri frá Gullfossi að Brattholti. Gömul sár á jarðvegi voru löguð af sjálfboðaliðum og landvörðum innan friðlands.

Úrbætur

Byggja þarf upp nýtt stígakerfi á neðra svæði þannig að samræmi verði milli efra og neðra svæðis. Útbúa þarf þrep upp að bergstall við foss og gera stíg niður að fossi öruggari fyrir gesti. Útbúa þarf í framhaldi hringleið frá gamla Kjalvegi að klett við enda göngustígs á efra svæði. Með tveimur náttúrustígum fæst betri dreifing gesta um svæðið og gestir geta þannig notið friðlandsins betur.

Ingólfshöfði

<https://ust.is/ingolfshofdi>

Ingólfshöfði er kletthöfði staðsettur á Suðausturlandi. Höfðinn er úr basalti sem hvílir á móbergsundirstöðu og í sjávarbjörgum er mikið fuglalíf. Höfðinn er vinsæll ferðamannastaður en erfitt er að komast í hann. Vagnferðir með traktor eða ferðir á breyttum jeppum eru vinsælar út í höfðann.

Ingólfshöfði – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,22	8,96
Innviðir áfangastaðar	8,54	8,89
Verðmæti áfangastaðar	9,33	9,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,68	9,18

Breytingar á milli ára

Sjálfboðaliðar á vegum Umhverfisstofnunar stikuðu leið um Ingólfshöfða árið 2020, og var sú stikun bætt af umsjónaraðilum árið 2021 og leiðin afmörkuð betur.

Úrbætur

Vilji er til að uppfæra og endurprenta fræðslubækling fyrir Ingólfshöfða. Nokkuð sérstök gróðureyðing hefur átt sér stað í Ingólfshöfða og umsjónaraðilar svæðisins vilja skoða möguleika á uppgræðslu gróðurs á vissum stöðum.

Kirkjugólf

<https://ust.is/kirkjugolf>

Kirkjugólf er staðsett við Kirkjubæjarklaustur og hluti af hringleið um svæðið. Svæðið er lágreist, veðruð stuðlabergsklöpp sem myndar nokkuð slétt og formfagurt “gólf”. Ágætis bílastæði og fræðsluskilti er við aðkomustað og stígur frá bílastæði að Kirkjugólfi er uppbyggður með drenum og góðum köntum. Reglulegt eftirlit landvarða er á svæðinu.

Kirkjugólf - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,33	8,83
Innviðir áfangastaðar	7,22	9,17
Verðmæti áfangastaðar	10,00	9,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,90	9,18

Breytingar á milli ára

Lokið var við stígagerð við Kirkjugólf sumarið 2021. Vinnsla á stjórnunar og verndaráætlun fyrir Kirkjugólf er langt komin.

Úrbætur

Bílaplan við Kirkjugólf er mjög hrátt, engar merkingar og skilti sem þarfnast aðhlyningu. Það sést aðeins á gróðri í kringum Kirkjugólf og þörf er á að slá gróður reglulega í kringum Kirkjugólf svo stuðlarnir hverfi ekki undir gróður.

Ósland

<https://ust.is/osland>

Ósland er fólkvangur við Höfn í Hornafirði. Þar er auðugt fuglalíf og fjölbreytileg vistkerfi. Gónhóll er hæð á miðju Óslandi og helsta aðkomusvæði gesta, þar eru afmörkuð bílastæði, listaverk, minnisvarðar og fræðsluskilti. Fín hringleið er á Óslandi sem er lítið uppbyggð og fellur vel inn í náttúruna. Lítið er vitað um fjölda gesta á svæðinu en fólkvangurinn er almennt mikið notaður af heimafólki.

Kirkjugólf - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,89	8,89
Innviðir áfangastaðar	7,78	7,78
Verðmæti áfangastaðar	9,67	9,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,99	8,99

Breytingar á milli ára

Stjórnunar og verndaráætlun kom út fyrir Ósland í ágúst 2021. Ruslakör voru fjarlægð og flokkunarstöð sett upp í staðinn.

Úrbætur

Fólk vill gjarnar ferðast um svæðið á hjóli og því mikilvægt að setja upp hjólastanda til að geyma hjólin við inngang fólkvangsins. Þörf er á endurbótum fyrir áningarsvæði, bekki og önnur setusvæði.

Skógafoss, láglendi

<https://ust.is/skogafoss>

Náttúruvættið Skógafoss er staðsett á Suðurlandi við rætur Eyjafjallajökuls og er einn vinsælasti viðkomustaður ferðamanna á landinu. Í byrjun desember 2021 höfðu 440.000 manns heimsótt svæðið á árinu. Árin fyrir takmarkanir vegna heimsfaraldur var reiknað með að um 1.000.000 - 1.400.000 manns hafi heimsóttu svæðið. Svæðið skiptist í tvo staði, láglendið framan við fossinn og Skógaheiði ofan við fossinn. Skipulagðar rútuferðir, dagsferðir og lengri ferðir stoppa við Skógafoss ásamt mjög mörgum bílaleigu- og einkabílum. Hjólréiða- og göngufólk stoppa gjarnan við náttúruvættið og nýta þá tjaldsvæði framan við Skógafoss. Svæðið er vinsæll aðkomustaður yfir allt árið.

Láglendi við Skógafoss tekur á móti gestum sem vilja skoða og ganga við Skógafoss og á Skógaheiði.

Skógafoss láglendi – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,33	7,83
Innviðir áfangastaðar	7,14	7,14
Verðmæti áfangastaðar	8,78	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,24	7,91

Breytingar á milli ára

Fremstu þrep á þrepaleiðinni eru orðin mjög slæm og þörf að lagfæra þau, bæta þarf þrepum á milli svo stígandinn verði þægilegri. Fjármagn til framkvæmdar á stígagerð og litlum útsýnispalli sem býður upp á aðgengi fyrir alla framan við Skógafoss var tryggt og sú vinna ætti að hefjast 2022.

Úrbætur

Stórt hrátt bílastæði er á svæðinu sem þyrfti að lagfæra eða skipuleggja á nýjan hátt. Vöntun er á móttökusvæði og góðu aðkomuskilti með korti fyrir náttúruvættið og gönguleiðum innan svæðisins. Vinna við hönnun og skipulag fyrir breikkun á þrepaleið frá láglandi Skógafoss upp á Skógaheiði hófst í haust. Í þeirri vinnu er einnig skoðaður möguleiki á nýjum útsýnisstað við Spöngina sem veitir spennandi útsýni á Skógafoss. Virkja þarf samstarfsnefnd um málefni Skógafoss, en hún hefur ekki verið virk um nokkurt skeið.

Skógafoss, Skógaheiði

<https://ust.is/skogafoss>

Friðlýst svæði á Skógaheiði ofan við Skógafoss fylgir Skógá um 7 km upp heiðina þar til áin u þveruð til vesturs á leið á Fimmvörðuháls. Ekki er vitað um nákvæmar tölur gesta á Skógaheiði en samkvæmt eftirliti og viðveru landvarða ganga margir gestir um 1 -2 km upp meðfram Skógá en fæstir fara lengra en að Skálabrekkufoss. Leiðin um Fimmvörðuháls liggur meðfram Skógá og er ein vinsælasta dagsgönguleið á Íslandi þar sem mörg þúsund manns ganga á hverju sumri. Leiðin er einnig vinsæl fjallahjólaleið og hlaupaleið, en ekki er vitað um nákvæmar fjöldatölur fyrir þessa hópa.

Skógafoss, Skógaheiði – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,67	7,33
Innviðir áfangastaðar	6,67	7,38
Verðmæti áfangastaðar	8,33	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,53	8,04

Breytingar á milli ára

Reynsla á nýja stígagerð er að koma í ljós og eykur gildi skipulags og innviða fyrir Skógaheiði. Áframhaldandi stígavinna hefur verið í haust 2021 og mun halda áfram vor 2022.

Úrbætur

Vernda stígakanta betur, athuga með að merkja betur útsýnissvæði meðfram Skógá. Bæta við upplýsingaskilti við upphaf leiðar á Skógaheiði.

Þjorsárdalur

<https://ust.is/thjorsardalur>

Hluti Þjorsárdals er friðlýst landslagsverndarsvæði sem býr yfir jarðfræðilegri sérstöðu, fágætu, sérstöku og fögru landslagi ásamt sérstökum náttúrufrábærum sem þar er að finna. Innan friðlýsta svæðisins eru þrjú náttúruvætti; Gjáin, Háifoss og Hjálparfoss. Einnig eru í dalnum margar merkar fornminjar eins og

bærinn Stöng. Náttúruvættin þrjú eru vinsælir viðkomustaðir ferðamanna. Bæði Íslendingar og erlent ferðafólk heimsækir svæðin. Svæðið er vinsælt útivistarsvæði til gönguferða, hjólríða og hestaferða.

Þjórsárdalur – Gjáin

Gjáin er gljúfur með mörgum lindum og fossum. Í Gjánni eru fallegar bergmyndanir, stuðlar, hraun og móberg, jafnframt er hún gróskumikil og fer þar mest fyrir ætihvönn, birki og víðiplöntum.

Gjáin – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,56	5,93
Innviðir áfangastaðar	4,17	4,17
Verðmæti áfangastaðar	7,33	6,18
Heildareinkunn áfangastaðar	6,11	6,18

Breyting á milli ára

Deiliskipulag var samþykkt á árinu. Settar voru göngubrýr yfir ár og læki sem opnaði á hringleið um svæðið. Göngustígur upp úr gjánni að norðan verðu bættur með þrepum.

Úrbætur

Halda þarf áfram uppbyggingu göngustíga, afmarka og byggja upp áningasvæði og útsýnisstaði. Gera bílastæði sunnanmegin við Gjána og færa það fjær gjábrúninni. Halda áfram uppgræðslu á villustígum og setja upp fræðsluskilti og vegvísa.

Þjórsárdalur – Háifoss

Háifoss og nágrenni hans Granni, hafa mikið aðdráttarafl og er Háifoss einn af hæstu fossum landsins, 122 metra hár. Bílastæði er austanmegin við gljúfrið sem fossarnir falla niður í og gönguleið þaðan út að brún. Hægt er að ganga niður í gljúfrið ef gengið er lengra niður í Fossárdal. Frá Háafossi liggur vinsæl göngu- og hjólaleið niður að Stöng, 8 km löng.

Háifoss – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,56	5,93
Innviðir áfangastaðar	6,30	6,30
Verðmæti áfangastaðar	8,33	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,20	7,28

Breyting á milli ára

Viðhald göngustíga og merkingar bættar á gönguleiðum.

Úrbætur

Gera þarf deiliskipulag fyrir svæðið. Byggja upp innviði, laga bílastæði, halda áfram viðhaldi á göngustígum og endurnýja og fjölga fræðslu- og upplýsingaskiltum. Setja upp þurrsalerni.

Þjórsárdalur – Hjálparfoss

Hjálparfoss er einstaklega fallegur tvöfaldur foss og eru stuðlabergsmyndanir beggja megin við hann. Svæðið er gróið og er birki og víðikjarr mest áberandi. Svæðið er í alfaraleið með góðu aðgengi og því fjölsóttur ferðamannastaður. Gestir stoppa þar ýmist stutt við eða dvelja þar með nesti og busla í ánni.

Hjálparfoss – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,30	6,30
Innviðir áfangastaðar	6,11	6,11
Verðmæti áfangastaðar	8,00	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,13	7,13

Breyting milli ára

Umferð um svæðið hefur aukist og eru skipulagðar rútuferðir á svæðið.

Úrbætur

Gera þarf deiliskipulag fyrir svæðið. Klára byggingu salernishúss frágang á bílastæði. Halda áfram viðhaldi á göngustígum og uppbyggingu þeirra. Setja upp nýtt fræðsluskilti. Halda lúpínu í skefjum.

Vatnajökulspjóðgarður

<https://vatnajokulsthjodgardur.is>

Skaftafell og Breiðamerkursandur eru meðal fjölsóttustu ferðamannastaða á Suðurlandi og nauðsynlegt að eftirlit og uppbygging taki mið af því. Yfir 800.000 manns heimsækja svæðið ár hvert og þörf á þjónustu, viðeigandi innviðum og stýringu gesta því mikil. Fjölbreytt flóra ferðafólks sækir svæðin heim og ferðast ýmist á einkabílum, rútum eða jafnvel hjólandi. Í Skaftafelli er að auki tjaldsvæði með leyfi fyrir 1800 manns í gistingu. Gestir heimsækja svæðin allt árið um kring og þarf því heilsársstarfsfólk til þess að sinna eftirliti og viðhaldi auk þess að tryggja aðgengi og þjónustu.

Vatnajökulspjóðgarður – Fjallsárlón

Nýting á Fjallsárlóni hefur verið í höndum eins rekstraraðila frá árinu 2015 þegar Sveitarfélagið Hornafjörður gerði samning um nýtingu og uppbyggingu á svæðinu. Árið 2017 þegar svæðið kom inn í Vatnajökulspjóðgarð fylgdi sá samningur með. Góð uppbygging hefur átt sér stað á svæðinu. Á Fjallsárlóni eru bátaferðir að sumri til en yfirleitt er lokað yfir vetrartímann. Árið 2020 komu 72.557 gestir að Fjallsárlóni og í lok október 2021 var heildarfjöldi gesta á árinu kominn upp í 153.721.

Fjallsárlón – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,70	8,66
Innviðir áfangastaðar	8,67	8,10
Verðmæti áfangastaðar	9,66	9,66
Heildareinkunn áfangastaðar	9,19	9,01

Breytingar á milli ára

Lækkar örlítið í einkunn milli ára, að mestu vegna skorts á viðhaldi á gönguleiðum.

Úrbætur

Bæta þarf skilti og merkingar og auka viðhald á gönguleiðum.

Vatnajökulsþjóðagarður - Háalda

Háalda er lítið náttúruvætti á Suðausturlandi sem byggist upp af hlaupseti eftir jökulhlaup samfara eldgosi í Örafajökli 1727. Í hlaupsetinu eru tvö stór jökulker sem vinsælt er að skoða. Svæðið er í eðli sínu hrátt, bílaplan hefur verið afmarkað og tveim upplýsinga og fræðsluskiltum var komið upp í haust. Keyrt hefur verið utan vega á þessu svæði og sjást för m.a. í jökulkerinu sjálfu. Háalda varð hluti af Vatnajökulsþjóðgarði sumarið 2021.

Háalda - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	3,33	5,83
Innviðir áfangastaðar	7,78	8,33
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,44	7,12

Breytingar á milli ára

Umhverfisstofnun lauk við gerð tveggja fræðsluskilta fyrir Háöldu og setti skiltin upp í samvinnu við Vatnajökulsþjóðgarð síðsumar 2021.

Úrbætur

Vandamál með utanvegaakstur hefur einkennt svæði í og við Háöldu, því er þarft að afmarka bílaplanið við Háöldu til að stöðva frekari utanvegaakstur.

Vatnajökulsþjóðgarður – Jökulsárlón

Jökulsárlón er einn fjölsóttasti áfangastaður ferðafólks á landinu. Mesti umferðarpunginn er um svæðið yfir sumarmánuðina en vegna aukningar í vetrarferðamennsku síðustu ár hefur verið stöðug umferð á

svæðinu allt árið um kring. Svæðið við Jökulsárlón er, eins og önnur svæði á Breiðamerkursandi, tiltölulega nýkomið inn í Vatnajökulsþjóðgarð. Stjórnunar-og verndaráætlun fyrir svæðið er ekki tilbúin, auk þess sem uppbygging hefur gengið hægt og innviðir á svæðinu ekki eins góðir og þeir þurfa að vera miðað við þann fjölda gesta sem sækir svæðið heim. Árið 2020 heimsóttu 296.002 gestir svæðið, í lok október 2021 var heildarfjöldi gesta kominn upp í 399.725.

Jökulsárlón – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,83	7,5
Innviðir áfangastaðar	6,28	6,67
Verðmæti áfangastaðar	6,11	7,44
Heildareinkunn áfangastaðar	6,31	7,25

Breytingar á milli ára

Hækkar verulega í einkunn milli ára. Mikið hefur gerst á seinasta ári. Bílastæðin í Eystri- og Vestri Fellsfjöru hafa verið malbikuð þó að lokafrágangur og merkingar séu eftir.

Töluverðar breytingar á ásynd Jökulsárlóns eftir að rauðgular keilur á bílastæði voru fjarlægðar og klósettgámar málaðir í gráum lit. Einnig hefur gönguleiðin á öldutoppum verið afmörkuð og gerðar tröppur í stað brattrar brekku þar sem rof var mikið.

Úrbætur

Enn vantar framtíðarskipulag. Aðstöðu við Jökulsárlón er mjög ábótavant og hún annar ekki gestaumferðinni.

Vatnajökulsþjóðgarður – Námuvegur

Frá þjóðvegi 1 vestan við Jökulsárlón á Breiðamerkursandi liggur vegur upp að Breiðárlóni og áfram upp á Breiðamerkurjökul vestanverðan, sem í daglegu tali er kallaður Námuvegur. Vegurinn varð til fyrir tilstuðlan Vegagerðarinnar, en upphaflega lá hann að námu Vegagerðarinnar á svæðinu. Í dag er vegurinn mest notaður af ferðaþjónustuaðilum, en einnig er vegurinn, og slóði sem liggur út frá honum upp á jökul, skilgreindur sem akstursleið á Vatnajökul árið um kring. Mest umferð er um veginn frá lok október til loka mars ár hvert þegar íshellaferðamennskan er í gangi. Heildarfjöldi gesta árið 2020 var 24.066 og í lok september 2021 var heildarfjöldi gesta, á árinu, kominn upp í 18.252.

Námuvegur – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,17	5,50
Innviðir áfangastaðar	2,78	3,33
Verðmæti áfangastaðar	5,44	5,00
Heildareinkunn áfangastaðar	4,67	4,66

Breytingar á milli ára

Mun minni umferð hefur verið um Námuveginn árið 2021 heldur en fyrri ár. Ástæðan fyrir því eru breytingar í jöklinum, en engir góðir íshellar eru vestan megin í Breiðamerkurjökli núna.

Úrbætur

Nauðsynlegt er að ábyrgðaraðili vegarins sé skilgreindur. Mikilvægt er að fara í framkvæmdir á svæðinu, byggja veginn upp að hluta og afmarka hann svo hann haldi ekki áfram að breikka. Þörf er á að yfirfara skilti á svæðinu og setja upp leiðbeinandi skilti um ástand vegarins, þ.e. að hann sé torfær. Við skipulag framtíðaruppbyggingar á Breiðamerkursandi er nauðsynlegt að taka þetta svæði einnig til skoðunar.

Vatnajökulsþjóðgarður – Sel

Sel er uppgerður torfbær í Skaftafellsheiði þar sem búið var til ársins 1946. Þangað liggur gönguleið frá þjónustukjarna Skaftafells og akvegur með takmarkaða umferð í samráði við Vegagerðina. Erlendir gestir eru stærstur hluti gesta sem heimsækja Sel og koma flestir yfir sumartímann.

Sel – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,07	8,89
Innviðir áfangastaðar	9,39	8,93
Verðmæti áfangastaðar	9,03	9,03
Heildareinkunn áfangastaðar	9,14	8,98

Breytingar á milli ára

Gönguleið að Seli skemmdist talsvert í flóðum í apríl 2021 og náðist ekki að gera nauðsynlegar endurbætur um sumarið. Eins hafa frekari villustígar myndast.

Úrbætur

Gera þarf við gönguleið og bæta skiltakost.

Vatnajökulsþjóðgarður – Skaftafell tjaldsvæði

Tjaldsvæðið í Skaftafelli samanstendur af átta flötum, hefur leyfi fyrir 1800 manns í gistingu og eru þar tvö salernishús. Flestir gestir koma á tjaldsvæðið á sumrin og eru það bæði erlent ferðafólk og Íslendingar, en oft er meira álag um helgar.

Skaftafell tjaldsvæði – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,33	7,83
Innviðir áfangastaðar	9,20	9,00
Verðmæti áfangastaðar	8,60	8,60
Heildareinkunn áfangastaðar	8,71	8,55

Breytingar á milli ára

Breyting varð á heildarsýn tjaldsvæðis og flæði breyttist með færslu sölubása afþreyingarfyrirtækja. Svæðið er almennt snyrtilegt en huga þarf að flæði og heildaryfirsýn.

Úrbætur

Verið að endurskoða framtíðarsýn fyrir Skaftafell og er tjaldsvæðið stór hluti af þeirri vinnu. Þar verður meðal annars farið í flæði gesta, merkingar, skiltakost almennt, staðsetningu þjónustu o.fl.

Vatnajökulsþjóðgarður – Skaftafell þjónustusvæði

Þjónustukjarninn í Skaftafelli samanstendur af Skaftafellsstofu, salernishúsi, landvarðahúsi, bílastæði hreyfihamlaðra fyrir framan gestastofu, almennum bílastæðum og veginum í Skaftafell. Mikill gestafjöldi sækir Skaftafell heim árlega, árið 2020 komu 217.494 gestir. Í lok september 2021 voru komnir 301.798 gestir á árinu.

Skaftafell þjónustusvæði – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,17	8,17
Innviðir áfangastaðar	8,61	9,14
Verðmæti áfangastaðar	8,93	8,93
Heildareinkunn áfangastaðar	8,69	8,83

Breytingar á milli ára

Ný skilti voru tekin í notkun sem hafa bætt flæði um svæðið og nýr áfangastaður varð til austast á svæðinu með UNESCO skildinum. Eins lauk vinnu við fræðslutorgið sem bætti ásýnd mikið.

Úrbætur

Vinna við framtíðarsýn, sem tekur til alls svæðisins, í farvegi. Stefnt á að bæta aðkomu, skiltakost og heildarásýnd svæðisins.

Vatnajökulsþjóðgarður – Skaftafellsjökull

Skaftafellsjökull er stór skriðjökull austan við þjónustusvæðið í Skaftafelli. Að sporði hans liggur hringleið og er hluti leiðarinnar fær hreyfihömluðum. Merkingar eru á leiðinni og er leiðin hluti af verkefninu *Hörfandi Jöklar*. Yfir fræðslutímabilið eru daglegar göngur með landverði á þessari leið. Helstu áskoranir eru hættulegar aðstæður sem skapast í vetraraðstæðum þegar lónið og ána leggur. Gestir komast þá út á lónið og upp á jökul þrátt fyrir að aðstæður geti verið ótryggar. Grjóthrun getur verið úr hlíð Skaftafellsheiðar.

Árið 2020 gengu 17.056 gestir þessa gönguleið. Í lok september 2021 höfðu 27.786 gestir gengið hana á árinu.

Skaftafellsjökull– ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,10	9,10
Innviðir áfangastaðar	7,67	7,50
Verðmæti áfangastaðar	8,44	8,44
Heildareinkunn áfangastaðar	8,37	8,33

Breytingar á milli ára

Aukin þörf á viðhaldi á gönguleið.

Úrbætur

Endurnýjun á stikum og viðhald á gönguleið.

Vatnajökulsþjóðgarður – Svartifoss

Svartifoss er eitt þekktasta kennileiti Skaftafells. Hann fellur um 20 metra fram af formfögru, svörtu stuðlabergi. Þangað liggur mjög góð gönguleið frá þjónustukjarna. Leiðin upp að Svartafossi er vinsælasta gönguleið svæðisins. Skapast geta erfiðar snjóaðstæður og hálka yfir vetrartímann.

Árið 2020 fækkaði gestum svæðisins niður í um 18.000 manns. Í lok september 2021 höfðu u.þ.b. 81.000 gestir komið á svæðið.

Svartifoss– ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,50	9,50
Innviðir áfangastaðar	9,17	9,25
Verðmæti áfangastaðar	8,33	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,80	8,83

Breytingar á milli ára

Engar teljandi breytingar.

Úrbætur

Helstu áskoranir eru mikill fólksfjöldi en eftirlit þarf að hafa með traðki utan við útsýnispall við fossinn. Snjóþyngsli og hálsa geta skapað erfiðar aðstæður yfir vetrartímann.

Vatnajökulsþjóðgarður - Þröng

Frá þjóðvegi 1 austan við Jökulsárlón liggur vegur inn að Breiðamerkurjökli austanverðum, en það svæði er í daglegu talið kallað Þröng. Þessi vegur er aðallega notaður til að ferja gesti að Breiðamerkurjökli í íshellaferðir yfir vetrartímann og í jöklagöngur yfir sumartímann. Vegna mikillar umferðar síðustu árin hefur vegurinn mikið látið á sjá og eru nú sýnileg fôr eftir utanvegaakstur í kringum hann. Heildarfjöldi gesta árið 2020 var 45.700 og í lok september 2021 var heildarfjöldi gesta kominn upp í 28.830

Þröng- ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,67	7,67
Innviðir áfangastaðar	7,20	6,56
Verðmæti áfangastaðar	6,28	6,28
Heildareinkunn áfangastaðar	6,82	6,64

Breytingar á milli ára

Verra ástand vegar.

Úrbætur

Þarfnast merkinga, lagfæringar á vegi og salernisaðstöðu.

Þjóðgarðurinn á Þingvöllum

www.thingvellir.is

Þjóðgarðurinn á Þingvöllum þarf vart að kynna, enda hefur hann verið einn vinsælasti ferðamannastaður landsins um áratuga skeið.

Gestastofa og verslun þjóðgarðsins er á vesturbrún Almannaþjál, Hakinu, þar sem gengið er niður í Almannaþjál. Á Leirum, á mótum þjóðvega 36 og 550, er þjónustumiðstöð þjóðgarðsins. Þar er rekin upplýsingaþjónusta, minjagripaverslun og veitingastaður á vegum þjóðgarðsins.

Langstærstur hluti ferðamanna á Þingvöllum fer um Þinghelgina og Þingstaðinn og því er þar mestur ágangur ferðafólks og stígar að sama skapi breiðastir og best afmarkaðir. Þinghelgin liggur neðan og austan Almannaþjál.

Yfir 2 milljónir ferðafólks hafa komið til Íslands undanfarin ár og skv. talningum koma 70-75% þeirra til Þingvalla eða um 1,5 milljón manns. Skv. Jafnvægisás ferðamála er gert ráð fyrir 2-5% árlegri fjölgun ferðamanna til ársins 2030 og ef gert er ráð fyrir að 70 - 75% þeirra komi til Þingvalla má búast við um 2-3 milljónum ferðamanna til Þingvalla árið 2030.

Þingvellir – Almagnagjá

Almagnagjá er einn helsti viðkomustaður gesta í Þjóðgarðinum á Þingvöllum. Langflestir sem heimsækja Þjóðgarðinn hefja ferð sína annað hvort hjá gestastofunni á Haki eða á bílastæðinu við enda Almagnagjár og ganga gjána fram og til baka. Teljari var settur upp í Kárastaðastíg í Almagnagjá síðla árs 2017. Árin 2018 og 2019 fóru rúmlega 1,3 milljónir gesta um Almagnagjá en árið 2020 voru gestir í Almagnagjá rúmlega 324 þúsund. Í byrjun desember 2021 höfðu um 409 þúsund gestir gengið um gjána. Mikil vetrarþjónusta hefur verið á svæðinu undanfarin ár þar sem gjáin er mokuð og sönduð þegar þörf hefur verið á.

Almagnagjá– ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	10	10,0
Innviðir áfangastaðar	9,67	9,67
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	9,22	9,22

Breytingar á milli ára

Engar framkvæmdir hafa verið í Almagnagjá síðastliðið ár. Hins vegar opnaði Þjóðgarðurinn nýtt salernishús neðst við enda Almagnagjár í maí á þessu ári. Fyrir um fimm árum var girt austan megin í gjánni til þess að vernda gróður fyrir ágangi og hefur sú aðgerð heppnast mjög vel. Það sést meðal annars á því að búðir sem áður fyrr sást vel í eru nánast horfnar í hátt gras.

Úrbætur

Í vinnslu er deiliskipulag fyrir svæðið þar sem enn frekar verður kveðið á um ásýnd og útlit mannvirkja. Slá þarf búðir reglulega á sumrin svo þær sjáist betur. Í leysingum rennur efni til í malarstígunum í Kárastaðastíg og einnig myndast pollar í gjánni hjá Lögbergi. Hægt er að bregðast við því með því að bera efni reglulega í stíginn og gæta þess að jaðrarnir liggja aðeins lægra en miðjan þannig að vatnið renni út fyrir stíginn en safnast ekki fyrir á honum.

Þingvellir - Hakið

Á Hakið kemur langmestur fjöldi fólks af þeim sem heimsækja Þjóðgarðinn. Árið 2018 komu rúmlega 1,4 milljónir gesta á Hakið og árið 2019 voru þeir rúmlega 1,3 milljónir. Svæðið er í umsjón starfsmanna Þjóðgarðsins á Þingvöllum allan ársins hring. Vetrarþjónusta hefur verið veitt síðustu ár þar sem göngustígar og bílastæði eru mokuð og sönduð. Töluvert miklar framkvæmdir hafa átt sér stað á Haki undanfarin ár. Að auki var verið að bæta við salernishúsi hjá nýju bílastæðunum, sem var opnað í maí á

Þessu ári. Svæðið hefur nýlega notið fjárheimilda til uppbyggingar. Einnig er framkvæmdafjármagn á hverju ári sem nýta má til minni uppbyggingar. Svæðið er einnig hluti af innviðaáætlun þjóðgarðsins á Þingvöllum.

Hakið – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	10	10,0
Innviðir áfangastaðar	10	10,0
Verðmæti áfangastaðar	8,61	8,61
Heildareinkunn áfangastaðar	9,28	9,28

Breytingar á milli ára

Ný salernishús við nýja bílastæðið. Einnig var gengið í það í nóvember á þessu ári að ganga frá jarðveginum í kringum nýju bílastæðin og á milli bílastæðanna.

Úrbætur

Ganga þarf betur frá svæðinu fyrir framan starfsmannahús á Haki en það er hluti af framtíðarskipulagi svæðisins.

Þingvellir – Silfra og nærumhverfi

Gjáin Silfra er vatnsfyllt gjá innan þjóðgarðsins á Þingvöllum. Þar hefur verið stunduð köfun og yfirborðsköfun um árabíl og þónokkur fyrirtæki eru með starfsemi þar. Silfra og nærumhverfi hennar er í umsjón starfsmanna þjóðgarðsins sem sinna þar eftirliti með náttúru svæðisins og öryggi gesta. Vetrarþjónustu hefur verið sinnt við Silfru undanfarin ár þar sem stígur og bílastæði hafa verið mokuð og sönduð. Gestir í Silfru voru í kringum 60.000 árin 2018 og 2019 en í fyrra fækkaði gestum vegna ástandsins í heiminum. Þónokkur fjöldi gengur að Silfru til þess að fylgjast með köfurum og yfirborðsköfurum. Í maí á þessu ári var gönguteljari settur upp við upphaf göngustígsins að Silfru og í byrjun desember 2021 höfðu rúmlega 135 þúsund gestir gengið þar um.

Silfra – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,67	9,67
Innviðir áfangastaðar	9,44	9,44
Verðmæti áfangastaðar	5,89	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,64	8,05

Breytingar á milli ára

Lítill sem engin breyting hefur orðið á svæðinu undanfarið ár fyrir utan gönguteljarann sem settur var upp í maí á þessu ári. Fyrir örfáum árum var ákveðið að girða vestan megin meðfram stígnum sem liggur að lóninu við enda Silfru. Það hefur orðið til þess að draga mjög úr álagi á gróður og jarðminjar og hefur nokkur endurheimt átt sér stað í gróðurþekjunni frá því á síðasta ári.

Úrbætur

Vinna þarf að enn meiri endurheimt á gróðri þar sem rof hefur orðið í gróðurþekjunni en einnig þarf að græða upp hentistíga sem sjást sums staðar vel í landslaginu. Vatnsgæðamæling hefur ekki farið fram í Silfru en sú aðgerð var í undirbúningi þegar COVID-19 skall á. Farið verður í þær mælingar þegar færi gefst.

Þingvellir – Öxarárfoss

Öxarárfoss er einn af mest sóttu stöðum þjóðgarðsins á Þingvöllum. Á leið sinni að fossinum ganga gestir framhjá teljara sem settur var upp haustið 2017. Árið 2018 fóru rúmlega 750 þúsund manns upp að Öxarárfossi. Í fyrra gengu tæplega 194 þúsund gestir að Öxarárfossi. Í byrjun desember 2021 höfðu tæplega 310 þúsund gestir gengið að fossinum. Frá Öxarárfossi er hægt að ganga út Stekkjargjá til norðurs í átt að Langastíg sem er hlaðinn stígur frá 19. öld. Þegar upp af Langastíg er komið er þar útsýnispallur. Engin vetrarþjónusta er á svæðinu en viðvörunarskilti vegna hálfu eru sett upp þegar líður að hausti. Tæplega 79 þúsund gestir höfðu gengið um stíginn sem liggur að Langstíg í byrjun desember 2021.

Öxarárfoss – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,50	9,67
Innviðir áfangastaðar	8,89	9,44
Verðmæti áfangastaðar	7,67	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,38	8,91

Breytingar á milli ára

Bætt hefur verið úr uppsetningu bannskilta á svæðinu. Hentistígar hafa gróið nokkuð vel og virðist sem betri stjórn sé að nást á umferð gesta. Gönguteljari var settur upp á þessu ári í Stekkjargjá sem mælir umferð að og frá Langastíg.

Úrbætur

Halda þarf áfram að fylgjast vel með svæðinu og grípa inni ef ástæða þykir til. Það væri meðal annars hægt að gera með því að loka svæðum eða afmarka þau til þess að minnka álag af völdum gesta.

Miðhálandið

Friðland að Fjallabaki

www.ust.is/fjallabak

Friðland að Fjallabaki er víðfemt svæði, alls um 446 km² að stærð. Fjallabakssvæðið er hluti af Torfajökulssvæðinu sem er einstakt jarðminjasvæði á heimsmælikvarða. Innan friðlandsins eru mörg háhitasvæði sem eru sérstaklega viðkvæm fyrir ágangi. Umferð um svæðið er mikil og er þar ferðaþjónusta allt árið um kring. Svæðið er undir talsverðu álagi vegna ágangs ferðamanna. Landvarsla er í friðlandinu frá því það opnar í byrjun sumars og fram í október. Einnig er landvarsla í næsta nágrenni friðlandsins frá maí til september sem er gerð út frá starfstöðinni í Hrauneyjum.

Helstu ógnir við verndargildi svæðisins er akstur utan vega sem veldur tjóni á náttúru friðlandsins. Svæðinu er lokað á vorin á meðan snjóa leysir og frost fer úr jörðu. Stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið kom út í mars 2021.

Fjallabak – Hnausapollur

Hnausapollur, sem gengur einnig undir nafninu Bláhylur, er stór sprengigígur við veg nr. 208. Einstefnuvegur liggur upp á gígbarminn þar sem hægt er að leggja bílnum og ganga um svæðið. Bílastæði eru ekki afmörkuð. Vegvísir er við veg 208 en engin önnur skilti til staðar. Þetta er fjölsóttur staður þar sem hann er í alfararleið, en gestir staldra stutt við.

Hnausapollur - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,93	6,67
Innviðir áfangastaðar	5,33	5,33
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,19	7,35

Breytingar á milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun kom út á árinu. Þá hefur dregið úr akstri utan vega við áfangastaðinn með aukinni fræðslu og eftirliti.

Úrbætur

Auka þarf viðhald vega, afmarka bílastæði og setja upp fræðslu- og upplýsingaskilti.

Fjallabak - Hrafninnusker

Hrafninnusker er um 1000 m.y.s. Þar er tjaldsvæði og gistiskáli sem rekin eru af Ferðafélagi Íslands, með aðgengi að þurrsalernum og nestisaðstöðu. Gönguleiðin um Laugaveg liggur um staðinn. Vegslóði liggur að skála Ferðafélagsins og er einungis ætlaður til að þjónusta skálann. Hrafninnusker er að mestu

gróðursnautt en viðkvæmt hverasvæði er í nágrenninu. Mikil umferð ferðafólks er um staðinn yfir sumartímamann og talsvert ekið utan vegar.

Hrafninnusker - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	4,81	5,93
Innviðir áfangastaðar	7,08	7,08
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,56	6,80

Breytingar á milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun kom út á árinu þar sem mótuð er stefna og framtíðarsýn fyrir svæðið.

Úrbætur

Koma í veg fyrir akstur utan vega með skýrari upplýsingum um akstursleiðir og takmörkun á akstri á svæðinu. Auka eftirlit og bæta upplýsingagjöf með skiltum og vegvísingum.

Fjallabak - Landmannahellir

Í Landmannahelli eru tjaldsvæði og fjallaskálar til útleigu og einkanota. Skáli landvarða er einnig í Landmannahelli. Nokkrar gönguleiðir liggja um og frá Landmannahelli. Hestaumferð er talsverð og aðstaða fyrir hesta er í gerði á svæðinu. Umferð um svæðið er mikil þar sem vinsælar hjóla-, göngu- og reiðleiðir liggja út frá Landmannahelli.

Landmannahellir - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,19	6,67
Innviðir áfangastaðar	5,56	5,56
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,40	6,54

Breytingar á milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun kom út á árinu þar sem mótuð er stefna og framtíðarsýn fyrir svæðið. Klárað var að endurnýja girðingar meðfram vegum og bílastæðum.

Úrbætur

Endurskoða þar deiliskipulag fyrir svæðið. Gera bílastæði, áningastaði og setja upp fræðslu og upplýsingaskilti. Auka landvörslu á svæðinu.

Fjallabak - Landmannalaugar

Landmannalaugar er vinsælasti viðkomustaður ferðamanna á miðhálandi Íslands allt árið um kring. Ferðafélag Íslands rekur gístaðstöðu í skála og tjaldsvæði ásamt salernisaðstöðu. Heit laug á svæðinu hefur mikið aðdráttarafl. Talsverð umferð hesta er um staðinn. Verslun og veitingasala er í rútum yfir sumartímamann og aðstaða fyrir starfsfólk í gámum. Margar gönguleiðir eru út frá Landmannalaugum og hefst ganga um Laugaveg þar, en jafnframt er mikið um daggesti sem fara í styttri göngur. Samkvæmt talningum árið 2019 komu 71.483 gestir í Landmannalaugar á tímabilinu 1. júlí – 30. september. Árið 2021 komu á sama tímabili 61.237 gestir.

Landmannalaugar – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	4,81	6,30
Innviðir áfangastaðar	4,29	4,76
Verðmæti áfangastaðar	7,33	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	5,98	6,07

Breytingar á milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun kom út á árinu. Viðvera landvarða aukin á svæðinu ásamt því að upplýsingaaðstaða var bætt.

Úrbætur

Auka þarf viðhald á vegum, hanna og byggja bílastæði og rúrustæði. Bæta þarf skipulag tjaldsvæðis og svæði fyrir húsbíla. Endurnýja þarf göngustíga um votlendið, pall við náttúruleugina og göngubrú yfir Námskvísl. Lengja þarf viðveru og fjölga landvörðum á svæðinu.

Fjallabak - Laugahringur

Laugahringur er fjölfarnasta gönguleiðin í friðlandinu og upphaf gönguleiðarinnar um Laugavegin. Stór hluti gesta sem koma í friðlandið ganga þennan hring, ýmist að hluta eða allan hringinn.

Laugahringur – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,30	7,04
Innviðir áfangastaðar	7,22	7,78
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,09	7,39

Breytingar á milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun kom út á árinu. Lokið var við uppbyggingu og viðhald gönguleiðarinnar frá Landmannalaugum að Brennisteinsöldu.

Úrbætur

Halda áfram framkvæmdum við þann hluta hringleiðarinnar sem liggur um Grænagil. Setja upp fræðslu og upplýsingaskilti og auka viðveru landvarða á svæðinu.

Fjallabak - Laugavegur

Gönguleiðin Laugavegur er fjölfarin hálendisgönguleið og einnig vinsæl hjólaleið. Gönguleiðin liggur frá Landmannalaugum í Þórsmörk. Hluti leiðarinnar er innan Friðlands að Fjallabaki og er hér gert ástandsmat á leiðinni frá Brennisteinsöldu að friðlandsmörkum sunnan við Hrafninnusker.

Laugavegur - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,19	6,30
Innviðir áfangastaðar	7,14	7,14
Verðmæti áfangastaðar	6,00	6,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,14	6,37

Breytingar á milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun kom út á árinu. Aukið eftirlit með gönguleiðinni.

Úrbætur

Fjármagn þarf í árlegt viðhald á afmörkuðum hlutum gönguleiðarinnar. Afmarka þarf útsýnisstaði og girða af viðkvæm svæði eins og hverasvæði. Bæta þarf upplýsingagjöf með fræðsluskiltum og vegvísunum.

Fjallabak – Ljótípollur

Ljótípollur er einn af mörgum gígum sem varð til í Veiðivatnagosinu árið 1477 og er talinn vera einn af þeim heillegustu og fegurstu. Gígurinn er nú orðinn þekktur á lands- og heimsvísu í gegnum samfélagsmiðla. Umferð að gígnum hefur aukist umtalsvert undanfarin ár. Ljótípollur er stutt frá vegi nr. 208 og því í alfaraleið. Hægt er að ganga á gíginn ýmist frá vegi 208, frá bílastæði við rætur gígsins eða með því að aka upp á gígbarminn.

Ljótípollur - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,56	6,67
Innviðir áfangastaðar	5,42	5,42
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	6,44	6,68

Breytingar á milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun kom út á árinu. Sett var upp lokunarskilti árið 2020 á veginn upp á gíginn að vestanverðu og upplýsingar um að umræddur vegur sé aflagður vegna jarðminja og gróðurverndar. Enn er ekið utan vegar á og við gíginn en fer þó minnkandi. Bílastæði við gíginn að vestanverðu var stækkað.

Úrbætur

Afmá þarf vegslóðann í hlíð gígsins að vestan og stöðva þar frekara rof. Koma þarf í veg fyrir að ekið sé utan vega með meira viðhaldi á vegum að gígnum. Setja þarf upp fræðsluskilti og vegvísa.

Fjallabak - Rauðifoss og Rauðufossakvísl

Rauðifoss er orðin mjög þekktur á lands- og heimsvísu og undanfarin ár hefur orðið umtalsverð fjölgun á gestum sem leggja leið sína að fossinum. Margir fara ekki lengra en að fossinum en þó hefur einnig aukist umferð upp með Rauðufossakvísl fyrir ofan fossinn að upptökum árinna.

Rauðifoss– ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,19	5,56
Innviðir áfangastaðar	4,29	4,29
Verðmæti áfangastaðar	6,00	6,00
Heildareinkunn áfangastaðar	5,37	5,44

Breytingar milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun var unnin fyrir svæðið. Margir gamlir vegslóðar liggja í átt að fossinum og eru mikil lýti í landslaginu. Búið er að plægja þá alla og gróðursvörðurinn að jafna sig smátt og smátt. Umferð að fossinum heldur áfram að aukast. Hafin er vinna við stækkun bílastæðis sem í dag annar ekki þeim fjölda sem heimsækir svæðið. Vegur að bílastæði er slæmur vegna aukinnar umferðar og er þess valdandi að ekið er utan vega.

Úrbætur

Klára vinnu við nýtt bílastæði. Fara í viðhald á vegi sem liggur að bílastæði. Halda áfram gerð náttúrustígs frá Rauðafossi að upptökum árinna. Setja upp fræðsluskilti og vegvísa. Auka landvörslu á svæðinu.

Fjallabak – Stútur

Gígurinn Stútur varð til í Veiðivatnagosinu árið 1477 og er á syðri hluta um 60 km langrar gossprungu sem myndaðist í því gosi. Gönguleið liggur upp á gíginn frá vegi nr. 208 og er hann því í alfaraleið.

Stútur– ástand	Einkunn 2020	Einkunn 20221
Skipulag áfangastaðar	4,81	5,56
Innviðir áfangastaðar	4,29	4,29
Verðmæti áfangastaðar	4,67	4,67
Heildareinkunn áfangastaðar	4,59	4,75

Breyting milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun kom út á árinu. Hjólað var niður hlíð gígsins sem skyldi eftir sig áberandi sár.

Úrbætur

Gera þarf bílastæði, setja upp upplýsingaskilti og vegvísa. Græða þarf upp villustíga og sár eftir reiðhjól í hlíðum gígsins og tryggja, með betri lokunum, að ekki sé farið þar um. Auka þarf eftirlit yfir sumartímann og auka viðhald á gönguleiðinni.

Fjallabak – Suðurnámur

Suðurnámur er um 920 metra hátt líparítfjall í norðurjaðri Torfajökulsöskjunnar. Vinsæl gönguleið liggur upp á fjallið frá vegi F224 og er hún metin hér. F224 liggur í Landmannalaugar og er því gönguleiðin í alfaraleið.

Suðurnámur – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 20221
Skipulag áfangastaðar	5,19	5,93
Innviðir áfangastaðar	5,19	5,19
Verðmæti áfangastaðar	4,67	4,67
Heildareinkunn áfangastaðar	4,92	5,07

Breytingar á milli ára

Stjórnunar og verndaráætlun kom út á árinu. Vinna við viðhald og uppbyggingu gönguleiðarinnar hafin.

Úrbætur

Ástand gönguleiðarinnar er verst þar sem gengið er upp á Suðurnám frá vegi F224. Hafin er vinna við að gera nýja uppgönguleið. Stoppa þarf jarðvegsrof á núverandi leið og græða upp villustíga. Setja þarf upp fræðsluskilti og endurnýja vegvísa. Bæta þarf aðgengi við veg F224 og skoða möguleika á að gera lítið bílastæði.

Fjallabak – Vondugiljaaur og Brennisteinsalda

Gönguleið á Brennisteinsöldu liggur m.a. um Vondugiljaaura. Þá er beygt út af Laugaveginum sunnan megin á aurunum og gengið eftir gróinni fjallshlíðinni. Leiðin liggur að hluta um votlendi. Uppganga á Brennisteinsöldu er um gróið bratt svæði. Brennisteinsalda er eitt þekktasta kennileitið á svæðinu og vinsælt til myndatöku.

Vondugiljaaur– ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,19	5,93
Innviðir áfangastaðar	6,19	4,67
Verðmæti áfangastaðar	6,00	6,00
Heildareinkunn áfangastaðar	5,88	5,62

Breytingar á milli ára

Stjórnunar- og verndaráætlun kom út á árinu. Útreikningur frá fyrra ári varðandi innviði var leiðrétt sem skýrir lækkun á þeim lið.

Úrbætur

Ástand gönguleiðarinnar er verst þar sem gengið er upp frá Vondugiljaaurum. Skoða þarf að breyta legu stígarins á kafla vegna viðkvæms gróðurfars. Stöðva þarf jarðvegsrof á leiðinni þar sem uppganga hefst og byggja upp náttúrustíg. Setja þarf göngupalla yfir votlendissvæði. Setja þarf upp fræðsluskilti og endurnýja vegvísa. Græða þarf upp villustíga.

Hveravellir

www.ust.is/hveravellir

Hveravellir eru friðlýst náttúruvætti efst á Kili. Innan verndarsvæðisins eru sérlega vatnsríkir og tærir hverir ásamt litskrúðugum útfellingum. Hveravellir eru sennilega helsti viðkomustaður ferðalanga sem leggja leið sína yfir Kjalveg og flestir stoppa þar hluta úr degi. Hægt er að kaupa gistingu í skálum eða tjalda. Vinsælt er að stökkva ofan í heita laug sem hlaðin er við lækjarbakka og nýtir affalsvatn af hverasvæðinu. Umferð um Hveravelli er að langmestu leyti bundin við sumarið en þó er alltaf einhver vetrarumferð.

Hveravellir – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,88	6,88
Innviðir áfangastaðar	8,89	8,52
Verðmæti áfangastaðar	6,56	6,28
Heildareinkunn áfangastaðar	7,25	7,01

Breytingar milli ára

Heildareinkunn áfangastaðarins lækkar nokkuð milli ára og skýrist að hluta til vegna versnandi ástands menningarminja innan svæðisins.

Úrbætur

Lausaganga sauðfés veldur álagi á friðlýstum jarðminjum svæðisins og skoða þarf hvort sú hefð samræmist verndarmarkmiðum. Gamalt sæluhús og aðrar menningarminjar eru í slæmu ástandi og ráðast þarf í nauðsynlegt viðhald. Bæta þarf upplýsingagjöf til gesta um verndarsvæðið, menningarminjar og gönguleiðir með nýjum upplýsingaskiltum í samráði við Minjastofnun. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir náttúruvættið.

Kerlingarfjöll

www.ust.is/kerlingarfjöll

Kerlingarfjöll eru mikill fjallaklasi suðvestur af Hofsjökli. Sumarið 2020 voru fjöllin og nærliggjandi landsvæði, alls 344 km², friðlýst sem landslagsverndarsvæði. Verndargildi svæðisins felst fyrst og fremst í jarðfræðilegri sérstöðu, óbyggðum víðernum og fögru landslagi ásamt miklum tækifærum til útivistar. Í dag er skíðafólk á svæðinu á vorin og snemma sumars, en eftir það er göngufólk í miklum meirihluta. Ferðamenska er að mestu leyti bundin við sumarmánuðina eftir að fjallvegir opnast um miðjan júní. Umferð er um svæðið fram eftir hausti, jafnvel inn í október og nóvember. Ávallt er einhver jeppaumferð á veturna á meðan færð leyfir. Vetrarumferð mun aukast á næstu árum samhliða uppbyggingu rekstraraðila á svæðinu. Umferðarteljari gaf til kynna að um 20-25.000 gestir hafi heimsótt fjöllin sumarið 2021.

Kerlingarfjöll – Ásgarður

Aðalþjónustusvæðið í Kerlingarfjöllum er í Ásgarði. Þar er rekin margþætt þjónusta við ferðamenn og hægt er að gista á tjaldsvæði, í svefnpokaplássi, kaupa skálagistingu eða hótélherbergi. Á staðnum er veitingasala ásamt eldunaraðstöðu fyrir gesti. Gera má ráð fyrir að mikill meirihluti þeirra sem eiga leið í Kerlingarfjöll koma við í Ásgarði. Frá Ásgarði liggja vinsælar gönguleiðir yfir í Hveradali og að náttúrulegum við Ásgarðsá.

Ásgarður – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,71	7,04
Innviðir áfangastaðar	7,04	7,22
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,99	6,89

Breytingar á milli ára

Umfangsmiklar framkvæmdir í Ásgarði höfðu mikil áhrif á ásjón þess sumarið 2021. Heildareinkunn áfangastaðarins breytist hinsvegar lítið þar sem önnur verkefni sem ráðist var í vega þar upp á móti. Sýnileg framför varð í gróðurþekju við upphaf gönguleiðar í Hveradali og að baðlaug eftir að girðingar voru settar upp til að sporna við átroðningi. Ný skilti voru reist upp með upplýsingum um náttúrufar og gönguleiðir.

Úrbætur

Lagfæra þarf stíg inn að laug og vinna að nýjum stíg handan árinna til að tryggja öruggt aðgengi að lauginni allt árið um kring. Núverandi stígur er í brattlendi og hættulegur á veturna. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun.

Kerlingarfjöll – Hveradalir

Litríkt hverasvæði Hveradala er mesta aðdráttarafl Kerlingarfjalla. Landslag þar er einstakt og fjallasýnin stórfengleg. Margar gönguleiðir með mismunandi erfiðleikastigum leiða gesti um fjölbreytt hverasvæði og opna á einstakt útsýni til fjalla og yfir Hveradali sjálfa.

Hveradalir – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,04	6,11
Innviðir áfangastaðar	5,56	6,48
Verðmæti áfangastaðar	6,00	6,33
Heildareinkunn áfangastaðar	5,89	6,33

Breytingar á milli ára

Átak var gert í Hveradölum sumarið 2021 til að sporna við álagi á jarðminjum svæðisins. Unnið var að viðhaldi þrepa og á kafla var þrepunum skipt út fyrir efnismeiri ramma sem tilraun til að minnka viðhaldsþörfina. Girt var meðfram helstu gönguleiðum til að bæta stýringu á svæðinu og takmarka álag af völdum gangandi gesta á náttúruna, ásamt því að leiðbeinandi tákmyndir voru settar upp til að efla stýringu og upplýsingagjöf. Bílastæðið var afmarkað með girðingu til að sporna við akstri utan vega umhverfis það. Ný upplýsingaskilti við upphaf gönguleiðarinnar frá bílastæðinu stórbæta upplýsingagjöf á svæðinu um náttúrufar og gönguleiðir.

Úrbætur

Ljúka þarf smíði göngupalls yfir hverasvæði þar sem gengið er á viðkvæmum jarðminjum, bæði til að vernda jarðminjarnar og tryggja öryggi gesta. Halda þarf áfram með afmörkun gönguleiða þar sem við á, þó það sé langt komið. Áfram þarf að sinna viðhaldi þrepa og skoða leiðir til að minnka viðhaldsþörf þeirra. Endurskipuleggja þarf legu gönguleiða til að draga úr áhrifum þeirra á ásjón svæðis. Laga þarf veginn sem liggur upp í Hveradali.

Kerlingarfjöll – Keis

Á Keis er að finna upphaf vinsælla gönguleiða á fjöllum Fannborg, Snækoll og Loðmund, þar sem finna má einstakt útsýni á miðju hálandinu. Að svæðinu liggur illfær vegslóði og bílum er lagt á nokkrum bílastæðum. Óskýr afmörkum bílastæða hefur valdið óþarfa álagi á svæðinu. Ómerktar gönguleiðirnar kvíslast niður að mismunandi bílastæðum þegar gengið er niður af Fannborg.

Keis – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,04	6,48
Innviðir áfangastaðar	6,67	6,25
Verðmæti áfangastaðar	7,00	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	6,71	7,38

Breytingar á milli ára

Bílastæði við upphaf gönguleiðar á Fannborg voru afmörkuð og þau merkt til að sporna við akstri utan vega. Nýtt upplýsingaskilti var einnig sett upp við skálann Kastala.

Úrbætur

Stíka þarf upphaf gönguleiða og huga þarf að ástandi á skálans Kastali sem er að grotna niður á svæðinu. Ráðast þarf í aðkallandi vegbætur á vegslóðanum sem liggur upp á Keis. Setja þarf upp varúðarmerkingar við gönguleið.

Vatnajökulsþjóðgarður – Hálandi Skaftárhrepps

<https://vatnajokulsthodgardur.is>

Hálandi Skaftárhrepps innan Vatnajökulsþjóðgarðs ber þess merki að vera hluti gosbeltis. Umbrotahrinur og barátta elds og íss hafa mótað landslagið sem ber merki mikilla eldgosa á löngum gossprungum í SV-NA stefnu. Við slík gos undir jökli myndast móbergshryggir, eitt af einkennum svæðisins, ásamt gígaröðum og víðáttumikil hraun, sköpuð í gosum utan jökuls, standa sem minnismarki um átökin. Vegir liggja vítt um svæðið og umferð töluverð að sumrinu. Umhverfið er víða afar viðkvæmt fyrir raski, einkum þar sem mosi er ráðandi gróður og því mikilvægt að stýra umferð fólks eftir völdum leiðum. Skaftá setur líka gjarnan mark sitt, bæði á umhverfi sitt og ferðatilhögun gesta, með jökulhlaupum og því er ein af áskorunum í landvörslu svæðisins að tryggja öryggi gesta sem best.

Vatnajökulsþjóðgarður – Eldgjá

<https://www.vatnajokulsthodgardur.is/is/svaedin/laki-eldgja-langisjor>

Eldgjá er um 75 km löng gossprunga og nær frá Mýrdalsjökli langleiðina að Vatnajökli. Sá hluti gjárinnar sem í daglegu tali nefnist Eldgjá er um 8 km að lengd, 600 m á breidd og 150 m þar sem hún er dýpst. Stuttur afleggjari liggur af Fjallabaksleið nyrðri að bílastæði í Eldgjá. Stór hluti þeirra sem fara Fjallabaksleið nyrðri staldra við í Eldgjá, nýta salerni og nokkur hópur gengur inn að Ófærufossi, um 2,5 km leið. Þarna

er einnig áningarstaður gönguhópa á leiðinni milli Sveinstinds og Hólaskjóls. Gestakomur fylgja opnun vegar, vanalega frá miðjum júní fram í byrjun október. Sumarið 2021 komu tæplega 5400 gestir að þjónustuhúsunum í Eldgjá.

Eldgjá – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,81	9,81
Innviðir áfangastaðar	9,07	9,07
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	9,02	9,02

Breytingar á milli ára

Breytingar nánast engar milli ára.

Úrbætur

Búið er að loka allnokkrum gömlum villustígum, en uppgræðslu þeirra er ekki lokið. Vinna við að græða upp gamla stíga heldur áfram. Göngustígur upp á Gjárarm þarfnast lagfæringar.

Vatnajökulsþjóðgarður – Laki

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/laki-eldgia-langisjor>

Fjallið Laki er móbergsfjall sem stendur upp úr Lakagígaröðinni, um 25 kílómetra langri gígaröð. Hún varð til í miklu gosi 1783 til 1784 sem er annað stærsta hraungos Íslandssögunnar. Gígarnir þykja einstakir á heimsvísu og eru í dag flestir þaktir mosagróðri sem gerir þá enn fegurri. Vinsæl gönguleið liggur yfir Laka, enda er þaðan frábært útsýni yfir gígaröðina. Einnig er þar stutt gestagata sem liggur í gegnum einn gíginn. Undir fjallinu er vatnssalerni og áningaraðstaða fyrir gesti, auk lítils dagskýlis þar sem landverðir geta hafst við yfir daginn og gestir nálgast upplýsingar. Árið 2021 heimsóttu um 5400 gestir Laka á tímabilinu júlí til september.

Laki – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,44	9,44
Innviðir áfangastaðar	8,15	8,33
Verðmæti áfangastaðar	8,33	8,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,52	8,57

Breytingar á milli ára

Lagfæring hafin á göngustíg sunnan og austan á Laka. Leiðbeinandi skiltum fjölgað.

Úrbætur

Göngustígur upp á Laka að sunnan/austan er ónothæfur vegna vatnsskemmda og var sá hluti lokaður sl. tvö sumur. Búið að fá styrk til endurbóta, framkvæmdir hófust síðastliðið sumar og þeim lýkur vonandi á komandi sumri. Mikil ummerki eru eftir gamla umferð vítt og breitt um gígana. Búið að loka villustígum en mikið er ógert í uppgræðslu á þeim. Uppgræðsla og mosaflutningar halda áfram jafnt og þétt.

Vatnajökulspjóðgarður – Langisjór

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/laki-eldgia-langisjor>

Langisjór er um 20 km langt og 2 km breitt stöðuvatn í jaðri Vatnajökuls. Sumarið 2021 komu um 2300 manns inn að Langasjó á tímabilinu júlí til september.

Langisjór – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,07	9,07
Innviðir áfangastaðar	8,96	8,96
Verðmæti áfangastaðar	9,33	9,33
Heildareinkunn áfangastaðar	9,18	9,18

Breytingar á milli ára

Litlar breytingar milli ára, litlum leiðbeinandi skiltum fjölgað.

Úrbætur

Til staðar nokkur góð skilti, þarf að uppfæra önnur smærri og bæta við. Þörf á að bæta í viðveru landvarðar á staðnum. Stígur á Sveinstind þarfnast lítilsháttar lagfæringa.

Vatnajökulspjóðgarður – Tjarnargígur

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/laki-eldgia-langisjor>

Tjarnargígur er hluti af Lakagígaröðinni, einstaklega fallegur gígur sem, eins og nafnið bendir til, skartar stöðuvatni í botninum. Frá bílastæðinu liggur stutt og greiðfarin gönguleið inn að barmi Tjarnargígs þar sem mjög fallett útsýni er yfir gíginn. Einnig er hægt að ganga hring sem liggur að stærstum hluta um stóra hrauntröð (Eldborgarfarveginn). Um 3200 af þeim sem keyrðu Lakahringinn í sumar stöldruðu við í Tjarnargíg og gengu a.m.k. að útsýnispallinum á gígbarminum.

Tjarnargígur – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,44	9,44
Innviðir áfangastaðar	9,58	9,58
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	9,08	9,08

Breytingar á milli ára

Óbreytt frá fyrra ári. Ekki var næg landvarsla á svæðinu síðastliðið sumar til að hægt væri að vinna í uppgræðslu stíga.

Úrbætur

Mikil ummerki eftir gamla umferð vítt og breitt um gígana. Búið að loka villustígum en mikið ógert í uppgræðslu á þeim. Uppgræðsla og mosaflutningar halda áfram jafnt og þétt.

Vatnajökulsþjóðgarður – hálendið norðan Vatnajökuls

Svæðið sem um ræðir inniheldur Snæfell, Krepputungu, Hvannalindir, Kverkfjöll, Herðubreiðarlindir og Herðubreið, Öskju, Holuhraun, Dyngjufjalladal, Trölladyngju, Gæsavötn, Gjallanda og Nýjadal.

Flestir gestir koma á vélknúnum farartækjum á eigin vegum en einnig er nokkuð um ferðir undir leiðsögn ferðapjónustuaðila. Algengustu ferðaleiðir eru færar jepplingum, en einnig er mikið um torleiði sem krefjast sérútbúinna jeppabifreiða. Nokkur ásókn er í göngu milli gistiskála (Lónsöræfi-Snæfell og Öskjuvegur), en einnig hefur færst í vöxt að ofurhugar komi hjólandi eða fótgangandi í langferðum (t.d. “strönd til strandar”). Í hefðbundnu árferði er erlent ferðafólk stærstur hluti gesta að sumarlagi, en Íslendingar í vetrarferðum.

Almennt er gott aðgengi að svæðinu seinnipart júní, háönn júlí – ágúst og undanfarin ár að jafnaði verið fært fram í október. Innan áfangastaða að sumarlagi fara nánast allir gestir um gangandi. Þess utan krefjast heimsóknir á svæðið tækja eða útbúnaðar til ferðalaga á snjó. Að vori, er svæðið óaðgengilegt vegna leysinga.

Svæðinu hefur almennt verið mjög vel sinnt m.t.t. þarfar á landvörslu og rík áhersla lögð á fræðslu, forvarnir og góða upplifun. Innviðaupbygging hefur gengið skv. áætlunum og viðhaldi innviða almennt sinnt af landvörðum.

Vatnajökulsþjóðgarður - Askja

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/odadahraun/naturutulkun-og-fraedsla/um-oskju>

Um 8 km langur afleggjari liggur frá þjónustusvæði í Drekgili að Vikraborgum í Öskju. Frá bílastæðinu er 2,3 km gangur að Víti og Öskjuvatni. Landvarsla á svæðinu er mjög virk og fræðsluferðir í boði daglega á háönn. Flestir gestir koma á vélknúnum farartækjum, en einstaka gestur kemur hjólandi (eftir vegi) eða gangandi (að norðan).

Gestafjöldi í hefðbundnu árferði hefur verið allt að 20 þúsund en var árið 2021 um 13.500.

Askja – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,67	9,67
Innviðir áfangastaðar	10,0	8,52
Verðmæti áfangastaðar	9,33	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	9,58	8,49

Breytingar á milli ára

Einkunn lækkar heldur á milli ára. Dregist hefur að ganga nægilega vel frá innviðum og aðkomu að svæðinu og nauðsynlegt er að ganga frá því sem fyrst.

Úrbætur

Setja þarf upp skýrari upplýsingar og leiðbeiningar áður en gengið er inn í Öskju og ganga betur frá nýju bílastæði þannig að ekki skapist umferðaröngþveiti með tilheyrandi skemmdum. Göngustígar eru almennt í góðum standi en nauðsynlegt að endurskoða aðkomu að Víti og stýra umferð betur. Hálandisvegum er viðhaldið eftir bestu getu en þörf er á langtímaaðgerðum á ákveðnum stöðum. Allar þessar úrbætur er þegar í ferli og sumar langt komnar.

Vatnajökulsþjóðgarður – Drekgil

Í Drekgili er skilgreind hálandismiðstöð norðan Vatnajökuls. Þar er meginstarfsstöð landvarða á hálendi norðursvæðis Vatnajökulsþjóðgarðs. Flestir gestanna eru daggestir, en á svæðinu rekur Ferðafélag Akureyrar gistiskála og tjaldsvæði sem er stærsti næturdvalarstaður á hálendinu norðan Vatnajökuls. Flestir koma akandi (fært jepplingum), að austan um veg F910 (með viðkomu í Herðubreiðarlindum eða Krepputungu). Aðrir koma um torleiði, á breyttum bílum vestan úr Nýjadal (um Gæsavötn) eða að norðan um Suðurárbotna.

Drekgil – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,67	8,67
Innviðir áfangastaðar	9,33	9,33
Verðmæti áfangastaðar	8,44	8,11
Heildareinkunn áfangastaðar	8,73	8,47

Breytingar á milli ára

Mikil uppbygging hefur verið á svæðinu undanfarin ár, nú síðast með byggingu aðstöðuhúss Ferðafélags Íslands fyrir tjaldgesti. Einkunn lækkar örlítið á milli ára vegna þess að nauðsynlegt er að hefja langtímaaðgerðir í viðhaldi vega.

Úrbætur

Deiliskipulag þarfnast endurskoðunar, þarf að ná yfir stærri hluta þjónustusvæðis, áætlað árið 2022. Ásýnd þjónustusvæðis mætti vera heildstæðari, en byggingar eru margar og ólíkar að lit og gerð. Þrátt fyrir að á köflum hafi tekist mjög vel að fella vatnslögn inni í Drekgili að landslagi, stingur hún í stúf við umhverfið á afmörkuðum stöðum en frekari úrbætur krefðust mikils jarðrasks eða nýrrar vatnsveitu sem vandséð er að yrði vistvænni en nú er.

Vatnajökulsþjóðgarður – Herðubreiðarlindir

Herðubreiðarlindir urðu hluti af Vatnajökulsþjóðgarði árið 2019 (hluti Herðubreiðarfriðlands frá 1974). Svæðið er 60 km sunnan þjóðveggar 1 og eru þrjú vöð á leiðinni. Flestir koma á vélknúnum farartækjum, en einstaka gestur kemur hjólandi. Landvarsla á svæðinu er virk og fræðsluferðir í boði daglega á háönn.

Fjöldi gesta í Herðubreiðarlindum helst mjög í hendur við gestafjölda í Öskju, en viðdvöl er almennt mun skemmri. Samarið 2021 fóru 4680 bílar um í Herðubreiðarlindum.

Herðubreiðarlindir – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,33	7,67
Innviðir áfangastaðar	8,18	7,67
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,22	7,15

Breytingar á milli ára

Innviðauppbýgging og áætlanagerð eru í vinnslu. Árið 2021 hófst vinna við gerð deiliskipulags ásamt vinnu við stjórnunar- og verndaráætlun og gert er ráð fyrir að deiliskipulagsvinnu ljúki fyrir 2023. Sú vinna mun skila skýrari skipulagi á svæðinu og betri stýringu.

Úrbætur

Skýrara skipulag og betri stýring.

Vatnajökulsþjóðgarður – Holuhraun

Holuhraun varð til í eldgosi á árunum 2014 - 15. Vegur F910 liggur meðfram hrauninu norðanverðu. Flestir gestir koma akandi úr Drekgili, aðrir að vestan. Gönguleiðir hafa verið merktar í hrauninu, en utan þeirra ver hraunið sig sjálft sökum þess hve torfært það er. Verndargildi Holuhrauns er hátt og vöktun á ástandi mikilvæg. Vísindalegt gildi er hátt og mikil ásókn vísindamanna. Virk landvarsla er á svæðinu og fræðsluferðir í boði daglega á háönn.

Fjöldi gesta sem fer um svæðið hefur verið talinn frá 2015 og var mestur rétt eftir gos en var 2020 áætlaður um 2.000 manns. Ekki eru til tölur fyrir 2021.

Holuhraun – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,33	8,67
Innviðir áfangastaðar	9,63	9,26
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	8,37	8,13

Breytingar á milli ára

Uppbyggingu innviða hefur verið haldið í algeru lágmarki í takt við umlykjandi víðerni og staðaranda og ekki er áformuð frekari uppbygging á svæðinu. Einkunn lækkar örlítið á milli ára því nauðsynlegt er að endurhanna og lagfæra þá innviði sem eru til staðar, s.s. skyndiskilti.

Úrbætur Endurskoða og laga skiltakost til að bæta ásýnd svæðsins. Lagfæra sérhannaðar stikur á gönguleiðinni.

Vatnajökulsþjóðgarður – Hvannalindir

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/odadahraun/natturutulkun-og-fraedsla/um-hvannalindir>

Þjónustusvæðið við Hvannalindir er við veg F903 í Krepputungu. Rúmlega 2000 manns heimsækja/keyra í gegnum svæðið árlega, megnið eru erlendir ferðamenn. Árið 2021 fóru 1928 gestir í gegnum svæðið á 87 daga tímabili og það virðist sem svo að heimsfaraldurinn hafi ekki haft mikil áhrif á gestafjölda. Gestir ferðast um svæðið á jeppum. Vegur í Hvannalindir opnar um leið og gæsavarpí lýkur og eru gestir á svæðinu þar til vegir verða ófærir á haustin. Megnið af gestum er á svæðinu um háönn í júlí og ágúst og ferðast um svæðið á leið til eða frá Kverkfjöllum með viðkomu í Hvannalindum. Á bílastæði inn við rústir undir Kreppuhrygg, er upphaf þriggja stíkaðra gönguleiða og er sú sem liggur að rústum vinsælust meðal Íslendinga.

Landverðir hafa aðsetur í Hvannalindum og sinna náttúruvöktun, fræðslu og eftirliti. Löng hefð er fyrir landvörslu á svæðinu.

Hvannalindir – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	9,63	9,26
Innviðir áfangastaðar	8,57	8,57
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,00
Heildareinkunn áfangastaðar	8,84	8,42

Breytingar á milli ára

Matið á svæðinu lækkar á milli ára af tveimur ástæðum. Brún þörf er á að uppfæra bæði upplýsingaskilti og gönguleiðamerkingar. Að auki hefur ný gönguleið verið stikuð, útsýnisleið suður Kreppuhrygg frá

gönguleiðinni að Kreppuþröng, en enn á eftir að merkja hana með táknmyndum. Einkunn fyrir verðmæti áfangastaðar lækkaði úr 3 í 1, þar sem í fyrra mati var ekki tekið tillit til minksins sem ágengrar tegundar.

Úrbætur

Búið er að taka saman þær merkingar sem vantar fyrir gönguleiðirnar og verða þær væntanlega settar upp næsta sumar. Vinna í nýjum upplýsingaskiltum er vel á veg komin og ættu þau að vera tilbúin til uppsetningar næsta sumar. Til stendur að koma fyrir þurrsalerni við bílastæðið við rústirnar. Minkagreni finnast næstum árlega en fólk á vegum sveitarfélagsins sér um að vinna grenin.

Vatnajökulsþjóðgarður - Snæfell gönguleið

<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/svaedin/snaefell-lonsoraefi/natturutulkun-og-fraedsla/um-snaefellsoraefi>

Gönguleiðin á Snæfell er 1,5 km sunnan við þjónustusvæðið í Snæfellsskála (F909).

Snæfellssvæðið er það svæði þjóðgarðsins sem opnar síðast á sumrin vegna þess hversu snjópungt það er. Algengt er að vegurinn opni í byrjun júlí og sé fær fram eftir hausti. Um 2500 manns heimsækja svæðið yfir sumartímann. Landverðir eru á svæðinu frá því að vegir opna og þar til veiðitímabili lýkur 20. september. Fjöldi slóða og gönguleiða er á Snæfellsöræfum, sem einnig er afréttur og veiðisvæði og veiðimenn eru tíðir gestir á svæðinu. Gönguleiðin á Snæfell er vinsælasti áningastaðurinn á svæðinu, fyrir utan Snæfellsskála þar sem er gisting og tjaldsvæði. Um 400 manns ganga á Snæfell árlega. Bílateljarinn sem komið var fyrir vorið 2021 taldi ekki vegna bilunar, en gistinóttum á tjaldsvæði og í skála fjölgaði umtalsvert á milli ára: 687 gistinætur sumarið 2021 miðað við 403 gistinætur sumarið 2020.

Snæfell – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	10,0	9,26
Innviðir áfangastaðar	9,58	9,52
Verðmæti áfangastaðar	10,0	10,0
Heildareinkunn áfangastaðar	9,89	9,72

Breytingar á milli ára

Minna rekstrarfé hefur leitt til minni viðveru landvarða á svæðinu sem kemur niður á eftirliti og umsjón.

Úrbætur

Tryggja aukið fé til reksturs og umsjónar á svæðinu.

Suðvesturland

Álafoss

www.ust.is/alafoff

Álafoss er náttúruvætti sem friðlýst var árið 2013. Friðunin verndar fossinn við Varmá og Álanesskóg sem er meðal elstu birkiskóga á höfuðborgarsvæðinu. Náttúruvættið er vinsælt útivistarsvæði sem er staðsett við Varmá í þéttbýli Mosfellsbæjar. Svæðið er mikið nýtt af almenningi allt árið um kringum sem og af ferðamönnum. Það er stutt að fara fyrir ferðamenn sem eru að heimsækja Álafossreitinn.

Álafoss – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,52	8,52
Innviðir áfangastaðar	8,00	7,78
Verðmæti áfangastaðar	6,00	6,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,07	7,01

Breytingar á milli ára

Stígur í gegnum skóginn var breikkaður. Mikil grisjun fór fram í skóginum og lúpína var slegin.

Úrbætur

Áætlaðar eru framkvæmdir, s.s. göngubrú yfir Varmá og göngustígar að útsýnisstöðum og fræðsluskiltum. Einnig þarf að loka villustígum. Halda þarf lúpínu og öðrum ágengum tegundum í skefjum. Hlúa þarf að menningarminjum sem eru á svæðinu. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka svæðið betur.

Ásfjall og Ástjörn

www.ust.is/asfjall

Ástjörn og Ásfjall í Hafnarfirði voru friðlýst sem fólkvangur árið 1996. Fólkvangurinn umlykur friðland Ástjarnar en tjörn og svæðið umhverfis hana var friðlýst árið 1978. Fólkvangurinn er í þéttbýli og er vinsæll til útivistar allt árið um kring.

Ásfjall – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,42	5,42
Innviðir áfangastaðar	7,33	7,33
Verðmæti áfangastaðar	5,67	5,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,06	6,06

Breytingar á milli ára

Við íþróttamiðstöð og rétt við lóðamörkin friðlýsta svæðisins eru framkvæmdir hafnar. Þær hafa áhrif á aðkomu svæðisins, þ.e. að göngustíg sem annars myndi tengja bílastæðið og svæðið. Ekki er lengur hægt að komast að Ásfjalli frá Ásvallalaugar bílastæðinu.

Úrbætur

Bæta þarf skipulag stíga á sjálfu fjallinu, loka villustígum og auðkenna þær leiðir sem til stendur að nýta áfram með merkingum eða með því að bæta sýnileika þeirra. Afmarka þarf sérstakar hjólaleiðir ef umferð hjóla eykst á sjálfu fjallinu til að minnka líkur á árekstrum milli hjóla- og göngufólks þar sem stígar eru þröngir og erfitt að mætast. Til að auðvelda aðgengi að útsýnisskífu og koma í veg fyrir óþarfa árekstra er mælt með að útbúa stíg að skifunni. Nauðsynlega þarf að fara í áttak til að stemma stigu við útbreiðslu lúpínu og annars ágengs gróðurs. Setja þarf skilti við bílastæðið Ásvallalaugar og skipuleggja aðkomu að svæðinu fyrir gesti sem koma keyrandi og gangandi frá þessu svæði.

Ástjörn

www.ust.is/astjorn

Ástjörn í Hafnarfirði og svæðið umhverfis hana var friðlýst sem friðland árið 1978. Tjörnin og svæðið umhverfis hana einkennist af mjög auðugu gróðurfari og dýralífi. Ástjörn er afar vinsælt svæði til útivistar fyrir almenning og ferðafólk allt árið um kring. Göngustígur liggur umhverfis tjörnina. Gangandi fólk er heimil för um svæðið en á varptíma fugla á tímabilinu 1. maí - 15. júlí takmarkast umferðin við gangandi fólk á stígum.

Ástjörn – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,56	5,93
Innviðir áfangastaðar	7,33	7,33
Verðmæti áfangastaðar	6,00	5,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,27	6,17

Breytingar á milli ára

Mikil lúpína og annar ágengur aðkomugróður er að dreifa sér um svæðið sem annars einkennist af votlendisgróðri og lágvöxnum gróðri í hrauninu. Unnið var að því að taka lúpínu app með rótum sem leið til upprætingar. Framkvæmdir eru hafnar við mörk friðlandsins sem hafa neikvæð áhrif a.m.k. á aðkomu svæðisins.

Úrbætur

Halda þarf áfram aðgerðum til að stemma stigu við lúpínu og öðrum ágengum tegundum plantna sem eru að dreifa sér inn í friðlandið. Endurnýja þarf skilti, bæði fræðsluskilti og bannskilti. Bæta þarf fræðslu- og upplýsingaskilti við Ásvallalaug. Auka þarf eftirlit landvarða á varp- og ungatíma. Setja þarf upp teljara til

að telja hversu margir gestir heimsækja friðlandið. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk friðlandsins .

Bakktjörn

www.ust.is/bakktjorn

Bakktjörn á Seltjarnarnesi var friðlýst sem friðland árið 2000. Friðlandið er mjög vinsælt útivistar- og fuglaskoðunarsvæði. Útivist er stunduð á svæðinu allt árið um kring og koma gestir ýmist gangandi, hlaupandi eða hjólandi. Almennungi er heimil för um svæðið sé góðrar umgengni gætt. Á varptíma fugla, frá 1. maí – 1. júlí er umferð um friðlandið næst Bakktjörn takmörkuð.

Bakktjörn – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,25	6,25
Innviðir áfangastaðar	8,89	8,89
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,18	7,18

Breytingar á milli ára

Sveitarfélagið hefur breikkað og malbikað göngustíginn í haust. Hann er hærri en var í fyrra og er ekki tengdur við slóð sem fer að fuglaskoðunarhúsi. Hann liggur rétt fyrir utan við friðlandið en framkvæmdir fóru inn á friðlandið á nokkrum stöðum.

Úrbætur

Útbúa þarf tengistíg frá göngustíg sem liggur meðfram friðlandinu, að fuglaskoðunarhúsi, til að stýra betur umferð. Einnig þarf að loka villustígum. Setja þarf upp upplýsingaskilti um umgengi, bæta við staurum og kaðli til að koma í veg fyrir að fólk gangi á tjarnarbakkanum á varp- og ungatíma. Góð skilti eru á staðnum en misræmi er í textum varðandi hundahald. Uppfæra þarf texta á skiltum til að samræma upplýsingar. Mikilvægt er að bæta landvörslu á varp- og ungatíma. Skoða þarf leiðir til að minnka gróðurskemmdir vegna bíla sem lagt er í vegköntum. Uppræta þarf ágengar tegundir á svæðinu. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk svæðisins.

Borgir

www.ust.is/borgir

Náttúruvættið Borgir var friðað 1981 vegna merkra ísaldarminja sem eru klapparholt með fjörugrjóti og vegna lífríkis. Friðlýsta svæðið er lítið og í miðri byggð í Kópavogi. Kópavogskirkja er í miðju náttúruvættisins en þó utan marka þess. Margir ganga í gegnum svæðið á hverjum degi og er umferð á svæðinu allt árið.

Borgir – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,67	6,67
Innviðir áfangastaðar	8,67	8,67
Verðmæti áfangastaðar	7,67	7,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,73	7,73

Breytingar á milli ára

Fjarlægja þarf birkitré sem hafa verið felld en verið skilin eftir inni á svæðinu.

Úrbætur

Uppfæra þarf skilti á svæðinu. Bæta þarf merkingar innan svæðisins og marka leiðir að minjunum svo gestir geti skoðað þær. Í dag ganga gestir mikið út fyrir stígin með tilheyrandi traðki og villuslóðum. Fylgjast þarf með að ræktaðar tegundir úr gördum í nágreninu sái sér ekki meira en þegar er orðið innan svæðisins. Einnig þarf að halda áfram að taka smáplöntur trjáa og saga stærri tré. Sóðaskapur og rusl er töluvert á svæðinu og þarf að huga betur að rusli sem kemur frá kirkjuþlani. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka svæðið betur.

Bringur

www.ust.is/bringur

Fólkvangurinn Bringur var friðlýstur 2014 en hann er partur af jörðinni Bringum í Mosfellsdal. Fólkvangurinn er nýttur til útivistar og um hann liggur vinsæl gönguleið, Skáldastígur. Einnig eru þarna búsetuminjar og Kaldakvísl með fallegum fossum s.s. Helgufoss. Gestir svæðisins eru aðallega af höfuðborgarsvæðinu en einnig erlent ferðafólk. Útivist er stunduð þar allt árið, mikið er af göngufólki og hlaupurum jafnframt sem náttúruskoðun er vinsæl.

Bringur – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,71	5,42
Innviðir áfangastaðar	5,56	5,56
Verðmæti áfangastaðar	6,11	6,11
Heildareinkunn áfangastaðar	5,88	5,82

Breytingar á milli ára

Sumarið 2021 var hrossabeit innan svæðisins og mikið traðk eftir hrossin, skemmdir á stígum, við brýr og minjar. Einhverjar stikaðar leiðir liggja um svæðið en það vantar mikið af stikum. Mun meira álag var á svæðinu árið 2020 og 2021 vegna Covid-19 og hefur villustígum fjölgað og traðk aukist. Búið er að endurnýja einhver skilti á svæðinu. Bílastæði sem er rétt utan svæðis var stækkað.

Úrbætur

Loka þarf villustígum, lagfæra stíga, gera þarf þrep í brekkur og bæta við stikum þar sem þær eru horfnar. Girða þarf tóftirnar af til að hlífa þeim við traðki vegna ágangs hrossa ef halda á áfram að beita hrossum á svæðinu. Laga þarf traðk eftir hesta við brýr. Ákveða þyrfti útsýnisstaði t.d. fyrir Helgufoss. Færa þarf skilti Umhverfisstofnunar svo að bílar, sem lagt er, byrgi ekki sýn á skiltið. Staðsetning Helgufoss á skiltinu er röng og þarf að leiðrétta hana. Auka þarf eftirlit. Veg frá Þjóðvegi að Bringum þarf að heflla.

Búrfell, Búrfellsgjá og Selgjá

www.ust.is/burfell

Búrfell, Búrfellsgjá og Selgjá voru friðlýst árið 2020 sem náttúruvætti. Hluti af svæðinu er einnig innan Reykjanesfólkvangs sem var friðlýstur 1975. Náttúruvættið er við höfuðborgarsvæðið og er í landi Garðabæjar. Náttúruvættið er kjörið til umhverfisfræðslu og rannsókna en það er einnig gríðarlega vinsælt útivistarsvæði allt árið, ekki síst vegna nálægðar þess við þéttbýli höfuðborgarsvæðisins. Einnig sækja ferðamenn á svæðinu í náttúruvættið í náttúruskoðun og útivist. Á fyrstu 11 mánuðum ársins 2021 heimsóttu rúmlega 41.000 manns Búrfellsgjá.

Búrfell, Búrfellsgjá og Selgjá – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,50	7,50
Innviðir áfangastaðar	6,25	6,25
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,73	6,73

Breytingar á milli ára

Unnið var í göngustíg á svæðinu, ræsi sett í stíg sem þola vel gangandi og hjólandi gesti. Villustígum var lokað með tákmyndum, staurum og kaðli og aðrir villustígar afmáðir. Með fjölgun gesta jókst álag á stíga. Sótt hefur verið fjármagn fyrir áframhaldandi vinnu við göngustíg á svæðinu.

Úrbætur

Gera þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið. Brýnt er að laga núverandi stíg, marka hvar gengið er á gíginn og loka villustígum. Merkingar mætti bæta með því að uppfæra skilti í samræmi við ákvæði friðlýsingar og koma upp upplýsingaskilti um að lausaganga hunda sé bönnuð. Mikilvægt er að halda lúpínu og öðrum óaskilegum gróðri s.s. sígrænum trjám í skefjum til að vernda nútímahraunin og fjölbreyttan náttúrulegan staðargróður sem þar er að finna. Auka þarf viðveru landvarða á svæðinu, bæta upplýsingagjöf og stýringu mismunandi hópa sem sækja svæðið á sama tíma.

Fjaran við Kasthúsatjörn

www.ust.is/fjaranvidkasthusatjorn

Aðliggjandi fjara við Kasthúsatjörn á Álftanesi í Garðabæ var friðlýst sem fólkvangur árið 2002. Fjaran og aðliggjandi sjávarsvæði eru sérstaklega áhugaverð og vinsæl til náttúruskoðunar svo sem fugla- og fjöruskoðunar. Almennigur heimsækir svæðið allt árið um kring. Góður stígur liggur meðfram svæðinu á mörkum fólkvangsins sem nýtist til útivistar.

Fjaran við Kasthúsatjörn - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,67	6,67
Innviðir áfangastaðar	8,00	8,00
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,20	7,20

Breytingar á milli ára

Engar breytingar áttu sér stað árið 2021.

Úrbætur

Afmarka þarf betur bílastæði svæðisins. Bæta þarf skilti sem segir að svæðið sé friðlýst sem fólkvangur. Nóg væri að sameina upplýsinga og fræðsluskilti með korti fyrir bæði friðland (Kasthúsatjörn) og fólkvang. Aðgengi fólks að fjörunni er yfir hlaðinn sjóvarnargarð og bæta þyrfti aðgengi með stíg eða tröppum frá bílastæði og uppá hann. Jafnvel setja upp útsýnispall. Auka þarf landvörslu. Auka þarf fræðslu um neikvæð áhrif lausagöngu hunda og katta, sérstaklega á varp og ungatíma fugla.

Fossvogsbakkar

www.ust.is/fossvogsbakkar

Fossvogsbakkar voru friðaðir 1999 sem náttúruvætti til verndar sjávarsetlögnum sem eru frá lokum ísaldar. Fossvogsbakkarnir eru við Skerjafjörð og í landi Reykjavíkurborgar. Náttúruvættið er afar vinsælt útivistarsvæði en það tengir saman tvö vinsæl útivistarsvæði í Fossvogsdal, Nauthólsvík og Öskjuhlíð. Góðir stígar liggja við svæðið og malarstígur eftir því endilöngu. Almennigur notar svæðið til útivistar og náttúruskoðunar allt árið. Ferðamenn sækja líka á svæðið.

Fossvogsbakkar – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,50	7,50
Innviðir áfangastaðar	7,33	7,33
Verðmæti áfangastaðar	6,00	6,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,68	6,68

Breytingar á milli ára

Unnið var að eyðingu ágengra tegunda ásamt því að tína rusl á svæðinu sumarið 2021. Umgengni í kringum menningarminjarnar fer versnandi, þær eru útkrotaðar og í þeim var talsvert af sorpi. Gamlir ruslahaugar eru að koma í ljós meðfram fjörunni.

Úrbætur

Flýta þarf uppsetningu skiltis um öryggismál og loka villustígum sem liggja fram á brún. Skilgreina þarf örugg svæði og beina umferðinni þangað. Stemma þarf stigu við ágengum og þekjandi tegundum innan svæðisins og setja fram aðgerðaáætlun. Mikilvægt er að fylgjast vel með umgengni og ruslahaugum og hreinsa rusl jafnóðum.

Garðahraun neðra og efra, Vífilstaðahraun

www.ust.is/gardahraun

Fólkvangurinn var friðlýstur 2014, hann nær yfir stór og falleg hraunsvæði Búrfellshrauns og votlendi við Vífilstaði. Hann er í landi Garðabæjar og var stækkaður á þessu ári. Góðir stígar liggja um svæðið. Svæðið er afar vinsælt útivistar- og náttúruskoðunarsvæði í þéttbýli og mikið notað af almenningi og ferðafólki allt árið.

Garðahraun, Vífilstaðahraun– ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,10	7,14
Innviðir áfangastaðar	9,52	9,52
Verðmæti áfangastaðar	6,33	6,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,56	7,36

Breytingar á milli ára

Svæðið var stækkað á tveimur stöðum á þessu ári. Nýtt deiliskipulag er komið á hluta af svæðinu og til stendur að deiliskipuleggja meira af því. Mikil aukning í útivist er á svæðinu í kjölfar heimsfaraldurs en það virðist bera umferðina að mestu. Miklar framkvæmdir eru í gangi á vegum sveitarfélagsins vegna nýrrar byggðar á hluta af Svína- eða Vífilstaðahrauni.

Úrbætur

Bæta þarf merkingar á svæðinu til að stemma stigu við lausagöngu hunda og koma í veg fyrir akstur vélknúinna farartækja á stígum. Þar eru ágæt fræðsluskilti, en á þau vantar upplýsingar um fólkvanginn og ný mörk hans.

Hefta þarf útbreiðslu trjágróðurs á svæðinu auk lúpínu og kerfils. Sérstaklega þarf að passa atvinnubótavegin. Gera þarf aðgerðaáætlun og halda þessum tegundum í skefjum til að vernda náttúrulegan gróður á svæðinu og um leið upplifun.

Maríuhellar við Vífilstaðahraun

www.ust.is/gardahraun

Svæðið er lítið með nokkrum hellum í Heiðmörk og er partur af stærri fólkvangi. Afar mikil umferð er um svæðið þar sem gestir, sem eru ýmist gangandi, hlaupandi og hjólandi, eiga leið hjá, en almenningur notar þetta svæði mikið til útivistar allt árið um kring.

Maríuhellar við Vífilstaðahraun – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,22	7,14
Innviðir áfangastaðar	6,67	6,00
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,78	6,59

Breytingar á milli ára

Margir stígar og miklar skemmdir vegna átroðnings utan stíga eru á svæðinu. Aukin umferð er um svæðið vegna Covid-19. Sett voru upp tvö skilti til að vara við hraphættu við op á hellispaki. Bílar keyra lengra og lengra inn á gróður frá malarbílastæði.

Úrbætur

Búa þarf til nýja stíga til að leiða hlaupara, göngufólk og hjólafólk fram hjá svæðinu en þessir hópar eru mikið að stytta sér leið í gegnum svæðið og búa þannig til nýja stíga. Það þarf að endurnýja skilti á svæðinu.

Gálgahraun

www.ust.is/galgahraun

Gálgahraun var friðlýst árið 2009 sem friðland og er um að ræða mikilvægt fuglasvæði. Hraunið er nyrsti partur Búrfellshrauns. Almenningur sækir mikið á svæðið til útivistar og náttúruskoðunar allt árið um kring.

Gálgahraun– ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,22	7,22
Innviðir áfangastaðar	9,17	9,17
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,81	7,81

Breytingar á milli ára

Vegna Covid-19 er mikil aukning í allri útivist á svæðinu og hafa skapast margir stígar samhliða eldri stígum. Stíkur eru sumstaðar að tynast í gróðri eða þarf að bæta í svo leiðir sjáist vel. Einnig eru að myndast villustígar.

Úrbætur

Fræðslu- og upplýsingaskilti er til staðar en á það vantar að sýna afmörkun hins friðlýsta svæðis og færslu á Álftanesvegi. Stemma þarf stígu við lausagöngu hunda í friðlandinu. Bæta þarf stýringu gesta t.d. upplýsingaskilti, til að minnka neikvæð áhrif á fuglalíf. Laga þarf stíga þar sem komnir eru margir samhliða stígar og traðk. Einnig þarf að endurnýja stíkur.

Skoða þarf mótvægisáðgerðir vegna lúpínu til að koma í veg fyrir að hún skjóti rótum innan friðlandsins, einnig þarf að fylgjast með trjágróðri. Tilgangur friðlýsingar var að viðhalda náttúrulegu gróðurfari og skapa skilyrði til náttúrulegrar endurnýjunar staðargróðurs án þess að raska líffræðilegri fjölbreytni á svæðinu. Þyrfti því að fara í áðgerðir til að uppræta tegundir sem ekki tilheyra staðargróðri og borist hafa inn á svæðið s.s. sígræn tré.

Gróttu

www.ust.is/grotta

Gróttu á Seltjarnarnesi var friðlýst sem friðland árið 1974. Friðlandið er vinsælt fuglaskoðunar-, útivistar- og norðurljósaskoðunar svæði. Í næsta nágrenni eru önnur vinsæl útivistarsvæði og við jaðar þeirra liggur fjölfarin göngu- og hjólaleið. Heimafólk og erlent ferðafólk heimsækja svæðið allt árið. Vegna fuglaverndunar er óheimilt að fara um svæðið frá 1. maí til 15. júlí. Hundar er bannaðir í Gróttu allt árið um kring.

Gróttu – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,14	6,67
Innviðir áfangastaðar	8,67	8,67
Verðmæti áfangastaðar	7,56	7,56
Heildareinkunn áfangastaðar	7,77	7,67

Breyting á milli ára

Minni umsjón var á svæðinu en síðasta ár, landverðir voru á svæðinu 1-2 sinnum í viku. Endurskoðun friðlýsingaskilmála og mörk friðlandsins er í vinnslu.

Úrbætur

Setja þarf upplýsinga- og fræðsluskilti með korti af friðlandinu og afmörkun þess ásamt merkingum um drónabann við aðkomu að friðlandinu. Afmarka þyrfti betur göngustíga til að koma í veg fyrir óþarfa traðk og villuslóða. Setja þarf upp tröppur með palli til að fólk komist upp á sjóvarnargarðinn og sjái yfir svæðið.

Meta þarf ástand menningarminja. Mikilvægt að halda áfram að halda ágengum plöntum í skefjum t.d. kerfli. Bæta þarf merkingar og lokun á svæðinu til að loka eyjunni á varptíma.

Hamarinn

www.ust.is/hamarinn

Hamarinn var friðlýstur sem náttúruvætti árið 1984. Hann er í þéttbýli og nýtur vinsælda sem útivistarsvæði. Takmarkaðir innviðir eru innan svæðisins. Almennigur heimsækir svæðið allt árið.

Hamarinn – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,62	7,62
Innviðir áfangastaðar	8,67	8,67
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,41	7,41

Breyting á milli ára

Mikil aukning í útivist er á svæðinu vegna Covid-19 en virðist það að mestu bera umferðina. Vinna við gerð stjórnunar- og verndaráætlunar er hafin. Hafnarfjarðarbær fjarlægði stór grenitré í útjaðri náttúruvættisins.

Úrbætur

Efst á toppnum eru ágætt skilti og útsýnisskífa en engir stígar liggja þar á milli. Þar sem engir eiginlegir stígar liggja um stóran hluta svæðisins er nokkuð um traðk. Loka þarf óþarfa villustígum og hlífa svæðum sem liggja undir ágangi. Mikill skógur af furu, greni, og lauftrjám er að vaxa upp á náttúruvættinu. Ef jökulsorfnir klettur og útsýni eiga að vera aðgengileg í framtíðinni á þessum stað verður að halda þessari miklu sjálfsáningu trjáplantna í skefjum. Setja þarf upp aðkomuskilti við bílastæði til að auka vitund um verndargildi svæðisins.

Háubakkar

www.ust.is/haubakkar

Háubakkar voru friðlýstir sem náttúruvætti árið 1983. Á svæðinu er að finna þykk setlög sem bera merki um áhrif loftslagsbreytinga á ísöld. Fjölbreytt fuglalíf er í fjörunni og voginum. Náttúruvættið er lítið og aðkoma að svæðinu háð flóði og fjöru. Þar eru jarðminjarnar sem mikilvægt er að varðveita sakir fræðilegs gildis, fegurðar og sérkenna. Háubakkar eru ekki fjölsótt svæði af almenningi.

Háubakkar – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,10	8,10
Innviðir áfangastaðar	7,50	7,50
Verðmæti áfangastaðar	7,22	6,33
Heildareinkunn áfangastaðar	7,48	7,02

Breytingar á milli ára

Miklar framkvæmdir í nágrenni bakkanna hafa áhrif á ásýnd svæðisins. Vegna þess hafa villustígar aukist fyrir ofan jarðminjarnar. Ágengar tegundir og þekjandi jurtir eru að dreifast meira á svæðinu.

Úrbætur

Aðkoma að svæðinu er óljós, en ágætt upplýsingaskilti er við Naustavog. Töluvert rusl er á Háubökkum en samkvæmt friðlýsingarskilmálum er losun á rusli óheimil á svæðinu. Hreinsa þarf svæðið reglulega og leita leiða til að bæta umgengni um náttúruverndarsvæðið. Stemma þarf stigu við lúpínu, kerfil og öðrum tegundum sem eiga ekki heima á svæðinu og jafnframt setja fram aðgerðaáætlun um upprætingu þeirra. Stjórnunar- og verndaráætlun er til staðar en hana þarf að endurnýja. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk svæðisins.

Hleinar

www.ust.is/hleinar

Hleinar í Hafnarfirði voru friðlýstir sem fólkvangur árið 2009. Svæði er að mestu hraun og strandlengja. Töluverðar búsetuminjar eru ásvæðinu. Vegurinn skiptir svæðinu í tvennt, hraun í byggð og strönd við bílastæðið. Fólkvangurinn er vinsælt útivistarsvæði í næsta nágrenni við þéttbýli og er notaður allt árið um kring sem slíkur.

Hleinar – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,19	6,19
Innviðir áfangastaðar	6,11	6,11
Verðmæti áfangastaðar	5,33	5,33
Heildareinkunn áfangastaðar	5,72	5,72

Breytingar á milli ára

Utanvegaakstur hefur aukist á svæðinu og för eftir fjórhjól eru sýnileg á göngustígnum og á öðrum stöðum. Íbúar virða ekki lóðamörk og má þ.a.l. finna skúra, dót, garðaúrgang og rusl innan fólkvangsins á mörgum stöðum. Tré eru að vaxa og dreifast meira innan fólkvangsins.

Úrbætur

Afmarka þarf gönguleiðir samkvæmt gildandi deiliskipulagi, til að hlífa viðkvæmum svæðum fyrir ágangi. Bæta þarf við skiltum. Mikið er af minjum á svæðinu sem eru í hættu vegna vaxtar gróðurs og skemmdarverka og við þær vantar upplýsingaskilti. Einkalóða- og fólkvangsmörk eru óskýr fyrir gesti og íbúa og valda árekstrum. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk fólkvangsins. Loka þarf fyrir umferð um malarkamb frá bílastæði og við hundasvæði í Garðabæ til að stöðva akstur utan vega. Stemma þarf stigu við útbreiðslu óæskilegra trjá- og plöntutegunda og veiða þarf mink. Auka þarf eftirlit.

Hlið

www.ust.is/hlid

Fólkvangurinn Hlið var fyrst friðlýstur 2002 og svo stækkaður árið 2020. Hann er staðsettur á Álftanesi í landi Garðabæjar. Markmið friðlýsingarinnar er að tryggja landsvæði til útivistar og almenningssnota og að vernda fuglalíf, búsvæði fugla og líffræðilega fjölbreytni. Almennur sækir svæðið til útivistar og náttúruskoðunar allt árið um kring.

Hlið – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,67	5,83
Innviðir áfangastaðar	6,67	8,89
Verðmæti áfangastaðar	5,67	5,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,15	6,57

Breytingar á milli ára

Framkvæmdir við stækkun bílastæðis og lagfæringum á veg lauk í vor. Leiðbeiningum Umhverfisstofnunar var ekki fylgt að fullu t.d. landmótun meðfram veginum. Rekstraraðili á lóð innan svæðisins ekur ennþá utan vega í fólkvanginum.

Úrbætur

Endurnýja þarf skilti sem eru farin að láta á sjá. Stemma þarf stigu við lúpínu og kerfil sem vaxa á svæðinu. Gera þarf stjórnunar- og verndaráætlun til að stýra aðgengi almennings á svæðinu. Koma þarf í veg fyrir utan vega akstur í fólkvanginum með greinilegum lokunum og vinna að endurheimt gróðurs. Tryggja þarf að nærliggjandi rekstraraðili fjarlægji úr fólkvanginum efni/innviði/mannvirki sem tilheyrja starfsemi hans og hafa verið reist án leyfis. Einnig þarf rekstraraðili að hætta að slá í leyfisleysi gras í fólkvanginum. Endurskoða þarf legu rafmagnsgirðinga hestabeitahólfa með tilliti til fuglaverndar og aðgengi gesta. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk svæðisins.

Hvaleyrarlón

www.ust.is/hvarleyrarlon

Hvaleyrarlón og Hvaleyrarhöfði voru friðlýst sem fólkvangur árið 2009. Fólkvangurinn er í jaðri byggðar í Hafnarfirði. Svæði við Hvaleyrarlón er vinsælt til útivistar og fuglaskoðunar en við jaðar þess er að finna golfvöll. Almennigur heimsækir svæðið allt árið um kring.

Hvaleyrarlón - ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,19	6,19
Innviðir áfangastaðar	8,33	8,33
Verðmæti áfangastaðar	7,00	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,19	7,02

Breytingar á milli ára

Kerfill er að dreifast um Hvaleyrarlónshöfða.

Úrbætur

Við Hvaleyrina mætti bæta fræðsluskilti um varpsvæðið sem myndi draga úr ágangi fólks á varpsvæðinu. Merkja þyrfti gönguleið um svæðið þar sem gert yrði ráð fyrir útivistarleið til að stýra umferð fólks um svæðið og koma í veg fyrir ágang á viðkvæm lífríkissvæði. Gera þarf stjórnunar- og verndaráætlun. Auka þyrfti viðveru landvarða á varptíma, m.a. til að veita fræðslu sbr. friðlýsingaskilmála. Stemma þarf stigu við útbreiðslu óæskilegra plöntutegunda á Hvaleyrarlónshöfða.

Kaldárhraun og Gjárnar

www.ust.is/kaldarhraun

Náttúruvættið var friðlýst árið 2009 og er í landi Hafnarfjarðarbæjar. Svæðið einkennist af hraunbreiðum með gjám og fallegum hraunmyndunum. Þetta er afar vinsælt útivistar- og náttúruskoðunarsvæði. Gangandi, hlaupandi, hjólandi og fólk á hestum sækir þangað allt árið um kring.

Kaldárhraun og Gjárnar – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	4,81	4,81
Innviðir áfangastaðar	6,19	6,19
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	6,50	6,50

Breyting á milli ára

Mikil aukning í umferð er um svæðið vegna Covid-19 og hafa orðið skemmdir, þá sérstaklega eftir fjalla- og torfærumótorhjól. Þessir aðilar hafa verið að gera sér nýja slóða t.d. í mosavöxnu hrauninu. Vinna við stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið hófst haustið 2020.

Úrbætur

Merkja þarf stíga og loka villustígum til að stoppa traðk og keyrslu á mosa og viðkvæmum gróðri á svæðinu. Vinna þarf að eyðingu ágengra plantna og þeirra sem ekki eiga heima á svæðinu, t.d. útbreiðslu sjálfsáðra trjáa, sem gengur á móti friðlýsingaskilmálum. Koma þarf í veg fyrir að farið sé á hestum inn í gjárnar þ.e. út fyrir útivistarveginn, t.d. með lokunum og skiltum. Endurnýja þarf upplýsinga- og fræðsluskilti. Stöðva þarf utan vega akstur bíla upp á gjárnar ofan rústa af sumarbústað.

Kasthúsatjörn

www.ust.is/kasthusatjorn

Kasthúsatjörn og umhverfi hennar á Álftanesi í landi Garðabæjar var friðlýst árið 2002 sem friðland til að vernda tjörnina með fjölskrúðugu fuglalífi hennar og lífríki, en tjörnin er strandtjörn, grunn og lífrík. Tjörnin býr yfir líffræðilegri fjölbreytni og er ákjósanleg til rannsókna og fræðslu. Í dag er svæðið vinsælt útivistar- og fuglaskoðunarsvæði. Umferð fólks um friðlandið er takmörkuð á varptíma frá 1. maí til 1. júlí.

Kasthúsatjörn – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,50	7,50
Innviðir áfangastaðar	7,22	7,22
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,17	7,17

Breytingar á milli ára

Engar breytingar hafa átt sér stað á milli ára.

Úrbætur

Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun. Bæta þarf landvörslu og fræðslu. Skilgreina þarf betur reglur um hestabeit í friðlandinu á varp- og ungatíma og taka tillit til árferðis. Afmarka þarf bílastæði svo að bílar leggi ekki á reið- og gönguleið. Uppfæra þarf skilti. Bæta þarf fræðslu um neikvæð áhrif lausagöngu hunda og katta á varp- og ungatíma fugla.

Laugarás

www.ust.is/laugaras

Laugarás var friðlýstur sem náttúruvætti árið 1982. Náttúruvættið er í Reykjavík og hefur mikið gildi sem útivistarsvæði í miðri íbúðarbyggð. Almennigur notar svæðið til að komast milli staða en einnig til útivistar og náttúruskoðunar allt árið um kring.

Laugarás – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,10	8,10
Innviðir áfangastaðar	8,67	7,33
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,68	7,32

Breytingar á milli ára

Vegna bleytutíðar er aukið traðk á toppi náttúruvættisins og á gönguleiðinni þangað frá bílastæði.

Úrbætur

Viðhalda þarf sýnileika jarðminjanna. Stemma þarf stigu við lúpínu innan svæðisins og passa að trjágróður vaxi ekki yfir jarðminjar. Bæta þarf stíga á svæðinu og loka villustígum. Skilgreina þarf allavega einn aðalstíg og halda honum við. Passa þarf upp á úrgangslusun á svæðinu og tína rusl reglulega. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk svæðisins.

Rauðhólar

www.ust.is/rauholar

Rauðhólar og nágrenni þeirra í landi Reykjavíkur voru friðlýstir sem fólkvangur árið 1974. Svæðið er safn gervigíga innan votlendis. Fólkvangurinn er vinsælt útivistarsvæði við bæjardyrnar og í næsta nágrenni við Heiðmörk og Elliðavatn. Svæðið er mikið notað af almenningi og ferðamönnum allt árið um kring.

Rauðhólar – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	4,58	4,58
Innviðir áfangastaðar	5,42	5,42
Verðmæti áfangastaðar	6,00	6,00
Heildareinkunn áfangastaðar	5,55	5,55

Breytingar á milli ára

Verið er að vinna í deiliskipulagi fyrir göngu-, hjóla- og reiðstíga. Umferð um votlendissvæðið hefur aukist, gróðurinn hefur skemmst og villustígar myndast.

Úrbætur

Þörf er á að stika og merkja göngu-, hjóla og reiðstíga og loka villuslóðum. Merkja þarf og afmarka reiðleið sem liggur um svæðið. Koma þarf í veg fyrir umferð utan stíga. Stýra þarf betur umferð um votlendissvæðið þannig að umferð raski ekki lífríki. Bregðast þarf við lúpínu á svæðinu, uppræta stakar plöntur og slá stærri breiður. Gera þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæði.

Stekkjahraun

www.ust.is/stekkjahraun

Stekkjahraun í Hafnarfirði var friðlýst árið 2009. Fólkvangurinn er vinsælt útivistarsvæði í byggð og almenningur heimsækir svæðið árið um kring.

Stekkjahraun – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,08	6,67
Innviðir áfangastaðar	8,33	7,78
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,20	6,97

Breyting á milli ára

Gott stígakerfi liggur um svæðið en eitthvað er um að fólk fari út fyrir stíga og hafa því myndast villustígar. Töluvert meira á þessu ári vegna Covid-19. Umferð hjóla hefur aukist og traðk utan stíga hefur myndast meðfram aðalstígnum og að skógrækt.

Úrbætur

Engar merkingar eru á svæðinu sem sýna að um friðlýst svæði sé að ræða. Gera þarf upplýsinga- og fræðsluskilti með kortum af fólkvanginum, mörkum hans og öðrum fróðleik um svæðið. Einhverjar smávægilegar gróðurskemmdir eru á svæðinu sem fylgja traðki utan stíga. Loka þarf villustígum og styttingum. Taka þarf ákvörðun um hve miklu af þessu svæði skal lagt undir trjágróður. Halda þarf trjáplöntum í skefjum og uppræta lúpínu til verndar íslenskrí flóru.

Tröllabörn

www.ust.is/trollaborn

Náttúruvættið Tröllabörn í landi Kópavogsbæjar var friðlýst árið 1983. Náttúruvættið einkennist af sérkennilegum hraundryllum (hornító) í Leitahrauni. Lítil bílastæði, fræðsluskilti og stuttur malarborinn stígur taka á móti gestum, sem eru mjög fjölbreyttur hópur, m.a. skólahópar, ferðafólk og útivistarfólk sem hjólar og gengur meðfram svæðinu allt árið um kring.

Tröllabörn – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,83	5,42
Innviðir áfangastaðar	6,67	6,67
Verðmæti áfangastaðar	7,00	5,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,67	5,88

Breytingar á milli ára

Lína var lögð í jörð á mörkum og innan marka náttúruvættis án vitneskju Umhverfisstofnunar. Keyrt var á ýtu um svæðið.

Úrbætur

Til að koma í veg fyrir að hjólreiða- og mótorhjólafólk stytti sér leið í gegnum viðkvæm svæði í Tröllabörn er lagt er til að staurar og kaðall verði settur niður meðfram nærliggjandi slóð og koma þannig í veg fyrir frekara tjón á gróðri. Loka þarf villustígum sem hafa myndast og afmarka bílastæði betur. Bæta mætti merkingar á svæðinu en svæðið hefur mikið fræðslugildi. Endurgera þarf skilti við svæðið en það er farið að láta á sjá og textinn eingöngu á íslensku. Brýnt er að uppræta lúpínu við mörk náttúruvættisins. Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka svæðið betur.

Tungufoss

www.ust.is/tungufoss

Tungufoss í Mosfellsbæ var friðlýstur sem náttúruvætti árið 2013. Svæðið er vinsælt til útivistar og náttúruskoðunar allt árið. Gestir koma gangandi inn á svæðið.

Tungufoss – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,50	7,50
Innviðir áfangastaðar	7,33	8,00
Verðmæti áfangastaðar	5,00	5,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,16	6,34

Breytingar á milli ára

Eitthvað hefur borið á óæskilegri hegðun á svæðinu, til að mynda er merki eftir bálstæði á flötinni. Bjarnarkló var fjarlægð af svæðinu í sumar.

Í vetur var stígur frá skilti niður á flötina unnin með fjármagni úr innviðasjóði Landsáætlunar.

Úrbætur

Tryggja þarf að hestaumferð fari ekki út fyrir reiðstíga og þannig inn á friðlýsta svæðið. Mosfellsbær hefur kortlagt útbreiðslu ágengra tegunda innan sveitarfélagsins og er aðgerðaáætlun í vinnslu. Stemma þarf stigu við lúpínu, bjarnarkló, kerfli og öðrum ágengum og þekjandi plöntum sem eru áberandi á svæðinu.

Lagt er til að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka svæðið betur.

Valhúsahæð

www.ust.is/valhusahaed

Valhúsahæð á Seltjarnarnesi var friðlýst sem náttúruvætti árið 1998. Á Valhúsahæð er rákað berg eftir ísaldarjökul. Á svæðinu eru einnig merkilegar minjar. Náttúruvættið er staðsett í miðri íbúðarbyggð við útivistarsvæði þar sem er að finna fótboltavöll og frisbíggvöll. Engir innviðir eru á svæðinu nema eitt fuglaskilti. Almennur sækir svæðið heim allt árið um kring.

Valhúsahæð – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,22	7,22
Innviðir áfangastaðar	8,33	8,33
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,23	7,23

Breyting á milli ára

Lúpína er farin að dreifa sér um svæðið.

Úrbætur

Bæta þarf stýringu gesta um svæðið til að koma í veg fyrir rask og skemmdir, þ.m.t. skemmdir á menningarminjum. Deiliskipulag gerir ráð fyrir göngustíg inn á svæðið sem vert væri að leggja. Engar merkingar eru við svæðið sem gefa til kynna að um friðlýst svæði sé að ræða eða fræðsluefni um verndargildi þess. Setja þarf upplýsinga- og fræðsluskilti og aðkomuskilti. Mikilvægt er að halda gróðri úr nálægum gördum í skefjum og stöðva vöxt trjáa þar sem flóra svæðisins er afar fjölbreytt og falleg.

Varmárósar

www.ust.is/varmarosar

Varmárósar í Mosfellbæ voru fyrst friðlýstir árið 1980 sem friðland og var friðlýsingin endurskoðuð árið 2012. Árið 2021 var friðlandið stækkað. Markmið friðlýsingarinnar er að vernda og viðhalda fitjasefi (*Juncus gerardii*) og búsvæði þess, fitjum og búsvæðum fugla sem þar er. Stígur liggur meðfram byggð við Leirvog inn á friðlandið og er svæðið er vinsælt til útivistar, náttúru- og fuglaskoðunar allt árið um kring.

Varmárósar – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,22	6,67
Innviðir áfangastaðar	8,67	9,33
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	8,36	8,43

Breyting á milli ára

Ágengar og óæskilegar tegundir s.s. þistill, lúpína og hindber eru í mikilli útbreiðslu mjög nálægt fitjasefinu. Unnið var að upprætingu ágengra plantna sumarið 2021. Akstur utan vega tíðkast á svæðinu og hefur aukist mikið frá fyrra ári. Aukin umferð var á svæðinu vegna Covid-19.

Friðlandið var stækkað í mars 2021. Verið er að vinna í deiliskipulag á svæðinu.

Úrbætur

Gera þarf ný skilti með nýjum friðlandsmörkum, reglum og fræðslu. Gera mætti stíga á útjöðrum friðlandsins og fuglaskoðunnarstaði með fræðslu. Stöðva þarf lausagöngu hunda og utan vega akstur.

Mikið af ágengum og óæskilegum plöntum á svæðinu sem halda þarf áfram að uppræta. Skoða þarf mörk friðlandsins til að fylgja gildandi friðlýsingarskilmálum. Hefja þarf vinnu við stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið til að koma í veg fyrir að nærliggjandi starfsemi hafi neikvæð áhrif á friðlandið. Mikilvægt er að Náttúrufræðistofnun Íslands vakti náttúru svæðisins og lífríki og upplýsi Umhverfisstofnun og sveitarfélagið Mosfellsbæ um aðsteðjandi ógnir eða nauðsynlegar aðgerðir í þágu verndar.

Vífilsstaðavatn

www.ust.is/vifilsstadavatn

Vífilsstaðavatn og nágrenni í Garðabæ var friðlýst sem friðland árið 2007. Friðlandið er vinsælt fugla- og útivistarsvæði í jaðri höfuðborgarsvæðisins með tengingu við önnur útivistarsvæði. Mikið er um fuglaskoðun og ljósmyndun á svæðinu og einnig er vatnið vinsælt hjá veiðimönnum. Flórigoðar verpa á svæðinu og strangari reglur gilda á varp- og ungatíma. Almennigur og ferðafólk heimsækja svæðið allt árið um kring. Árið 2021 heimsóttu rúmlega 100.000 gestir svæðið.

Vífilsstaðavatn – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,52	8,52
Innviðir áfangastaðar	7,50	7,08
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,28	7,17

Breytingar á milli ára

Lagður var nýr stígur uppi frá botni vatnsins í átt að Grunnvötnum. Lág grunnvatnsstaða hafði mikil áhrif á lífríkið í vatninu í sumar og fram á vetur. Mikið álag er af hlaupa og hjólaæfingum á stígum við vatnið og er það alltaf að aukast með tilheyrandi árekstrum við aðra útivist.

Úrbætur

Umsjón með svæðinu er góð og setti sveitarfélagið upp teljara árið 2019. Bæta þarf eftirlit á svæðinu á varptíma fugla til að fylgja eftir banni við lausagöngu hunda og auka fræðslu til hundaeigenda. Margir villustígar liggja niður að vatninu og upp í hlíðarnar. Loka þarf villustígum og stöðum þar sem fólk styttr sér leið að óþörfu. Fuglaskoðun, ljósmyndun og veiðimenn valda miklu álagi á svæðinu milli stígs og vatns og marka þyrfti betur hvar má vera og hvar ekki svo traðk á gróðri og truflun minnki. Finna þarf leið til að ná jafnvægi á notkun friðlandsins, notkun svæðisins til íþróttaiðkunar hefur aukist og er farið að hafa áhrif á aðra notendur. Ljúka þarf frágangi við nýja stíginn sem var lagður í vor.

Víghólar

www.ust.is/vigholar

Náttúruvættið Víghólar var friðlýst 1983 og er í miðri byggð í Kópavogsbæ. Þar er að finna jökulsorfnar grágrýtisklappir eða hvalbök, frá lokum ísaldar. Svæðið er mikið notað af almenningi til útivistar allt árið um kring.

Víghólar – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,19	6,19
Innviðir áfangastaðar	9,17	9,17
Verðmæti áfangastaðar	6,89	6,89
Heildareinkunn áfangastaðar	7,36	7,36

Breyting á milli ára

Vegna Covid-19 var aukið álag á svæðinu og því meira traðk t.d. við sjónskífu.

Úrbætur

Skýra þarf mörk náttúrvættisins fyrir íbúum á lóðum sem liggja að því, lóðamörk eru ekki virt. Bregðast þarf við garðaúrgangi og öðru drasli frá lóðum sem losað er inn á náttúruvættið. Brýnt er að sett verði upp á svæðinu lítil kennileiti til að afmarka betur mörk svæðisins til að skýra hvar mörk náttúruvættisins eru. Uppfæra þarf fræðsluskilti.

Bera þarf ofan í stíga og gera vatnsrásir. Afmarka þarf betur göngustíga til að koma í veg fyrir að farið sé út fyrir þá. Fara þarf í aðgerðir til að koma í veg fyrir að gróður vaxi yfir jarðminjar. Uppræta þarf lúpínu og annan ágengan og þekjandi gróður.

Bláfjallafólkvangur

Bláfjallafólkvangur er 90,4 km² að stærð og var friðlýstur árið 1973. Hann liggur að mestu í upplandi Kópavogs. Fólkvangurinn er fjallaklasi sem rís hæst 685 m yfir sjávarmál. Margar eldstöðvar, hraun og hellar eru í fólkvanginum. Bláfjallafólkvangur er vinsæll allt árið um kring. Á vetrartíma sem áfangastaður skíðafólks en á sumrin fyrir bæði göngufólk og fjallahjólafólk. Ferðafólk heimsækir einnig áfangastaðinn Þríhjúkagíga. Stór hluti fólkvangsins er jafnframt hluti af vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins. Í fólkvanginum er að finna náttúruvættið Eldborg í Bláfjöllum sem er friðlýst ásamt hluta af Drottningarfelli sem er austan megin við það.

Bláfjallafólkvangur – Skíðasvæði

www.ust.is/blafjallafolkvangur

Í fólkvanginum er skíðasvæðið vestan megin við Bláfjöll. Á svæðinu eru lyftur af mismunandi gerðum og lengd. Ekki er fullljóst hve margir gestir heimsækja svæðið árlega, mikill fjöldi stundar skíðin á veturna en svæðið þar í kring er einnig mjög vinsælt á sumrin.

Skíðasvæði – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,04	7,04
Innviðir áfangastaðar	8,33	8,33
Verðmæti áfangastaðar	5,33	5,33
Heildareinkunn áfangastaðar	6,50	6,50

Breytingar á milli ára

Talsvert hefur verið framkvæmt, m.a. við bílastæði og við skíðalyftu.

Mikið rusl er inni á svæðinu sem hefur fokið frá skíðasvæðinu út á nærliggjandi svæði. Ruslið verður mjög áberandi þegar snjóá leysir. Utanvegaakstur hefur aukist á svæðinu.

Úrbætur

Bæta þarf frágang eftir vetrarstarfsemina og eftir framkvæmdir. Nota þarf staðargróður til að endurheimta raskað svæði, þar sem það á við. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir fólkvanginn og aðgerðaáætlun til að láta skíðasvæðin falla betur að náttúrunni. Bæta þarf ásýndina og upplifun gesta sem heimsækja svæðið að sumri.

Bæta þarf aðkomuskilti sem segir að skíðasvæðið sé innan marka fólkvangsins og upplýsinga- og fræðsluskilti um sérstöðu náttúrufyrirbæra sem finna má í fólkvanginum. Auka þarf viðveru landvarða í fólkvanginum og bæta upplýsingagjöf. Fylgjast þarf vel með akstri utan vega.

Samkvæmt auglýsingu fólkvangsins er gert ráð fyrir að samvinnunefnd sveitarfélaga fari með stjórn fólkvangsins. Umhverfisstofnun er ekki kunnugt um að slík nefnd sé starfandi og hvetur til þess að slík nefnd verði stofnuð. Markmið samvinnunefndar Bláfjallafólkvangs verði að öðlast heildaryfirsýn og stjórn

á mismunandi starfsemi sem er að finna á svæðinu, t.d. í samráði og samstarfi við stjórn skíðasvæða, stjórn vatnsverndarsvæða og Umhverfisstofnun.

Bláfjallafólkvangur – Þríhnúkagígur

www.ust.is/blafjallafolkvangur

Þríhnúkar eru innan Bláfjallafólkvangs og tilheyra lögsögu Kópavogsbæjar. Þríhnúkar eru staðsettir á hálendisbrúninni ofan við Heiðmörk í Kóngslandi, um 4 km norðvestur af Bláfjöllum. Þríhnúkagígur er gíghvelfing í norð-austasta hnúki Þríhnúka þar sem mosavaxin hraun einkenna svæðið. Þríhnúkar eru aðgengilegir með göngustíg frá skíðasvæði. Í gíghvelfingunni er afmörkuð stutt hringleið.

Þríhnúkagígur – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	8,33	8,33
Innviðir áfangastaðar	9,44	9,44
Verðmæti áfangastaðar	8,78	8,78
Heildareinkunn áfangastaðar	8,86	8,86

Breytingar á milli ára

Engar breytingar áttu sér stað á milli ára.

Úrbætur

Fylgjast þarf vel með traðki meðfram gönguleið sem tengir Þríhnúkagíg og skíðasvæðið. Bæta mætti við staurum og köðlum í kafla á göngustígnum. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir fólkvanginn.

Eldborg í Bláfjöllum

www.ust.is/eldborgiblafjollum

Eldborg var friðlýst sem náttúruvætti árið 1971 og er einn þriggja gíga af eldborgargerð hjá Kóngsfelli. Á svæðinu er mosavaxin gjallgígur, hraun og hluti af fjallinu Drottningu. Eldborg er vinsælt útivistarsvæði bæði meðal almennings og ferðamanna allt árið um kring.

Eldborg í Bláfjöllum – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,24	5,24
Innviðir áfangastaðar	8,33	8,33
Verðmæti áfangastaðar	8,67	8,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,86	7,86

Breytingar á milli ára

Engar breytingar urðu á milli ára.

Úrbætur

Bæta þarf umsjón á svæðinu og fylgjast með að ekki myndist fleiri villustígar. Setja þarf mól í stíga á blautum köflum. Endurgera þarf skilti og bæta við korti með merktum gönguleiðum. Viðhalda þarf stikum og bæta við hærri vetrarstikum þar sem snjór safnast fyrir. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun fyrir svæðið.

Eldborgir undir Geitahlíð

www.ust.is/eldborgvidgeitahlid

Eldborgir undir Geitahlíð voru friðlýstar sem náttúruvætti árið 1987. Náttúruvættið er gígaröð í Reykjanesfólkvangi í landi Grindavíkurbæjar. Eldborgir eru vinsælar sem útivistarsvæði fyrir almenning og ferðamenn, einkum að sumri.

Eldborgir undir Geitahlíð – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,83	6,25
Innviðir áfangastaðar	7,22	8,33
Verðmæti áfangastaðar	6,11	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,35	7,20

Breytingar á milli ára

Sumarið 2021 voru gerðar endurbætur á stígunum frá bílastæði að gígnum og þannig lokið við verkefni sem byrjaði sumarið 2020. Mól var sett í stíginn og bætt við stikum. Handrið í brekku var lengt og útsýnisstaðir á toppnum skilgreindir. Villustígum var lokað og bílastæði afmarkað.

Úrbætur

Setja þarf upp fræðslu- og upplýsingaskilti með korti við bílastæði stóru Eldborgar. Fylgjast þarf með hvernig gígurinn þolir þróun svæðisins. Tryggja þarf fjármagn til að viðhalda gönguleið í náttúruvættinu. Bæta þarf við táknmyndum upp á gígnum til verndar jarðminjum.

Herdísarvík

www.ust.is/herdisarvik

Herdísarvík í Ölfusi var friðlýst sem friðland árið 1988. Á sumrin er nokkuð um að ferðafólk heimsæki svæðið þó það sé ekki í alfaraleið. Almennigur sækir á svæðið vegna fuglalífs, minja og til að fara í berjamó.

Herdísarvík– ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,19	5,19
Innviðir áfangastaðar	6,67	6,67
Verðmæti áfangastaðar	7,33	7,33
Heildareinkunn áfangastaðar	6,70	6,70

Breytingar á milli ára

Akstur utan vega á viðkvæmum lífríkissvæðum og menningarminjum er algengur á svæðinu. Bílastæði voru ekki afmörkuð og ómerkt og því var bílastæðið afmarkað, til að stöðva utan vega akstur. Mikið um að gengið sé utan stíga en mat landvarða er að færri fólk hafi heimsótt svæðið í sumar en fyrri ár. Í sumar var töluvert af rusli fjarlægð af svæðinu og sá sveitarfélagið Ölfuss um það eins og árið áður. Aðalskipulag er í endurskoðun.

Úrbætur

Bæta þarf aðkomuskilti og fræðsluskilti t.d. með mörkum friðlandsins. Engir skipulagðir stígar eru um svæðið en gamlir stígar eru til staðar frá því búseta var á svæðinu. Bæta þarf merkingar við bílastæði og gönguleiðir til að stýra umferð um svæðið, hlífa viðkvæmum hlutum þess og bæta upplifun gesta.

Meta þarf þörf fyrir innviði og uppbyggingu svæðisins með tilliti til hversu mörgum gestum svæðið á að þjóna. Æskilegt er að slíkt verði gert í tengslum við gerð stjórnunar- og verndaráætlunar. Auka þarf viðveru landvarða til að bæta verndun og auka fræðslu.

Litluborgir

www.ust.is/litluborgir

Náttúruvættið er í landi Hafnarfjarðarbæjar og innan Reykjanesfólkvangs. Svæðið er mosavaxið hraun, hraunborgir og gervíggar með dropasteinum. Einhver umferð er um svæðið af útivistarfólki allt árið en sennilega þó minnst að vetri.

Litluborgir – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,56	6,11
Innviðir áfangastaðar	10,00	10,00
Verðmæti áfangastaðar	6,67	6,67
Heildareinkunn áfangastaðar	7,33	7,45

Breytingar á milli ára

Stjórnar og verndaráætlun fyrir svæðið er á loka metrunum.

Úrbætur

Stika þarf stíg í gegnum svæðið og loka villustígum. Meta þarf hvort aukið álag, vegna gesta, er að auka skemmdir t.d. á dropasteinum.

Setja þarf upp upplýsinga- og fræðsluskilti, um friðun og um hversu viðkvæmt svæðið er, t.d. við upphaf gönguleiðarað Helgafelli á bílastæði.

Reykjanesfólkvangur

Reykjanesfólkvangur var friðlýstur árið 1975 og er 292,62 km² að stærð. Jarðfræðileg fjölbreytni er mikil s.s. gígaraðir, jarðhiti, hraun, grösugir balar og vellir. Í Krísuvíkurbjargi er að finna mikla sjófuglabbyggð. Á svæðinu er að finna minjar s.s. vinnslu brennisteins, búskapar og verstöðvar. Innan Reykjanesfólkvangs er fjöldi gönguleiða og fornar þjóðleiðir. Á svæðinu er skipulagt tjaldsvæði við Krókamýri. Svæðið er mjög vinsælt meðal útivistafólks, ljósmyndara og ferðafólks. Veiði er í vötnum innan svæðisins. Stjórn Reykjanesfólkvangs fer með umsjón og rekstur svæðisins. Inni í fólkvanginum eru einnig tvö náttúruvætti: Eldborgir undir Geitahlíð og Litluborgir.

Reykjanesfólkvangur – Helgafell

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Helgafellið er hár móbergsstapi og er meðal vinsælustu útivistarstaða á höfuðborgarsvæðinu. Mikil umferð er á svæðinu allt árið um kring af gangandi, hlaupandi og hjólandi fólki. Á fyrstu 11 mánuðum ársins 2021 voru rúmlega 68.500 heimsóknir á svæðið.

Helgafell – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	4,44	4,81
Innviðir áfangastaðar	5,83	5,83
Verðmæti áfangastaðar	6,00	6,00
Heildareinkunn áfangastaðar	5,63	5,71

Breytingar á milli ára

Bætt var við öðru bílastæði við hlið þess sem fyrir er í sumar.

Úrbætur

Setja þarf upp nýtt upplýsinga- og fræðsluskilti með korti af svæðinu. Afmarka þarf gönguleiðir og stika þær til að stýra umferð, til verndar lífríkis og af öryggisástæðum. Koma þarf í veg fyrir smávörðuhleðslur og krot á jarðminjum með fræðslu, jafnframt því sem fjarlægja þarf það sem nú er komið. Eyða þarf lúpínu. Vinna þarf stjórnar- og verndaráætlun fyrir svæðið.

Reykjanesfólkvangur – Krýsuvíkurbjarg

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Krýsuvíkurbjarg er stórt fuglabjarg innan Reykjanesfólkvangs í landi Hafnarfjarðar. Áfangastaðurinn er vinsælt útivistarsvæði. Bæði innlendir sem erlendir ferðamenn heimsækja svæðið allt árið um kring en þó er mest um heimsóknir á sumrin.

Krýsuvíkurbjarg – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	6,30	6,30
Innviðir áfangastaðar	5,33	5,33
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	6,40	6,40

Breytingar á milli ára

Vegna jarðskjálfta er stöðugt að hrynja úr bjarginu og nýjar sprungur að myndast sem getur aukið hættu á svæðinu.

Úrbætur

Bæta þarf merkingar á staðnum og setja upp upplýsinga- og fræðsluskilti. Stefnt er á að afmarka og færa bílastæði, gera útsýnispall og leggja gönguleiðir til að stýra umferð um svæðið. Framkvæmdirnar munu einnig takmarka akstur utan vega við bjargið. Hafnarfjarðarbær stefnir að því að bæta innviði á svæðinu samkvæmt nýju deiliskipulagi. Vinna þarf stjórnunar- og verndaráætlun og auka viðveru landvarða.

Reykjanesfólkvangur – Leiðarendi

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Hraunhellirinn Leiðarendi er innan Reykjanesfólkvangs í upplandi Hafnarfjarðarbæjar. Bílastæði er við Bláfjallaveg og göngustígur liggur á milli bílastæðis og hellisops. Fjöldi gesta, innlendra sem erlendra, heimsækja staðinn árlega en ferðaþjónustufyrirtæki selja ferðir í hellinn auk þess sem fólk heimsækir hann á eigin vegum.

Leiðarendi – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,50	7,92
Innviðir áfangastaðar	6,00	7,50
Verðmæti áfangastaðar	5,67	5,67
Heildareinkunn áfangastaðar	6,14	6,63

Breytingar á milli ára

Nýtt deiliskipulag var samþykkt í apríl 2020 og sveitarfélagið er að skipuleggja frekari framkvæmdir til samræmis við það. Bílastæðið var stækkað og afmarkað með steiptum pollum. Bætt var mól á innganginn af göngustígi. Settir voru upp teljarar á göngustíginn og upplýsingaskilti á vegum sveitarfélagsins við bílastæði. Keðjur sem settar voru inn í helli til að hlífa dropsteinum eru farnar að láta á sjá.

Úrbætur

Endurnýja þarf keðjur sem hlífa dropsteinum. Bæta þarf fræðslu um umgengni og öryggismál í og við hellinn. Bæta þarf stýringu gesta um hellinn, bæði hvar er gengið og hve stórir hópar mega heimsækja hann í einu. Umhverfi hellisins hefur látið mikið á sjá og gróðurskemmdir eru áberandi í kringum stíginn sem liggur að honum og í kringum hið nýgerða bílastæði. Lagfæra þarf gróðurskemmdir með mosaflutningi. Auka þarf viðveru landvarða við Leiðarenda.

Reykjanesfólkvangur – Seltún

www.ust.is/reykjanesfólkvangur

Seltún er fallett hverasvæði við Krýsuvíkurveg í landi Hafnarfjarðar í hjarta Reykjanesfólkvangs. Svæðið er afar vinsælt bæði meðal almennings og ferðamanna allt árið um kring. Á fyrstu 11 mánuðum ársins 2021 voru tæplega 159.000 heimsóknir á svæðið.

Seltún – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	7,33	7,67
Innviðir áfangastaðar	9,05	9,05
Verðmæti áfangastaðar	7,00	7,00
Heildareinkunn áfangastaðar	7,62	7,69

Breytingar á milli ára

Villustígum hefur fjölgað og ástands stígsins sem fer í kring er að versna. Sótt var um leyfi til að endurgera part af göngustígum en framkvæmdir eru ekki hafnar. Sveitarfélagið setti upp teljara á svæðinu í lok 2020.

Úrbætur

Afmarka þarf og gera stíg að Píni, setja ræsi og/eða tröppur eða setja staura og spotta til að styðja sig við. Tröppur á hverasvæði við bílastæðið eru illa farnar, of háar og sumar hættulegar og gestir ganga á gróðri meðfram stígum til að forðast þær. Salerni þyrftu að vera opin allt árið. Bæta þarf upplýsingar um að áfangastaðurinn sé í Reykjanesfólkvangi og upplýsa um friðunina. Meta þarf hvort þörf sé á aukinni landvörslu.

Reykjanesfólkvangur – Sogin og nærumhverfi

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Sogin eru hverasvæði í landi Grindavíkurbæjar. Svæðið er vinsælt meðal göngufólks allt árið um kring. Gönguleiðin Reykjavegur liggur um svæðið.

Sogin og nærumhverfi – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,00	3,33
Innviðir áfangastaðar	5,83	5,83
Verðmæti áfangastaðar	6,33	6,33
Heildareinkunn áfangastaðar	5,92	5,57

Breytingar á milli ára

Mikil aukning var á umferð á svæðinu í sumar, bæði almenningur og skipulagðar gönguferðir. Aukin vitneskja um svæðið og nálægð við gossvæðið í Fagradal hefur einnig aukið umferð um Sogin. Akstur utan vega jókst í ár vegna eldgosins en margir keyrðu þarna í gegn til að komast á gossvæði.

Úrbætur

Setja þarf upp upplýsingaskilti um svæðið og leiðbeiningar um hegðun. Laga þarf malarveg sem liggur að borholuplani en hann er oft í slæmu ástandi og nánast ófær, jafnvel fyrir stóra jeppa. Koma þarf í veg fyrir akstur utan vega. Athuga hvort þörf sé á að stika eina leið frá borholuplani yfir til Djúpavatns til að bæta stýringu. Endurnýja þarf stikur sem hafa fallið á þeim stikuðu leiðum sem eru á svæðinu.

Reykjanesfólkvangur - Stapar og fjaran við Kleifarvatn

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Staparnir og nærliggjandi fjörur við Kleifarvatn eru í landi Grindavíkurbæjar. Svæðið er mikið notað við myndatökur. Svæðið er jafnframt vinsæll áfangastaður ferða- og útivistarfólks allt árið um kring.

Stapar og fjaran við Kleifarvatn – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	4,29	3,75
Innviðir áfangastaðar	6,00	6,00
Verðmæti áfangastaðar	6,33	6,33
Heildareinkunn áfangastaðar	5,81	5,70

Breytingar á milli ára

Akstur utan vega er mjög mikill og er sífellt að aukast.

Úrbætur

Afmarka þarf fleiri bílastæði/útskot meðfram þjóðvegi, meðal annars þar sem rampar liggja niður í fjöru, með því að loka þeim og gera þá að bílastæðum. Afmarka þarf betur malarsvæði norðan megin við Kleifarvatn (við Lambahagatjörn) þannig að ekki sé stundaður utanvegaakstur þar. Bæta þarf merkingar á staðnum og setja upp skilti og frekari upplýsingar um bann við akstri utan vega við hliðina á veginum. Afmarka þarf leið frá bílastæði að ákveðnum útsýnistöðum. Auka þarf aðgerðir til að uppræta lúpínu á svæðinu. Auka þarf viðveru og virka eftirfylgni landvarða til að taka á ólöglegu athæfi á svæðinu, s.s. áletrana á jarðminjar, ólöglegri tjöldun og utan vega akstri. Nýtt aðalskipulag fyrir Grindavík var samþykkt í desember 2020. Ekki er búið að færa allar samþykktir þaðan inn í vegaskrá Vegagerðarinnar.

Reykjanesfólkvangur – Vigdísarvellir og Vigdísarvallaleið

www.ust.is/reykjanesfolkvangur

Á Vigdísarvallaleið (líka nefnd Djúpavatnsleið) er stórbrotið landslag með mosavöxnum hraunum og gígum, umkringdum fjöllum og hamrabeltum. Svæðið er vinsælt allt árið.

Vigdísarvellir og Vigdísarvallaleið – ástand	Einkunn 2020	Einkunn 2021
Skipulag áfangastaðar	5,42	5,42
Innviðir áfangastaðar	5,42	5,19
Verðmæti áfangastaðar	5,33	4,89
Heildareinkunn áfangastaðar	5,37	5,08

Breytingar á milli ára

Aukinn vitneskja um svæðið og nálægð við gossvæðið hefur aukið umferð um Vigdísarvallaleið. Akstur utan vega jókst í ár vegna eldgos í Fagradalsfjalli en margir keyrðu þarna í gegn til að komast á gossvæði. Að auki er farið að nota svæðið sem leiksvæði fyrir ýmis farartæki og er því um að ræða miklar skemmdir á náttúru svæðisins. Settar voru upp nokkrar mjög áberandi „allur akstur bannaður“ lokanir sem ekki voru virtar.

Úrbætur

Vegur kom illa undan vetri sem leiddi til enn meiri utan vega aksturs. Leita þarf leiða til að koma í veg fyrir akstur utan vega og taka á honum. Bæta þarf merkingar og loka förum með landmótun á mörgum stöðum. Fara þarf í viðhald á stikum við gönguleiðir. Skoða möguleika á að merkja búsetuminjar og koma upp fræðsluefni um þær. Fara þarf í mótvægisáðgerðir gegn lúpínu áður en hún breiðir meira úr sér. Laga þarf gamlar efnisnámur svo minna beri á þeim. Skoða þarf uppgræðsluverkefni innan marka fólkvangsins í heild og halda fund með hagsmunaaðilum til að koma í veg fyrir að plastmenguðum úrgangi sé dreift á svæðinu eða úrgangi menguðum af fræjum plantna sem ekki eiga heima á svæðinu.

Lokaorð

Umhverfisstofnun hefur nú unnið með ástandsmatsverkfærið í fimm ár. Er það trú stofnunarinnar að verkfærið sé að gagnast vel við að vernda íslenska náttúru fyrir ágangi og til að forgangsraða úrbótaverkefnum innan hvers svæðis fyrir sig. Með því að fylgjast markvisst með þróun ástands á áfangastöðum ferðamanna er hægt að grípa inn í, áður en til óefna kemur. Stofnunin vinnur samkvæmt því og leggur sérstaka áherslu á að bæta þau svæði sem koma illa út úr matinu.

Í ár lík og í fyrra, hafa systurstofnanir Umhverfisstofnunar, Vatnajökulsþjóðgarður og Þjóðgarðurinn á Þingvöllum metið áfangastaði innan sinna svæða og skýrslan því unnin í samstarfi allra stofnananna. Mikið og gott samstarf hefur verið á milli stofnananna í þessu verkefni og veitir skýrslan í ár upplýsingar um ástand áfangastaða innan allra þjóðgarða á Íslandi sem og flestra annarra friðlýstra svæða.

Viðauki 1

Mat á ástandi ferðamannasvæða, leiðbeiningar

INNGANGUR

Undanfarin ár hefur ferðamönnum fjölgað verulega á vinsælum stöðum hérlendis. Margir staðir hafa samhliða orðið fyrir neikvæðum áhrifum vegna fjölgunarinnar. Á sumum ferðamannastöðum hefur álagið jafnvel valdið óafturkræfu tjóni á umhverfi og náttúru. Þar eru fyrst og fremst þrír meginþættir sem bregðast.

Skipulag svæða:

Gestasókn verður oft stjórnlaus og án skipulags. Fólki fjölgar stöðugt án þess að samhliða séu hannaðar leiðir til að taka við fjöldanum. Lítil eða engin umsjón er með svæðunum og framtíðarsýn ekki til staðar.

Innviðir svæða:

Innviðir ásamt umsjón eru einn þeirra þátta sem eykur þol svæða gagnvart mikilli gestasókn. Innviðir geta verið í margskonar formi, s.s. akvegir, bílastæði, göngustígar, upplýsingar og leiðbeiningar, salerni o.s.frv. Innviðir auka stjórn á ferðum gesta og draga úr álagi. Skortur á innviðum veldur því að svæðum hnignar hratt, lítil stýring er á ferðum gesta með tilheyrandi raski á náttúru og umhverfi.

Verðmæti svæða:

Verðmætin geta verið í formi landslags, gróðurs, jarðminja, dýralífs og menningarminja. Verðmætin eru aðdráttarafli svæðanna og skapa upplifun gesta. Skortur á skipulagi og innviðum ásamt mikilli gestasókn getur valdið átroðningi og tjóni á verðmætum svæðum, jafnvel óafturkræfum. Mjög kostnaðarsamt getur reynst að koma röskuðum svæðum í samt lag á ný og mjög raskað svæði missir gildi sitt, aðdráttarafli og upplifun gesta.

Aðferðir til að meta ástand lands:

Ýmsar aðferðir hafa verið nýttar til að leggja mat á ástand ferðamannasvæða, ekki síst friðlýstra svæða sem draga til sín gesti. Eitt þeirra verkfæra er „Ástandsskýrsla“ Umhverfisstofnunar varðandi friðlýst svæði í umsjón hennar svo og „Rauðlistaskýrslan“ þar sem útlistuð eru þau svæði sem eru undir það miklu álagi að hætta er á að verndargildi þeirra tapist. Umræddar skýrslur hafa þó haft vissa hnökra, t.d. eru ólíkar aðferðir nýttar til að meta svæði, samanburðarhæfni ekki til staðar og þá hafa þær, ekki síst Rauðlistaskýrslan, haft á sér orð fyrir að vera hlutlægar á köflum.

Á vordögum 2016 gerðu Umhverfisstofnun og Stjórnstöð ferðamanna með sér samning um að fyrrgreindi aðilinn myndi hanna og þróa verkfæri sem nýta mætti til að leggja mat á svæði sem eru undir álagi vegna gestasóknar. Áhersla var lögð á að verkfærið legði hlutlægt mat á verndarsvæði, væri samanburðarhæft milli svæða og gæfi til kynna hvort ástand svæða færi batnandi eða versnandi milli ára. Umræddir þrír meginþættir (skipulag, innviðir og verðmæti) eru metnir til að

byrja með en bæta má við nýjum meginþáttum, fella þætti út ef þarf o.s.frv. Verkfærið sem hér fylgir er í þróun og verður sennilega áfram um komandi ár. Það á að geta aðlagð sig að breyttum tímum, áherslum o.s.frv. Mikilvægt er að verkfærið sé einfalt í notkun og að ekki þurfi sérþekkingu til að nýta það. Verkfærið gefur hverjum meginþátta einkunn á bilinu 0 til 10 svo og svæðinu eina heildareinkunn.

Hönnun verkfærisins:

Ýmsar leiðir eru þekktar erlendis til að leggja mat á ástand og álag á fjölsótt svæði svo og mat á stjórnun þeirra. Við gerð þessa verkfæris voru ýmis erlend verkfæri skoðuð og hugmyndafræði þeirra nýtt. Ber sérstaklega að nefna *Management Effectiveness Tracking Tool - WWF* sem er verkfæri hannað til að meta virkni stjórnunar á friðlýstum svæðum. Aðferðarfræði ástandsmatsins er byggð á svipuðum grunni, þ.e. settar eru fram fullyrðingar um vissa þætti sem skipta ástand svæða máli og sú fullyrðing sem á best við gefur vissa einkunn (sjá síðar).

Sett voru fram alls 27 viðföng sem skiptast í þá þrjá meginþætti sem verkfærið leggur mat á, skipulag, innviði og verðmæti. Hvert viðfang hefur fjórar fullyrðingar sem gefa einkunn og einnig dálk sem merkt er í ef viðfang á ekki við umrætt svæði.

Kallaður var saman fundur margra hagsmunaaðila þar sem viðföng voru samin, rædd og metin, allt atriði sem skipta máli er kemur að ástandsmati ferðamannasvæða. Í kjölfarið voru viðföngin fínþússuð og sett fram með einkunnum. Þá var sett fram reiknilíkan til að leggja lokamat á einkunnargjöf hvers metins svæðis. Hafa ber í huga að þótt nothæft verkfæri sé þegar til staðar á það eftir að taka breytingum á komandi árum samhliða aukinni reynslu af notkun þess.

Úrvinnsla:

Við hönnun verkfærisins voru fjölmörg svæði sem Umhverfisstofnun hefur eftirlit með metin og verkfærið prófað. Eðlilega fundust hnökrar sem bætt var úr og mat þá endurtekið. Það verkfæri sem hér birtist er fyrsta útgáfa af ástandsmatinu. Verkfærið er ekki fullkomið og enn á eftir að laga margt til, bæta við viðföngum og jafnvel taka einhver út, en grunnurinn er lagður og fyrsta tilraunaútgáfa gerð með mati á svæðum frá 2017. Aftur verður lagt mat á umrædd svæði 2018 og fleirum bætt við. Samhliða verður matið lagfært, enda komin samanburður og reynsla af nýtingu verkfærisins.

Notkun, leiðbeiningar:

Hafa skal í huga að verkfæri þetta er hannað til að leggja mat á ástand svæða sem eru undir álagi vegna gestasóknar svo og þekktir ferðamannastaðir. Ekki er ástæða til að leggja mat á svæði sem fáir sækja heim og áhrif vegna gesta eru óveruleg. Það er þó mat hverju sinni. Sama á við ef álag á svæði er vegna náttúrulegra þátta og/eða vegna framkvæmda þriðja aðila s.s. virkjanir, vegaframkvæmdir eða annað álag sem ekki er hægt að rekja beint til ferðamanna. Verkfærið metur gestaálag og leiðir til úrbóta. Þó eru stök viðföng sem heyra ekki beint undir álag gesta, en geta haft áhrif á upplifun þeirra, t.d. landnýting, framandi ágengar lífverur o.s.frv.

Að fylla út matið:

Verkfærið samanstendur af 27 viðföngum, með fjórum til sex fullyrðingum í hverju viðfangi. Viðföngin skiptast í þrjá meginflokka (skipulag, innviðir, verðmæti). Sá sem tekur út svæði merkir við hvert viðfang þá fullyrðingu sem á best við. Vissulega getur komið upp að ástand sé metið milli tveggja fullyrðinga (tvær fullyrðingar gætu átt við) og er þá hægt að fara milliveg og gefa einkunnir með kommu. Dæmi: svæðið liggur á milli 2 og 3 og má gefa einkunn 2,5 eða aðra þá tölu sem metandi telur gilda. Samhliða skal þá setja athugasemd við í athugasemdadálk, á hverju matið byggist.

Ástands- og úrbótarmat:

Tveir reitir eru aftan við einkunnargjöfina, annars vegar reitur fyrir ástand og hins vegar reitur fyrir úrbætur. Dæmi: Ástand; Talsvert er farið að sjá á göngustígum á svæðinu, sérstaklega í bleytutíð... Úrbætur; Mikilvægt er að bæta drenun göngustíga og setja betra burðalag í efsta hluta stíganna. Hér er bæði ástandi og úrbótum lýst. Mikilvægt er að textinn sé stuttur og hnitmiðaður og þegar skýrsla er unnin um ástand allra metinna svæða flyst þessi texti yfir í samanburðarskýrsluna. Gott er að hafa í huga að ekki er eingöngu verið að lýsa ástandi heldur og einnig úrbótum. Í raun má tala um ástands- og úrbótamat verkfærisins.

Við hvaða svæði miðast matið:

Líkt og fyrr segir er um að ræða svæði sem eru undir álagi vegna fjölda ferðamanna. Svæðin geta verið jafnt innan friðlýstra svæða, þjóðgarða eða svæði án hirðis sem draga að sér fjölda gesta. Svæðin sem metin eru, eru afmörkuð, þ.e. ekki er lagt mat á stórt heildarsvæði, D: Fjallabak, heldur umsetin svæði innan þeirra, t.d. Landmannalaugar, Laugahraun og Grænagil. Það eru þau svæði sem eru undir álagi vegna gesta. Benda má á að stór friðlönd eru yfirleitt í góðu ástandi þótt innan þeirra geti stöku staðir verið ofsetnir eða undir skemmdum. Á þau svæði er lagt mat og úrbætur. Fyrri ástandsmatsskýrslur lögðu fremur mat á heildarsvæði oft út frá einstaka stöðum sem illa voru farnir innan þeirra (Fjallabak var í heild á rauðum lista þó aðeins lítill hluti þeirra væri í raun undir óafturkræfu álagi). Metandi svæðis þarf því að hafa það í huga að leggja mat á álagssvæði og geta þau oft verið fleiri en eitt á stóru ferðamannasvæði. D: Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull, mat er lagt á Svalþúfu, Lóndranga, Malaríf, Djúpalón, Saxhól, Skarðsvík, Öndverðarnes o.s.frv. en ekki á þjóðgarðinn í heild, enda stór hluti hans utan ferðamannaleiða og álags sem fylgir oft gestum. Öll svæðin eru sótt af fjölda ferðamanna. Einnig má leggja mat á einstaka göngustíga/ gönguleiðir (Laugahraun, gönguleiðin Stapar-Hellnar o.s.frv.).

Hvenær skal gera matið?

Strax og sjá fer á ferðamannasvæði eða þegar fjöldi gesta er orðinn það mikill að svæði verði hugsanlega fyrir neikvæðum áhrifum, skal gera ástandsmat. Einnig má gera mat á svæði sem er í mjög góðu standi og fáir gestir sækja heim, en þá munu mörg viðföng falla út (eiga ekki við). Mjög brýnt er að meta illa farin svæði. Gott er að gera matið þegar álagið er sýnilegt, t.d. á sumrin eða á haustin þegar fjöldi gesta kemur á svæði. Í raun má þó taka matið hvenær árs sem er. Ljúka þarf mati og skila því af sér um miðjan nóvember ár hvert. Þegar lokaskil liggja fyrir er unnin stöðugreining á öllum metnum svæðum. Benda skal á að með auknum fjölda gesta á vetrar- og vortíma hefur álag á mörgum stöðum breyst. Brýnt er að fylgjast með og skrá ástand álagssvæða

á þeim tíma. Ástandsmat skal endurtekið árlega, þannig verður matið svæði samanburðarhæft milli ára og breyttar áherslur t.d. í úrbótum á umræddum svæðum skila sér árlega.

Hverjir fylla út matið (því fleiri, því betra)

Umsjónaraðili svæðis (ábyrgðaraðili) fyllir út matið þar sem slíkur aðili er til staðar. Hann getur jafnframt látið aðra (s.s. landverði) fylla út matið með leiðsögn og eftirliti svo rétt sé unnið. Ef enginn hefur umsjón með svæði getur fulltrúi sveitafélags unnið það, eigendur svæða o.s.frv. Best er að fleiri en einn aðili fylli út mat hvers svæðis, t.d. gætu einn eða fleiri landverðir fyllt út matið hver í sínu lagi og borið saman og rætt niðurstöður sínar í kjölfarið ásamt yfirmanni. Umhverfisstofnun sér um að setja upp matsskýrslu og skal skila gögnum til hennar. Fulltrúi stofnunarinn metur áreiðanleika gagna og sækir frekari upplýsingar ef þörf er á um einstök svæði.

Viðföng:

Líkt og áður segir eru þrír meginþættir metnir á álagssvæðum. Þættirnir ásamt eintökum þáttum eru:

- Skipulag áfangastaðar
  - Leiðbeiningar og upplýsingar
  - Umsjón, landvarsla
  - Fjármögnun
  - Stefnumótun, stjórnunar- og verndaráætlun
  - Skipulagsáætlanir, aðalskipulag, deiliskipulag
  - Ólöglegt athæfi, utanvegarakstur, næturdvöl, veiði framkvæmdir, vísvitandi skemmdir á náttúru, vörðuhleðsla
  - Vöktun, talning gesta
- Innviðir
  - Göngustígar
  - Stikaðar varðaðar leiðir
  - Salerni
  - Bílastæði
  - Akvegir að/innan áfangastaðar
  - Umferð reiðhjóla
  - Reiðleiðir
  - Áningarstaðir, Útsýnisstaðir, þjónustustaðir (nestisstaðir)
  - Tjaldsvæði
- Verðmæti svæðis
  - Gróður
  - Ágengar, framandi tegundir
  - Landslag
  - Menningarminjar
  - Jarðminjar
  - Lífríki, Dýralíf

- Landnýting á eða við áfangastaði ferðamanna, t.a.m. efnistaka, skógrækt, landbúnaður eða annað

Er hægt að tryggja að matið sé ekki huglægt?

Þegar mat og einkunn liggur fyrir eru niðurstöður skoðaðar, ekki síst ef svæði kemur illa út. Skoða þarf hvort ástandsmatið hafi verið fyllt rétt út og hvort metandi hafi gerst of huglægur eða misskilið viðföngin. Gott er að bera saman einkunnir nokkurra svæða. Ef einstakar einkunnir eru mjög á skjön skal skoða þær sérstaklega. Funda þarf um viðföng sem koma illa út og leggja sameiginlegt mat á hvort einkunnir séu réttar. Þetta skal gert til að tryggja að matið sé fyllt rétt út og fyrirbyggja að mat á ástandi sé byggt á huglægum forsendum.

Einstakir þættir matsins:

Hvað dregur úr álagi svæða og hvað skiptir framgang þess máli?

Skipulag áfangastaðar

Skipulag skiptir svæði miklu máli. Með skipulagi er átt við hvort einhver hafi umsjón og eftirlit með svæði, hvort leiðbeiningar um ferðahegðun séu til staðar og hvort þörf sé á þeim. Jafnframt hvort svæðið hafi fjármagn til að takast á við álagsvalda, s.s. með viðhaldi, uppbyggingi innviða, landvörslu o.s.frv. Er stefnumótun ráðandi og hvernig er opinberu skipulagi háttað? Gagnast gilt aðalskipulag svæðinu? Miðast deiliskipulag við þarfir og innra skipulag? Þá skal lagt mat á ólöglegt athæfi s.s. utanvegaakstur eða annað slíkt. Loks er lagt mat á vitneskju um álagsvalda s.s. fjölda ferðamanna, eigindi þeirra o.fl.

Innviðir áfangastaða

Innviðir eru flestum svæðum mjög mikilvægir, enda fylgir þeim stýring á álagi. Innviðir snúa að þörfum ferðamanna, að komast leiða sinna, njóta staða, öryggi og þægindi, læsileika áfangastaðar (hvar má ég ganga, sitja, leggja bílnum, borða nesti o.s.frv.), samhliða og vel hannaðir staðir auka á margbreytileika, fræðslu og upplifun gesta. Góðir innviðir hækka þol áfangastaða.

Verðmæti

Verðmætin liggja í náttúru og arfleifð svæða. Þau eru hið raunverulega aðráttarafl og væntingar og upplifun gesta stendur og fellur með ástandi þeirra. Í matinu er sýnilegt ástand gróðurs, jarðminja og menningarminja metið út frá álagstjóni sem gestir geta valdið (troðningar og rof). Þá er lagt mat á áhrif gesta á dýralíf, en slíkt er þó oft dulið og erfitt að meta án frekari rannsókna. Fremur er skoðað hvort gestir geti haft áhrif á varplönd fugla o.s.frv. Landslag er einn matsþátta og mat lagt á hvort athafnir, vegir, mannvirki o.s.frv., hafi neikvæð áhrif á svæði og upplifun gesta. Jafnframt setur það þá kröfu á umsjónaraðila að standa vel að hönnun innviða og tryggja að þeir falli vel að umhverfi sínu. Loks er metin önnur landnýting s.s. efnistaka, beit, akuryrkja eða annað sem getur haft neikvæð áhrif á upplifun gesta og gildi svæðisins. Landslag og landnýting geta leitt til huglægs mats og þarf því að skoða þá þætti sérstaklega ef einkunnir eru lágar.

Einkunn:

Hvert viðfang gefur ákveðin stig. Þegar heildarfjöldi stiga er lagður saman fyrir öll viðföng kemur út talan 100 stig. Stigunum er skipt í tug og svæði með fullt hús stiga fær þannig 10 í einkunn. Slík einkunn yrði þó ósennileg. Einkunn er með tveimur aukastöfum (D: 5,42). Það getur komið fyrir að viðfang á ekki við áfangastað, t.d. svæðið er girt af og umferð hrossa bönnuð, reiðleið á þ.a.l. ekki við í umræddu viðfangi. Í útreikningum er tekið tillit til þess sem á ekki við og fellur viðfangið út úr heildarreikningi svæðis. Það eru því eingöngu metin viðföng sem gefa einkunn.